

**TERÉZVÁROSI KÉT TANNYELVŰ ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS
PEDAGÓGIAI KÖZPONT**

PEDAGÓGIAI PROGRAM

2007/2008

1. Bevezető	
1. 1. Az intézmény neve:	4
1. 2. Az iskola működésének törvényi feltétele az egységes szerkezetbe foglalt módosított alapító okirat.	4
1. 3. Az iskola arculata.	4
2. Az iskola nevelési programja	4
2. 1. Az iskolában folyó oktató-nevelő munka alapelvei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai.	4
2. 2. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok.	9
2. 3. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok.	12
2. 4. A beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő pedagógiai tevékenységek.	14
2.5. A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenység.	16
2. 6. A gyermek és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok.	17
2. 7. A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység.	18
2. 8. A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő program.	18
2.9. Az iskolában folyó nevelő-oktató munka ellenőrzési, mérési, értékelési rendszere.	19
2.10. A pedagógiai program végrehajtásához szükséges nevelő-oktató munkát segítőeszközök és felszerelések jegyzéke.	36
2. 11. A szülő, tanuló és pedagógus együttműködésének formái, továbbfejlesztésének lehetőségei.	36
2. 12. Tanórán kívüli foglalkozások.	37
2.13. A környezeti nevelés.	38
2.14. Az iskolai egészségnevelési programja.	62
2.15. A fogyasztóvédelem.	77
3. Az iskola képzési rendje	84
3. 1. A képzés szakaszai.	84
3. 2. Az osztályba és csoportba sorolás rendje.	84
3. 3. Az iskolából való kilépés szakmai követelményei, elérendő képességek, értékek.	85
3.4. A korai két tanítási nyelvű iskolai oktatás irányelveinek megvalósítása intézményünkben.	86
3. 5. Az iskolában folyó képzési irányok.	87
3. 6. Tanulói jogviszony, átjárhatóság.	88
4. Az iskolai élet és munkarendje	90
4.1. Általános munkarend.	90
4. 2. Az intézményi felügyelet rendszabályai.	91
4.3. Az iskola élete a tanítás nélküli szünetekben.	92
4.4. A napközis és tanulószobai foglalkozások.	92
4.5. Szociális szolgáltatások.	92
5. Az iskola hagyományai	92

5.1. Szervezeti hagyományok.....	93
5.2. Tantárgyi hagyományok.....	94
5.3. Rendezvények.....	94
5.4. A településhez kötődő hagyományok.....	95
6. Helyi tanterv.....	96
6.1. A választott tantervek forrásai.....	96
6.2. Tantárgyi rendszer.....	97
6.3. Tankönyvek, adaptált kerettantervek.....	97
7. Az alkalmazott tankönyvek, tanulmányi segédletek kiválasztásának elvei.....	99
8.1. Szülői képviselői fórumok iskolánkban.....	100
8.2. Tanulói részvétel az iskolai szervezetben.....	101
9. A pedagógiai program megvalósításának feltételei.....	103
9.1. Tárgyi, infrastrukturális feltételek.....	103
9.2. Szakmai, személyi feltételek.....	103
9.3. A továbbképzés-átképzés tervezése.....	104
9.4. A korai két tannyelvű program óraszám szükséglete, pénzügyi feltétele.....	105
10. A pedagógiai program módosításának lehetőségei, érvényessége.....	107

1. Bevezető

1. 1 Az intézmény neve:

Terézvárosi Két Tannyelvű Általános Iskola és Pedagógiai Központ
1065 Budapest, Pethő Sándor u. 4.

Az intézmény mottója:

"Az embert nem lehet valamire megtanítani, csak hozzá lehet segíteni ahhoz, hogy a tudást maga szerezzze meg."

(Galilei)

1. 2. Az iskola működésének törvényi feltétele az egységes szerkezetbe foglalt módosított alapító okirat.

Budapest Főváros Terézváros Önkormányzat Képviselő-testülete által kiadott alapító okirata az 1. számú mellékletben található.

1. 3. Az iskola arculata

Iskolánkat elsősorban olyan intézménynek tekintjük, amely kultúrát közvetít az itt zajló oktató-nevelő munka segítségével. A kultúra számunkra egyaránt jelent ismereteket, érzelmi műveltséget, szociális érzékenységet és szolidaritást, viselkedéskultúrát, a humán, a reál és az informatikai ismeretek egyensúlyát. A kultúrát ugyanakkor élő, változó folyamatnak tartjuk, amelyet minden tantárgy képvisel, és amelyben tanár és diák egyaránt érdekeltek a megismerni és megismertetni akarásban. Az így értelmezett egyenrangúság feltételezi a másik ember, a környezet méltóságának tiszteletben tartását. Ebben a pozitív érzelmi légkörben a közösség valamennyi tagja jól érzi magát és a tanulók személyisége optimálisan fejlődhet.

2. Az iskola nevelési programja

2. 1. Az iskolában folyó oktató-nevelő munka alapelvei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

Oktató-nevelő munkánk során a személyiségfejlesztés érdekében az alábbi alapelveket tartjuk szem előtt.

A tanulókat az iskolának fel kell készíteni az önálló ismeretszerzésre és önművelésre.

Ennek feltétele a szilárd alapkészségek kialakítása.

Az iskolában minden tanulónak esélyt kell hagyni szociokulturális hátrányainak leküzdésére. Ehhez hatékony felzárkóztató munkára van szükség.

Ugyanakkor a kiemelkedő készségű tanulónak lehetőséget kell kapniuk tehetségük kibontakoztatására.

Az emberi szuverenitás magában foglalja a tárgyi és személyes világunkban való eligazodás képességét. Ehhez fejlett kommunikációs képességekre és viselkedéskultúrára van szükség. Ez mind a társadalmi beilleszkedésnek, mind az egyén boldogulásának egyik alapvető feltétele.

A világban való elterjedés feltételezi legalább egy idegen nyelv elsajátítását. Az iskolának ezen a területen is gazdag kínálatot kell nyújtania.

A megfelelő továbbtanulási igény, illetve pályakiválasztás reális önismeret és életszemlélet kialakítását feltételezi.

Kiemelt jelentőséggel bír a más népek, kultúrák iránti nyitottság, megértés és megbecsülés.

A harmonikus személyiségfejlődés a testi és lelki egyéniséget egyaránt magában foglalja.

Alapvető értéknek tekintjük a szűkebb és tágabb hazához való kötődés érzését, környezetünk megismerésének és megóvásának igényét.

Pedagógiai tevékenységünk célja mindazoknak az intellektuális és emberi-erkölcsi értékeknek a kialakítása tanítványainkban, melyek birtokában megteremthetjük egyéni boldogságunkat, boldogulásunkat, egyben képesek legyenek alkalmazkodni a társadalom változó viszonyaihoz.

Az iskolánk célja, hogy:

- Minden tevékenységünket - az oktatás és a nevelés területén egyaránt - a gyerekek okos szeretete hassa át.
- Meglássuk, megláttassuk és továbbfejlesszük minden gyermekben személyiségének értékeit.
- A tárgyi tudás mellé a gyermek szerezzze meg mindazokat a kommunikációs képességeket is, amelyek segítségével tudását önmaga és a mások számára hasznosítani tudja.
- A tehetség kibontakoztatása érdekében célunk az önbizalomnak, a megmérettetés igényeinek és bátorságának, a verseny szellemének a kialakítása - amiben nem mellőzheti a segítőkézséget és az együttműködési képességet.
- Elsősorban személyes példamutatással neveljük gyermekeinket toleranciára, empátiára, az emberi jogok tiszteletben tartására.
- A 8. osztály elvégzése után minden tanuló valamelyik középiskolában folytathassa tanulmányait, illetve érettségi után minél több diákunk bejusson valamelyik felsőoktatási intézménybe.
- Olyan színvonalon és mértékben biztosítjuk iskolánkban a tárgyi és személyi feltételeket, hogy a gyermek és szülő egyaránt érezze: minden esélye megvan a gyermeknek az értelmi és érzelmi fejlődésre.
- Szakmai és törvényességi alapokra helyezett, jó kapcsolatot tartani mind az önkormányzattal, mind a kerület többi iskolájával.
- Célunk a szülőkkel olyan szemléletben együttműködni, hogy iskola és szülő egyaránt érezze: közösek a céljaink és érdekeink.
- A két tanítási nyelvű oktatás célkitűzése, hogy a tanulók számára jelentsen örömet az idegen nyelvű kommunikáció, információszerzés, olvasás.

Célok az alapfokú nevelés-oktatás első szakaszára:

(1-4. évfolyam)

Pedagógiai munkánk célja, hogy:

- Óvja és fejlessze tovább az iskolába lépő kisgyermekben a megismerés, a megértés és a tanulás iránti érdeklődést és nyitottságot.
- Vezesse át a gyermeket az óvoda játékközpontú tevékenységeiből az iskolai tanulás tevékenységeibe.
- Tegye fogékonyá a tanulót saját környezete, a természet, a tárgyi kapcsolatok értékei iránt.

- Az iskola a tanítási tartalmak feldolgozásának folyamatában elemi ismereteket közvetítsen, alapvető képességeket és alapkészségeket fejlesszen.

Célok az alapfokú nevelés-oktatás második szakaszára

(5-8. évfolyam)

Pedagógiai munkánk célja, hogy:

- Folytassa az első szakasz nevelő-oktató munkáját a képességek, készségek fejlesztését.
- A tanítási tartalmak feldolgozásának folyamatában vegye figyelembe, hogy a 10-12 éves tanulók gondolkodása erősen kötődik az érzékelés útján szerzett tapasztalatokhoz, de 13-14 éves kortól a tanuló ismeretszerzési folyamatában előtérbe kerül az elvont fogalmi és az elemző gondolkodás.
- A tanulókat érdeklődésüknek, képességüknek és tehetségüknek megfelelően készítse fel a továbbtanulásra.

Feladatok az alapfokú nevelés-oktatás első szakaszára

(1-4. évfolyam)

Pedagógiai munkánk feladata, hogy:

- Középpontjában a személyre szóló fejlesztés törekvése álljon.
- A tanulói kíváncsiságra, érdeklődésre épített, és ez által motivált munkában fejlessze a kisgyermekben a felelősségtudatot, a kitartás képességét, és előmozdítsa érzelmvilágának gazdagodását!
- Alapozza meg a tanulási szokásokat.
- Törődjön azoknak a hátrányoknak a csökkentésével, amelyek szociális-kulturális környezetéből vagy eltérő ütemű éréséből fakadnak.

Feladatok az alapfokú nevelés-oktatás második szakaszára

(5-8. évfolyam)

Pedagógiai munkánk feladata, hogy:

- Fejlessze a tanulóknál azokat a képességeket, készségeket, amelyek a környezettel való harmonikus, konstruktív tapasztalatokhoz szükségesek.
- A tanulási tevékenységek közben és a tanulói közösségben való élet során fejlessze a tanulók önismeretét, együttműködési készségét, akaratát, segítőkészségét, szolidaritásérzését, empátiáját.
- Olyan helyzeteket teremteni, amelyekben a tanuló gyakorlati módon gyakorolhatja megbízhatóságának, becsületességének, szavahihetőségének értékét.
- A demokratikus normarendszer kiterjesztése a természeti és az épített környezet iránti felelősségre, a mindennapi magatartásra.

Az iskolánkban folyó nevelő-oktató munkaeszköz- és eljárásrendszere

Az iskola oktató-nevelő munkájával kapcsolatosan felsorolt általános, illetve konkrét fejlesztési szakaszokra lebontott célok megvalósítása érdekében azokat a nevelési módszereket kell kiválasztani, amelyek:

- igazodnak a tanulók életkori sajátosságaihoz,
- értelmi fejlettségéhez,
- képességeihez.

Egyben igazodnak a nevelők személyiségéhez, pedagógiai kultúráltságához, felkészültségéhez, vezetői stílusához és figyelembe veszi a mindenkori szituációt és annak tartalmát.

A nevelési módszereket úgy kell megválasztani, hogy azok a leghatékonyabb alkalmazást tegyék lehetővé.

A módszerek alkalmazásának egyetlen törvénye van: a módszerek, eljárások kombinációja.

Alkalmazható módszerek csoportosítása a nevelés folyamatában betöltött szerepük alapján:

A meggyőzés, a felvilágosítás, a tudatosítás módszerei:

- az oktatás valamennyi módszere
- minta, példa, példakép
- bírálat, önbírálat
- beszélgetés, előadás, vita, beszámoló

A tevékenység megszerzésének módszerei:

- követelés
- megbízás
- ellenőrzés
- értékelés
- játékos módszerek
- gyakorlás
- A magatartásra ható módszerek:
- ösztönző módszerek
- kényszerítő módszerek
- gátlást kiváltó módszerek

a/ Ösztönző módszerek

- ígéret
- helyeslés
- biztatás
- elismerés
- dicséret
- osztályozás
- jutalmazás

A dicséret használatos módjai:

szóbeli

- osztályfőnöki órán, osztályközösség előtt, iskolai összejöveteleken (tanévzáró ünnepély, ballagás)

írásbeli

- osztályfőnöki dicséret (ellenőrzőbe, osztálynaplóba)
- igazgatói dicséret (ellenőrzőbe, osztálynaplóba)
- oklevél, kitüntetés, kerületi, országos elismerések

A jutalmazás

indoka lehet:

- hosszabb ideig tanúsított példamutató magatartás,
- szorgalmas, folyamatos, odaadó közösségi munka
- rendkívüli tanulmányi teljesítmény (kerületi, országos helyezések)

formái lehetnek:

- szóbeli dicséret
- írásbeli dicséret
- oklevél, kitüntetés
- utalom (könyv, tárgyi jutalmak)

b/ Kényszerítő módszerek

- felszólítás
- követelés
- büntetés

A büntetés használatos módjai:

szóbeli

- figyelmeztetés, észrevétel, határozott rendreutasítás, tiltakozás

írásbeli

- osztályfőnöki figyelmeztetés, intés, rovás (ellenőrzőbe, osztálynaplóba),
- nevelőtestület elé idézés; kivételes esetben áthelyezés másik iskolába; tanuló kizárása az iskolából. (csak a tankötelezettség korhatárán túl!)

c/ Gátlást kiváltó módszerek

Ezek a módszerek a nevelés sikerét veszélyeztető körülmények kizárását célozzák, a negatív viselkedés kialakulását próbálják akadályozni:

- felügyelet
- ellenőrzés
- figyelmeztetés
- intés, tilalom
- elmarasztalás

Eszközök, módszerek

Eszközöknek nevezzük a nevelési módszerek különböző formáit, változatait.

1. Nyelvi (verbális) eszközök:

- beszéd
- interjú
- beszélgetés

A beszélgetés a nevelés egyik nagyon fontos eszköze, amelyben mindkét fél aktívan részt vesz. Tartalmát tekintve lehet szabad vagy irányított beszélgetés. Szervezettség alapján lehet spontán vagy tervezett, formája alapján egyéni vagy csoportos.

2. Nem nyelvi (non verbális) eszközök:

A nem nyelvi eszközök (arckifejezés, testtartás gesztusok, kulturális jelzések) kísérhetik, nyomatékosíthatják vagy helyettesíthetik körülményeinket.

3. Szociális technikák:

Ezeket a technikákat a tanulók a felnőttektől tanulják el, kezdetben a családban (gyermekkorai beidegződés), majd az iskolai közösségben. Ezért nagyon fontos, hogy a diákok milyen mintát kapnak otthon és az iskolában.

a/ technikák az ön- és emberismeret fejlesztésében:

Ezek olyan eszközök, amelynek lényeges eleme, hogy a világra vonatkozó ismeretek mellett, azonnal szinkronban fejlesszük a tanulók belső, pszichés világát, társas kapcsolatait, egyedi tulajdonságait, készségeit:

- fejlesztő interjú
- fejlesztő beszélgetés

b/ szociális készségfejlesztő technikák:

A tanulók problémamegoldó és konfliktuskezelő készségeinek fejlesztése, illetve a meglévők erősítése:

- minta- és modellnyújtás
- megerősítés (buzdítás, dicséret, jutalmazás)
- szerepjáték
- dramatizáló tevékenység.

2. 2. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

Pedagógiai feladatainkat a NAT-ban és a kerettantervben leírt egységes, alapvető tartalmak átadása, elsajátíttatása, valamint az ezekre épülő differenciálás határozza meg.

Célunk, hogy tanulóink

- a különböző szintű adottságaiknak
- az eltérő mértékű fejlődésükkel,
- az iskolai és iskolán kívüli tanulásukkal,
- egyéb (érdeklődési körüket érintő) tevékenységükkel,
- szervezett ismeretközvetítéssel,
- spontán tapasztalataikkal összhangban
- minél teljesebben bontakoztathassák ki személyiségüket.

A különböző ismeretek elsajátítása során törekszünk a tanulók értelmi, önálló ismeretszerzési, kommunikációs, egységes és kultúrált életmód iránti, cselekvési motívumainak, képességeinek a kialakítására, fejlesztésére.

Képzésünk tartalma az emberre, a társadalomra, a művészetekre, a természetre, a tudományokra, a technikára vonatkozó kultúrára alapvető eredményeit foglalja magában, a tanulók életkori fejlettségi szintjéhez méretezett kiválasztással, elrendezéssel.

A tananyag feldolgozása, összefüggéseinek feltárása megalapozza a tanulók műveltségét, világszemléletük formálódását, társas kapcsolatát, tájékozódásukat szűkebb és tágabb környezetükben.

Elsődleges fontosságú a tanulók képességeinek fejlődéséhez olyan követelményeket meghatározni, amelyek ösztönzik a személyiségfejlesztő oktatást.

Éppen ezért nevelési programunk összeállításánál az alábbi feladatoknak adtunk prioritást:

Az iskola nevelési, tanítási-tanulási folyamata adjon teret:

- a színes, sokoldalú iskolai életnek, tanulásnak, játéknak, munkának,
- fejlessze a tanulók önismeretét, együttműködési készségüket, eddige akaratukat,
- járuljon hozzá életmódjuk, motívumaik, szokásaik, az értékekkel történő azonosulásuk fokozatos kialakításához.

Álljon a középpontban a tanuló tudásának, képességeinek, egész személyiségének fejlődése, fejlesztése, figyelembe véve, hogy az oktatás-nevelés színtere nemcsak az iskola, hanem a társadalmi élet és tevékenység számos egyéb fóruma is. Ezen célkitűzések alapján az alábbi

konkrét pedagógiai feladatok köré csoportosítjuk a személyiségfejlesztéssel kapcsolatos teendőinket:

- a/ az értelem kiművelése (kognitív kompetencia),
- b/ segítő életmódra nevelés (szociális kompetencia),
- c/ egészséges és kulturált életmódra nevelés (személyes kompetencia),
- d/ a szakmai képzés alapozása (speciális kompetencia).

Tanulóink fejlődésének életkori szakaszaihoz kapcsolódó kompetenciák fejlesztése

Latencia kor (6-8 év)

A gyerekek nagy része iskolaéretten kerül az első osztályba, hatalmas tudásvágygal, ismeret- és teljesítmény igényvel.

A gyerek interperszonális kapcsolatait erősen meghatározza a számára fontos személyekhez - szülőkhöz, pedagógushoz - való kötődés.

Az új követelményeknek való megfelelés számos képességbeli és személyiségbeli tényezőt igényel. Ezért ebben az életkorban jelentkező problémák nagy része beilleszkedési nehézségekben, tanulási nehézségekben és magatartás problémákban fejeződik ki.

a/ *Az értelem kiművelése területén elvégzendő feladatok:*

- az érdeklődés, felfedezési vágy, tanulási kötelességtudat fejlesztése,
- megfigyelés, felismerés, ábraolvasás, viszonyítás kialakítása.

b/ *A segítő életmódra nevelés területén elvégzendő feladatok:*

- pozitív szociális szokások kialakulásának, gyarapodásának segítése,
- olyan légkör kialakítása, amelyben a segítség elvárt és elismert viselkedés, tevékenység,
- olyan iskolai életrend kialakítása, amelyben a tanulók biztonságban érzik magukat, mivel a magatartási szabályok átláthatóak.

c/ *Egészséges és kulturált életmódra nevelés területén elvégzendő feladatok:*

- a kezűgyesség fejlesztése különféle tevékenységek során a tanórákon és a tanórán kívüli tevékenységek alkalmával,
- a viselkedés tevékenységformáinak megismerése, gyakoroltatása (egészséges és kulturált étkezés, öltözködés, tisztálkodás, rendszeret),
- a vizuális befogadóképesség fejlesztése,
- a tehetség kibontakoztatásának segítése, a személyiség fejlesztése érdekében.

d/ *A szakmai képzés alapozása területén elvégzendő feladatok:*

- a szabályhasználat képességének fejlesztése,
- az alkotóképesség fejlesztését elősegítő feladatok összeállítása a tapasztalatszerzésen alapuló megismerés figyelembe vételével.

Prepubertás kor (9-11 év)

Az ebben a korban lévő gyerekek viselkedésére jellemzőek még továbbra is a kisiskolás jegyek, de a korszak végén elkezdődik egy önállósulási törekvés, a felnőtt kapcsolat helyét a társkapcsolatok fontossága veszi át. A személyiség és önismeret alakulásában egyre nagyobb szerepet játszanak a kortárs csoportok, az ebben a korszakban megfigyelhető

érzelmi-hangulati labilitás már a serdülőkor előfutára. Természetesen ebben az időszakban is jelentkezhetnek magatartásproblémák, melyek kezelése fontos feladat. Részképesség-zavarokkal ritkábban találkozunk, s a beilleszkedési nehézségek nagy része is megoldódik erre a korra.

a/ Az értelem kiművelése területén elvégzendő feladatok:

- különbség képzési és kapcsolási késztetés fejlesztése,
- a tanulási teljesítményvágy optimalizálása,
- kognitív rutinműveletek fejlesztése (azonosítás, besorolás, összefüggés-felismerés), tapasztalati és értelmező tanulás.

b/ A segítő életmódra nevelés területén elvégzendő feladatok:

- mások szociális viselkedésének, magatartásának vizuális leképezései,
- történelmi személyiségek, irodalmi hősök tetteinek átélési lehetőségeivel csökkenteni az antiszociális minták hatását,
- készségfejlesztő gyakorlatok alkalmazása.

c/ Egészséges és kulturált életmódra nevelés területén elvégzendő feladatok:

- a mintaszerűen egészséges életmód ismérveinek megismertetése a tanulókkal,
- az önálló képesség továbbfejlesztése (a lakás és osztályterem berendezéseinek rendben tartási igénye, a háztartási és a ház körüli munkák, a közlekedés),
- az önfejlesztő képesség alapozása az alaposabb önismeret segítségével.

d/ A szakmai képzés alapozása területén elvégzendő feladatok:

- a szabályhasználat és a szabályalkotás képességének, mint az alkotó képesség összetevőjének a fejlesztése,
- olyan tanórán kívüli szakkörök fenntartása, amelyek tartalma felhasználható az alkotó tevékenység működtetésére.

A pubertás kor (12-16 év)

Főleg az önmegismerés igénye jut kifejeződésre, az identitás keresés, az önállósulási törekvés, a felnőttekétől eltérő véleményalkotás, kritikai hajlandóság jellemző. A pedagógusok ekkor jelzik a legtöbb magatartásproblémát. Egyre nagyobb hangsúlyt kap a serdülőkkel való helyes bánásmód megbeszélése, egyeztetése, tapasztalatcserén alapuló megvitatása.

a/ Az értelem kiművelése területén elvégzendő feladatok:

- tanulói igényszint, tanulási ambíció fejlesztése,
- a tanulás gyakorlati értéke, mint motívum,
- elemi kombinálás, tapasztalati következtetés,
- problémamegoldás

b/ A segítő életmódra nevelés területén elvégzendő feladatok:

- a pedagógus feladata, hogy az alkalmas mintákat a tananyagból kiemelve a tanulók ezekkel rendszeresen szembesülhessenek,
- a pedagógusok a tanulók közötti szociális kölcsönhatások optimalizálása,
- a tanulók egymás közötti optimális szociális kölcsönhatásainak elvárása.

c/ Egészséges és kulturált életmódra nevelés területén elvégzendő feladatok:

- a sportági tevékenységek elsajátításán túl a testi képességek kifejlesztése és folyamatos karbantartás,
- az iskolai élet minden arra alkalmas mozzanata (tanóra, ünnepély) adjon lehetőséget a művészi értékű zene hallgatására,
- az iskola legyen minden részletében igényes, esztétikus közeg, ami fejleszti a tanulók igényességét, a tehetség kibontakoztatásának segítése.

d/ A szakmai képzés alapozása területén elvégzendő feladatok:

- olyan feladatok számának növelése, amelyek fejlesztik az alkotóképességet,
- az iskolán kívüli fórumok minél jobb kihasználása,
- a leírt szabályok szerinti önálló feladatmegoldások rendszeressé tétele.

2. 3. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

A nevelés szempontjából közösségnek nevezünk az autonóm egyének szerveződését.

Az igazi közösség kibontakoztatja, fejleszti az egyéniséget. Maga a közösség a fejlődés keretét biztosítja, miközben tagjai önfejlődésével a közösség is fejlődik, több lesz, mint tagjai egyszerű együttese.

Az igazi nevelőközösség a legegységesebb emberi, kulturális, vallási, nemzeti és szociális értékek hordozója, közvetítője amellet, hogy messzemenően figyelembe veszi a közösség tagjának egyéni sajátosságait.

A pedagógiai program szempontjából az iskola keretén belül működő közösségi nevelés területei:

- a tanórák;
- a tanórán kívüli, felnőttek által szervezett iskolai foglalkozások (napközi, szakkörök, kirándulás stb.);
- a diákok által szervezett, tanórán kívüli iskolai foglalkozások (diákönkormányzati munka);
- szabadidő tevékenység.

Nagyon fontos az oktatás és a szabadidős tevékenység gondosan megtervezett, átgondolt munkamegosztása, egymásra épülése.

A négy terület sajátos foglalkoztatási formát követel, de valamennyien tevékenyen hozzájárulnak:

- az egyén (tanuló) magatartásának kialakításához,
- véleményalkotó, véleménynyilvánító képességének fejlődéséhez,
- a közösségi szokások, normák elfogadásához (etikai értékrend),
- az együtt érző magatartás kialakulásához,
- a harmonikus embertársi kapcsolatok fejlesztéséhez.

A tanórán megvalósítható közösségfejlesztési feladatok

A tanórán résztvevő tanulók egy osztályközösség tagjai az osztályközösséget a közösségi érdek, közös cél, közös értékrend és a tudat tartja össze.

Legfontosabb célunk, hogy a kezdeti csoportból olyan valódi közösséget formáljunk, amely képes a közös cél érdekében a közös értékrend elfogadására, és az iskola szervezett keretein (tanórák) belül ennek megfelelően viselkedni, munkálkodni.

Ennek érdekében az alábbi feladatok megvalósítására törekedhetünk:

- a tanulás támogatása kölcsönös segítségnyújtással, közösségi ellenőrzéssel, tanulmányi és munkaerkölc erősítésével,
- a tanulók kezdeményezéseinek segítése,
- közvetlen tapasztalatszerzés segítése,
- a közösségi cselekvések kialakításának segítése, fejlesztése (példamutatással, bírálat, önbírálat segítségével),
- a folyamatosság biztosítása: a már elért eredmények továbbfejlesztése, a következő évfolyamon (iskolafokon) a már elért eredményekre való építés,
- olyan nevelőkollektíva kialakítása, megtartása, mely összehangolt követeléseivel és nevelési eljárásaival az egyes osztályokat vezetni és tevékenységüket koordinálni tudja,
- a különböző változatos munkaformákkal (csoportmunka, egyéni munka, kísérlet, verseny) az együvé tartozás, az egymásért való felelősség érzésének erősítése.

A tanórán kívüli foglalkozások közösségfejlesztési feladatai

Ezek a foglalkozások kötetlenebb tevékenységi formák, értelemmel teli élményei a közösségfejlesztés kiváló lehetőségeit adják.

Feladata, hogy a tanulókat önellenőrzésre, egymás segítésére nevelje, átgondolt játéktervvel és tevékenységgel erősítse a közösségben való tartozás érzését. Egyben ismertesse meg a tanulókkal a társas együttélés alapvető szabályait, amelyek a közösségben való harmonikus kapcsolathoz elengedhetetlenek. A sokoldalú és változatos (irodalmi, zenei, képzőművészeti) járuljanak hozzá a közösségi magatartás erősítéséhez, a kirándulások mélyítsék el a természet iránti tiszteletet és a környezet iránti felelősség érzését.

A diákönkormányzati munka közösségfejlesztési feladatai

A diákönkormányzatok a tanulók önirányító, önszervező közösségei, melynek keretében a tanulók a pedagógus irányításával együtt, saját fejlettségüknek megfelelő szinten önállóan intézik saját ügyeiket.

Feladata olyan közös érdekeken alapuló közös és konkrét célok kijelölése, amelyek segítik az egyéni érdekeket, azokkal összhangban vannak. A kialakított, esetleg hagyományokon alapuló közösségi szemléletek, közösségépítő tevékenységek fejlesztése, amely nagy jelentőségű a felelősségtudat megerősítésében.

Lényeges olyan közösség kialakítása, amely büszke saját sikereire, értékeli egyéni, csak rá jellemző tulajdonságait.

A szabadidős tevékenység közösségfejlesztő feladatai

A szabadidős tevékenységek olyan örömet adó munkaformák köré szervezett foglalkozások, amelyek kötődnek a tanulók személyes életéhez és kihat az iskola más területeire is.

A tevékenységeket élményre épülő, problémamegoldást fejlesztő módszerekre kell építeni.

Feladata, jó kapcsolat kiépítése az adott korosztállyal, szüleikkel, valamint a tevékenységet segítő külső szakemberekkel.

A tevékenységformákat hasssa át a kölcsönösség és az egyéni képességre való odafigyelés. Kialakításukban, tematikájukban törekedni kell arra, hogy a résztvevők adottságára építve érdeklődésük ne alkalmanként, véletlenszerűen érvényesüljön, hanem tartós aktivitásra

ösztönözzön. Cél olyan erős érzelmi-értelmi felhúzó erővel bíró témák kijelölése, amely során felfedezhetik önmagukban a másik iránti érdeklődés, részvét, megértés, türelem szándékát és képességét, erősítve ezzel a közösséghez való kötődést.

Összefoglalva a közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladataink a következők:

- Minden tanuló ismerje meg a társas együttélés alapvető szabályait.
- Legyen nyitott, megértő a különböző szokások, életmódok, kultúrák, vallások iránt.
- Válgjon érzékeny környezete állapota iránt.
- Életmódjában a természet tisztelete, a felelősség, a környezeti károk megelőzésére törekvés válgjon meghatározóvá.
- Tanulóink tudjanak társaikkal és a felnőttekkel is adott témáról, anyanyelven szabatosan kommunikálni.
- Ismerje meg a környezet egészséget, testi épséget veszélyeztető leggyakoribb tényezőit és azok elkerülésének módjait.
- Kapjon kellő mélységű támogatást a káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzéséhez.
- Legyen képes önellenőrzésre, egymás segítésére és segítő szándékú ellenőrzésére.

A pedagógusok közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatainak összefoglalása:

- Biztosítson elegendő lehetőséget a közösségi cselekvések kialakításának, fejlesztésének segítésére.
- Irányítsa a tanulót arra, hogy az önálló ismeretszerzés, véleményformálás, érvek kifejtése álljanak a kommunikációs kultúra középpontjában.
- Fejlessze ki a tanulóknál az új információs rendszerben való eligazodás, valamint annak kritikai módon való használatának képességét. Alakítsa ki a beteg, sérült és fogyatékos embertársak iránti elfogadó és segítőkész magatartást.
- Adjon átfogó képet a munka világról, fordítsa figyelmet a családi életre történő felkészítésre, az együvé tartozás és az egymásért való felelősség érzésének kialakítására.

Külön ki kell emelni, hogy a közösségfejlesztés során nem csak a pedagógusoknak van feladatuk, hanem az iskolában foglalkoztatott összes dolgozónak, sőt az iskolát segítő szervezetek vezetőinek is, hiszen megjelenésével, viselkedésével, beszédstílusával, társas kapcsolatával valamennyien példaként állnak a diákok előtt.

2. 4. A beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő pedagógiai tevékenységek

Az a gyermek válik hátrányos helyzetűvé, akinek otthoni környezetéből hiányoznak az iskola által elvárt nevelő hatások, és akit olyan szociális hatások formálnak, amelyek nincsenek összhangban az iskola fejlesztő hatásaival.

Az iskola minden hatáseleme a gyermek nevelhetőségére épít, amit a gyermek felkészültségében, készségeiben, önértékelésben és belső tartásban magával hoz.

A nevelhetőséget még nagyban befolyásolják a gyermek személyiségének sajátosságai is.

Az alapiskolának feladata, hogy a gyermeket felkészítse a társadalomba való sikeres beilleszkedésre, figyelembe véve egyedi erősségeit és gyengeségeit.

A hátrányok csökkentése és az előnyök kiaknázására a legalkalmasabb az egyéni bánásmódot biztosító iskolai környezet és pedagógia. Ennek feltétele:

- a differenciált oktatásszervezés,
- a megoldásra koncentrálnó pedagógiai beállítódás és felkészültség,
- az iskola kapcsolatépítő koordinációs tevékenységének fejlesztése,
- az ismeretközpontúság oldása a tevékenység és képességorientáltság erősítése.

Törvényi háttér

Az 1993-as közoktatási törvényben megjelent a beilleszkedési zavar, a tanulási nehézség és a magatartási rendellenesség kifejezés.

A 30. §. részletesen szabályozza, melyek az iskola feladatai az e körbe eső tanulókkal.

A törvény a szülő szerepét is meghatározza: a 14. § (2. c) pontja szerint a szülő kötelessége különösen, hogy megtegyen minden tőle elvárható gyermeke fejlődéséért.

A törvény 30. §-ának 4. és 9. bekezdése utal arra, hogy a gyermeket a szülő köteles szakértő vizsgálatra elvinni, illetve a szakértői vélemény alapján az ilyen tanulók egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből mentesíthetők az értékelés alól. A törvény továbbra is lehetőséget ad a magántanulói jogviszony létesítésére.

A probléma kezelésének folyamata:

- A 6 éves korúak beiratkozásánál az iskola gondosan áttanulmányozza az óvodából megküldött iskolaérettségi véleményt.
- Ha a gyermeket nevelési tanácsadóba utalta az óvoda, feltehetően problémát érzékeltek, amely nehezíti majd az iskolába beilleszkedést (diszlexia, diszgráfia, diszkalkulia, magatartászavar, figyelemzavar stb.).
- A felsorolt problémákkal küzdő gyerekek között elég nagy számban találhatók kiemelkedő intellektusú gyermekek. Az ő esetükben legalább olyan fontos a tehetséggondozás, mint a felzárkóztatás.

A gyermek tanítójának eredményes bánásmódját segíti, ha már a tanév megkezdése előtt, vagy közvetlenül utána megismerkedik, érdeklődik, tanácsot kér a szülőktől, az óvónőtől, valamint a gyerekekkel kapcsolatban álló szakembertől.

A szakmai kapcsolatok kialakítása, ápolása az iskolavezetés feladata. Nevelési tanácsadó, gyámhatóság, gyermekjóléti szolgálat, szakértői bizottságok, szakmai szervezetek, pedagógiai szakszolgálat, pedagógiai szolgáltatás, gyermekrendelők, gyermekpszichiátria, önkormányzati ügyosztályok, más oktatási intézmények tartoznak e körbe.

A beilleszkedési, tanulási, magatartási zavarral küzdő tanulók oktatásával, nevelésével kapcsolatban az iskola fontosnak tartja a következőket:

- a helyi tantervben előírt tananyag és követelmények differenciálása,
- az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérése, differenciált követelményei és formái,
- gyermek- és ifjúságvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek.

A pedagógusokkal szemben a következő elvárások fogalmazhatók meg:

- ismerje a részképesség-zavar tünetegyüttesét,
- tudjon differenciáltan nevelni,
- semmiféle hátrányos megkülönböztetés, degradáció nem érheti részéről a tanulót,
- az értékelésnél vegye figyelembe a tanulók eltérő képességeit,

- a teljesítmény mérésénél adjon előnyt a hátránnyal küzdőknek, önmagához képest is nézze a fejlődést,
- a hátrányt nem jelentő képességterületen erősítse a tanuló kiemelkedési lehetőségeit,
- nevelje a közösséget a képességek különbözőségének tolerálására.

Elvárások az osztályfőnökkel szemben:

- a szülővel kiemelten figyelmesen és tapintatosan viselkedjen, foglalkozzon,
- a tanuló problémáit értesse meg a szaktanárokkal,
- szükség esetén forduljon szakemberhez a tanuló ügyében,
- kísérje figyelemmel a tanuló szakellátásának folyamatát, eredményességét,
- gondoskodjon a tanuló megfelelő iskolafokozatba kerüléséről, a pályaválasztásról,
- szükség esetén a tanuló iskolai magatartásáról, teljesítményéről adjon írásban véleményt.

2.5. A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenység

Hazánk európaizálódásának folyamatában döntő jelentősége van a tehetséges gyerekek fejlesztésének, a velük való foglalkozásnak. A pedagógiának ez sarkalatos kérdése sajátos történetiségre tekint vissza: esetenként jobban előtérbe került az „ígéretes” gyerekek iránti érdeklődés, máskor inkább háttérbe szorult.

Ám a szakmát magas színvonalon művelő és a gyerekek iránt elkötelezett pedagógus gyakorlatában mindig is jelen volt.

Gyakran előfordul, hogy a tehetség nem specializáltan, nem egy tantárgyhoz köthetően jelenik meg, hanem a gyermek olyan képességekkel rendelkezik, melyek „tantárgyi vetületben”, vagy még „azon kívül jelentkeznek”.

Külön figyelmet érdemelnek a potenciálisan tehetségesek, akik – noha tantárgyi eredményeik nem kiválóak – alkotó, kreatív gyerekek.

A tehetséggondozás és képességfejlesztés a tantárgyi ismeretátadás területén más-más absztrakciós szinten és komplexitást igényel, és hogy ugyanakkor a tehetséges gyerek – éppúgy, mint minden gyerek – melegséggel, biztonságnújtással, az egyedisége iránti elfogadó érdeklődéssel fejleszthető. Az adottságok megfelelő tevékenységekben alakulnak olyan képességekké, amelyeknek összességét nevezzük tehetségnek.

Feladat: a megfelelő tevékenységek lehetőségének sokszínű biztosítása:

Tehetségnevelés az oktatás különféle területein:

- az iskolai tanítási órákon (csoportbontás)
- kiscsoportos foglalkozásokon
- szakkörökben
- versenyeken, pályázatokon
- speciális tanfolyamokon
- táborokban

Tanítási óra

A differenciált képességfejlesztés elsődleges és legfontosabb színtere csoportbontás tudásszint, készségi szint alapján:

- idegen nyelvű szakórák (korai két tannyelvű osztályok)
- nyelvi órán (angol, német,)
- informatika, technika órán

- testnevelés órán

Adott esetben ösztönzően hat a csoportváltás, az elért eredmények alapján.

Szakkörök

3-8. évfolyamon, érdeklődési körnek megfelelően:

- önképzőkör (újságszerkesztés),
- színjátzó-kör,

foto,- képzőművész kör (agyagozás, kosárfonás, batikolás, bőrműves)

Versenyek, pályázatok

Házi versenyek és pályázatok készítik fel és teszik alkalmassá a diákokat az iskolai, kerületi, budapesti szintű tanulmányi.

Speciális tanfolyam

- nemzetiségi tánc (német)
- néptánc (folklór)

Táborok

Az idegen nyelvek gyakorlására bel- és külföldi táborok angol és német nyelvterületeken.

2. 6. A gyermek és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok

Iskolánk helyi adottságai miatt legalább kétféle elvárásnak kíván megfelelni. A tehetségesebb tanulóinknak két tannyelvű, illetve tagozatos oktatást biztosítunk, ugyanakkor a sajátos nevelési igényű tanulók felzárkóztatása, nevelése, oktatása is feladatunk.

Mivel a fővárosban nincsenek a kerületek között szoros határok, ez jelentős „átjárást” eredményez, amely a két tannyelvű osztályoknál jelentkezik elsősorban.

Diákjaink nagyobb része a kerületben lakik, de jelentős azon gyerekek száma, akik más kerületből járnak ide.

A család nagysága, összetétele, nagyban hozzájárulnak a felnövő gyermekek személyiségének alakulásához.

Feladatunk segíteni mindensajátos nevelési igényű, de különösen a szociális hátrányban lévő tanulót képességeinek kibontakoztatásában.

Pedagógiai programunkban a sajátos nevelési igényű tanulók integrált képzését, valamint a szociális hátrányok enyhítését célzó tevékenységét és az átmenetileg hátrányos helyzetű tanulók hátrány-kompenzációs foglalkoztatását tervezzük, amelynek menete a következő:

- Először a hátrányok számbavételét végezzük el, amelyet osztályonként adatlapon rögzítünk.
- Ezután éves ütemterv alapján végezzük munkánkat.
- Az adatlapon rögzítjük tanulóinkat név szerint, hátrány okát, jellegét és az enyhítést szolgáló tevékenységi formákat.

Mivel a sajátos nevelési igényű tanulók száma évről évre változik, sőt változhat tanév közben is, ezért a helyzetfelmérést az adott tanévben nemcsak a tanév elején, hanem tanév folyamán még egyszer elvégezzük.

Nevelési programunkban a távlati tervezéssel is foglalkozunk, amelyek célja segíteni:

- a tanulók beilleszkedését az iskolai környezetbe,
- az ismeretek elsajátítását,

- egyéni ütemi fejlődését azoknak, akik szociális körülményei alapján hátrányos helyzetűek (családi, mikrokörnyezetükből adódóan családi házon kívüli környezet miatt, iskolai körülményeiket tekintve, csonka családban felnövekvő gyermekek, munkanélküli szülők gyermekei),
- akik átmenetileg hátrányos helyzetűek (áttelepült, beköltözött /új/ tanulók tartós betegség miatt).

2. 7. A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység

A célok ismeretében tudjuk megtervezni a tanév feladatait, a szociális hátrányok enyhítését szolgáló tevékenységi formákat iskolánkban, amelyek a következők:

felzárkóztatás, tehetséggondozás, komplex programok (néprajz, honismeret, TER-KÖR, turisztika).

Prevenációs tevékenységeink:

- drog- és bűnmegelőzés,
- mentálhigiénés programok,
- egészségnap az iskolában.
- kirándulások, országjárások, külföldi tanulmányutak.
- tanulmányi versenyek (helyi, kerületi OKM Közlöny szerint).
- fesztiválokra való részvétel, bemutatók tartása.

Pályaorientációs tevékenység.

Felvilágosító munka szociális juttatások lehetőségeiről szülői fogadóórákon, családlátogatáson, értesítés stb.

Motiválás arra, hogy a gyermek napközis, tanulószobai

(kollégiumi) ellátásban részesüljön. Tankönyvtámogatás. Táborozási hozzájárulás.

Helyi regionális támogatások megszerzésének ösztönzése, ösztöndíjak.

Pályázatok figyelése, részvétel a pályázatokon.

Kapcsolatfelvétel és tartás a szolgáltató intézményekkel, áthelyező bizottságokkal, családvédelmi és szociális intézetekkel:

- Terézvárosi Nevelési Tanácsadó,
- Terézvárosi Családsegítő Szolgálat,
- Terézvárosi Gyermekjóléti szolgálat,
- Fővárosi szenvedélybeteg fiatalok ellátásával foglalkozó intézmények,
- Lelki Elsősegély, Drog Stop, Kék Pont, Kék vonat, T+T Humán Szolgáltató,
- Fővárosi speciális szakiskolák,
- Nemzeti Egészségfejlesztő Intézet.

2. 8. A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő program

A tanulással kapcsolatos legmeghatározóbb élmények még alsó tagozatban érik a gyermeket, amelyek hatása végig követheti iskolában eltöltött éveit. Az elsős kisdíák legnehezebb feladata az olvasás-tanulás, melynél a különféle módszerek egyaránt eredményesek lehetnek – nem a választott módszertől függ a siker.

Bár az olvasás-tanításra csak az első négy évfolyamon fordítunk intézményesített figyelmet, az eredményes tanuló sikeréhez szükséges annak folytatása.

A szövegértés és a szövegértelmezés bizonyos szintjei csak később valósíthatók meg.

Építkezni csak jó alapokra lehet, így a legfontosabb, hogy már az első osztályban, olyan szövegekkel dolgozzunk, amelyek megfelelnek a tanulók gondolkodási sajátosságainak. Az alsó tagozaton tudatos munkával emelhető a gyerekek általános olvasásértési szintje, ami az ismeretközlő szövegek értelmezésében szükséges műveletek konzekvens tanítása, gyakorlása a felső tagozat feladata.

Az olvasás és az olvasás-megértés területén vitathatatlanul nagy szerepe van a családnak. A társadalom kínálta szabadidő eltöltési módok az olvasás ellen hatnak. A család ellensúlyozhatja ezt a tendenciát. Az olvasás adta lehetőségek egyike a gyerek szókincsének, beszédének fejlődése, amely visszahat az olvasott szöveg megértésére.

Olyan módszertani kultúra kialakítása a cél, amely megelőzi az olvasási problémákat, egyben felismeri a kudarc lehetséges okát, a diszlexiát. Ezért szükséges már az első hetekben a logopédus felmérése, elemző véleménye. Az általános fejlesztési követelményekben nagy szerepe van a szövegelemző műveleteknek, feladatoknak.

Kiemelt feladatként jelentkezik a könyvtárhasználat megismertetése, begyakoroltatása.

Jelentősnek tartjuk a belépő új tantárgyak esetén a szaktanár szerepét abban, hogy bevezesse a tanulót a szaktárgy sajátos nyelvezetébe, szövegkörnyezetébe.

Ezzel segítve a tanulmányi munka eredményességét, a kudarc megelőzését és a tanuló felzárkóztatását.

2.9. Az iskolában folyó nevelő-oktató munka ellenőrzési, mérési, értékelési rendszere

A Köznevelési Törvény 1999. évi módosításában három új fogalom jelent meg: az ellenőrzés, az értékelés és a minőségbiztosítás.

Egymással összefüggő feladatokról van szó, amelyek azt hivatottak biztosítani, hogy a köznevelés rendszere és az egyes köznevelési intézmények az elvárásoknak megfelelően, törvényesen végezzék tevékenységüket, és biztosítsák a megfelelő színvonalú szolgáltatást az érdekeltek részére. (KT 121. §. 5. 9. 23. pontja)

2.9.1 Ellenőrzés

A köznevelési intézmény működésének vizsgálata a hatályos jogszabályok és a nevelési, illetve pedagógiai program alapján:

- külső, ágazati ellenőrzés (OM, OKÉV)
- fenntartói ellenőrzés
- belső, intézményi szintű ellenőrzés.

Adott tanévre - tanévenként - el kell készíteni az intézmény komplex ellenőrzési tervét és csatolni az éves munkatervhez, illetve a pedagógiai programhoz mellékletként.

A kidolgozásnál használatos ellenőrzési tervtáblázat fejléce:

Az ellenőrzést végző személy	Az ellenőrzött személy	Az ellenőrzés tárgya	Az ellenőrzés módszere	Az ellenőrzés ideje
1.	2.	3.	4.	5.

A táblázat elkészítésénél kijelölhető személyek, feladatok, területek, időpontok:

1. Az ellenőrzést végző személy:

- az igazgató
- igazgatóhelyettes
- munkaközösség vezető
- függetlenített belső ellenőr (szakértő)

2. Az ellenőrzött személy:

- pedagógusok
- technikai dolgozók
- tanulók

3. Az ellenőrzés tárgya:

a/ intézmény működése

- szakszerűség, törvényesség
- takarékos gazdálkodás
- gyermek- és ifjúságvédelmi feladat
- tervezési és beszámolási feladatok
- helyettesítés, túlóra vezetés
- ügyviteli tevékenység

b/ pedagógiai tevékenység

- tantárgyfelosztás
- órarend
- szakkörök
- oktatásra vonatkozó okmányok vezetése
- tanítási órák
- szaktárgyi versenyek
- szakmai szertárfejlesztés
- osztályozás, értékelés
- ünnepélyek, rendezvények szervezése

4/ Az ellenőrzés módszere:

- folyamatos adatszolgáltatás ellenőrzése
- tevékenység ellenőrzés
- beszámoltatás
- helyszíni ellenőrzés
- óralátogatás
- dokumentumok ellenőrzése

5. Az ellenőrzés ideje:

- a tanév rendjéhez kötött ellenőrzési pontok (tanévkezdés, félévi értékelés, tanév zárása)
- a tevékenység befejeztével
- tevékenység közben

Mivel az iskolákban a nevelő-oktató munka legfontosabb területe a tanítási óra, ezen a területen évenként külön ellenőrzési tervet készítünk.

Kiemelt szempontjai:

- az iskolába érkező új pedagógusok tanóráinak látogatása,
- mely tantárgyak tanításában, mely évfolyamokon vezettünk be új tantervet,
- mely területeken kezdtek el új módszerekkel, tankönyvekkel dolgozni,
- hol halmozódtak fel olyan tapasztalatok, amelyeket érdemes másoknak is átadni (ellenőrzés után bemutató óra)

Az ellenőrzésnél használatos tervtáblázat fejléce:

Hónap	Látogatásra kijelölt tan- tárgy, osztály, nevelő	A látogatás célja	A látogatást végző személy
-------	---	-------------------	-------------------------------

Tanévenként az egyes szakmai munkaközösségek is készítenek munkatervet, amelyeknek szintén része az ellenőrzés feladata, ennek kidolgozását segítő néhány megválaszolásra váró ellenőrzéssel kapcsolatos kérdés:

- Milyen gyakorisággal ellenőrizzük szóbeli feleltetéssel?
- Milyen gyakorisággal iratunk un. nagydolgozatot?
- Milyen gyakorisággal iratunk un. röpdolgozatot?
- Milyen gyakorisággal és milyen módszerrel ellenőrizzük a házi feladatokat?
- Milyen gyakorisággal és milyen módon ellenőrizzük a tanulók füzetét, tanszereit?
- Kiterjednek-e az ellenőrzéseink a szaktárgyi ismereteken túli képességek, készségek és jártasságok ellenőrzésére? Milyen módon?
- Ellenőrizzük és értékelünk-e olyan tudást és teljesítményt is, amelyet a tanár direkt módon nem közvetített?

2. 9. 2 Mérés és értékelés

Mérés

A pedagógiai munka eredményességének megítélését szolgálják a mérések, amelyek tervezése szintén része a munkaközösségek tanévre szóló feladatainak.

Tervezést segítő kérdések, amelyekre megfogalmazott válasz egységesíti a szaktárgyi oktató munkát:

- Milyen gyakorisággal ellenőrizzük mérőeszköz (teszt) segítségével?
- Hogyan váltjuk át osztályzatra a pontszámokat?
- Mikor állítjuk össze a mérőeszközt (megíratás előtt, tanév elején, saját feladatbankunkban stb.)?
- Mikor mérünk évfolyamszinten?
- Hogyan készülnek az évfolyamszintű mérőeszközök?
- Használunk-e un. külső mérőeszközöket? Mikor? Mi célból?

Értékelés

Fogalma: a közoktatási intézmény, a fenntartó, az ágazati irányítás által meghatározott szakmai célkitűzések összehasonlítása a közoktatási intézmény pedagógiai tevékenységének eredményével.

Az értékelés az ellenőrzés tapasztalataira épül, vele szoros egységet alkot. Tulajdonképpen az értékelés szembesítést jelent:

- a végzett munka során adódó eredmények számbavételét,
- hibákkal való szembenézést, amely minősíti a munkában résztvevő személyeket is, feltárja a vezető lényeglátását, feladatkielölő képességét.

Az iskola értékelési rendszerét az ellenőrzési tervhez hasonlóan táblázatba foglaljuk és évente összeállítjuk.

Az értékelést végző személy 1.	Kit vagy mit értékel 2.	Az értékelés formája 3.	Az értékelés célja 4.	Az értékelés szempontjai 5.
--------------------------------------	-------------------------------	-------------------------------	-----------------------------	-----------------------------------

A táblázat elkészítésével kijelölhető személyek, feladatok, területek, szempontok:

1. Az értékelést végző személy:

- igazgató
- igazgató helyettes
- munkaközösség vezető
- tanító, tanár

2. Kit értékel:

- valamennyi közösséget és egyént
- irányítása alatt dolgozó személyeket
- vezetése alatt álló pedagógusokat
- diákokat, kollégákat

3. Mit értékel:

- az iskolai munka egész folyamatát,
- elemző értékelés, a további feladatok ismertetése,
- az iskolában folyó munkát, tárgyi, személyi, szervezeti feltételek alakulását,
- félévi és év végi pedagógiai munkát,
- nevelők felkészültségét,
- tanítási kultúrát,
- tanítás eredményességét,
- a tevékenység, a magatartás és az iskolai célok, értékek összhangját

4. Az értékelés formája:

- külső értékelés - szakemberek végzik
- belső értékelés - a programban résztvevő személyek végzik intézményi szempontrendszer alapján.

- Történhet:
- értekezleteken
 - megbeszélés során
 - négy szemközti beszélgetés alkalmával
 - beszámolók alapján
 - csoportos értékelés keretében
 - kérdőíves módszerrel

5. Az értékelés célja:

- a kitűzött célok, feladatok teljesítésére való ösztönzés,
- a munkavégzés hatékonyságának javítása
- problémák, eredmények feltárása
- a továbbfejlesztés lehetőségeinek megbeszélése
- tanórai munka hatékonyságának növelése
- az adminisztrációs munka pontossága
- a pedagógus-szülő kapcsolat formáinak gazdagítása
- az ideális pedagógus-tanuló viszony erősítése

6. Az értékelés szempontjai:

- a munkaköri leírásban szereplő elvárások teljesítési szintje

- a nevelőmunka színvonala, eredményessége
- az oktató munka minősége, eredményessége
- a tanulókkal való bánásmód
- az önképzés iránti igényesség
- az aktivitás
- a konfliktus-kezelési képesség, készség
- tolerancia, empátia
- kezdeményező készség, szervező készség

Kinek készítjük az értékelést:

- a nevelőtestület számára
- nem pedagógus dolgozóknak
- tanuló ifjúságnak
- szülői szervezetnek
- iskolaszéknek
- fenntartónak

Az iskola értékelési rendszerét elkészíthetjük egy hosszabb időszakra (öt év) is, az alábbi leírás szerint:

Minden tanévben értékeljük:	Minden tanév végén értékeljük:	Kétévente értékeljük:	Négyévente értékeljük:	Az igazgató vezetői ciklusának lejárta-kor értékeljük:
tanmeneteket, mikrotanterveket	az oktató, nevelő munka eredményességét	a tanulói jogok érvényesülését	a szülői jogok érvényesülését	a pedagógiai program megvalósulását
tankönyv választást	személyi és tárgyi feltételeket	az iskola belső légkörét	a dolgozói érdek érvényesítését	az iskola nyilvános-sági rendszerét
a tanári munka hatékonyságát	a tanórán kívüli foglalkozások hatékonyságát	az új módszerek eredményességét	az iskola kapcsolatrendszerét	a költségvetési hatékonyságot

Ugyanígy táblázatba foglalhatjuk az egyes nevelők és dolgozók értékelésének szempontjait és annak minősítését (nagyon jól, közepesen, gyengén végzi) is.

Értékelendő tevékenységek:

tehetség gondozás, differenciált foglalkozás, tanórara való felkészülés, osztályfőnöki tevékenység, rendezvények szervezése, versenyekre való felkészítés, fegyelmezés, ügyeleti munka, pontos órakezdés, innováció.

Készíthetünk értékelő elemzést a tanórai folyamatokra is.

Értékelendő tevékenységek:

órai munka differenciálása, a kérdések megfogalmazása, a magyarázat színvonala, motiválás, az érdeklődés fenntartása, alkalmazkodás az életkori sajátosságokhoz, logikus óra vezetés, a tananyag arányos tervezése, óravégi összefoglalás, a tanulói teljesítmények reális értékelése.

Szakmai munkaközösségek éves munkatervének elkészítését segítő, néhány megválaszolásra váró értékeléssel kapcsolatos kérdés:

- Milyen gyakorisággal értékeljük szövegesen a tanulói teljesítményeket?
- Hány évközi osztályzatot adunk egy félévben?
- Értékeljük-e a házi feladatokat?
- Hogyan alakítjuk ki a félévi illetve év végi osztályzatokat?
- Értékeljük-e egy-egy tanuló órai munkáját?
- Hogyan értékeljük azt az írásbeli munkát, amely feltehetően nem önállóan született?
- Részt vesznek-e az értékelésben a diákok?

A tanulók munkájának értékelése és minősítése

Beszámoltatási események:

folyamatos szóbeli ellenőrzés, feleltetés, órán való aktivitás értékelése, évközi dolgozatok, röpdolgozatok, tematikus mérések, feladatlapok, tesztek, szöveges (írásos) értékelés, csoport vagy osztályértékelés, önértékelés.

Mindezekből kiválasztva a nevelőnek a tanmenetében kell terveznie az ellenőrzést és értékelést.

A magatartás és szorgalom elbírálásának minősítésrendszerét az osztályfőnökük által valamennyi tanuló ismerje.

Biztosítani kell, hogy a tanulóközösségek is részt vegyenek egyes gyermekek magatartásának és szorgalmának megítélésében.

Iskolánk valamennyi pedagógusának feladata:

- tantárgyi követelményrendszer egységes értelmezése,
- folyamatos ellenőrzés és az önellenőrzés alkalmainak biztosítása,
- az objektív, ugyanakkor segítő szándékú és nevelő hatású értékelés.

A tanuló által szerzett érdemjegyekről a szülőt a tárgyat tanító nevelő értesíti az értesítő könyvön keresztül. Az értesítő könyv bejegyzéseit az osztályfőnökök havonta ellenőrzik és az esetleges elmaradt érdemjegyek beírását pótolja.

A tanulók tanulmányi munkájának, teljesítményének egységes értékelése érdekében a tanulók írásbeli dolgozatainak, feladatlapjainak, tesztheinek értékelésekor az elért teljesítmény (pontszám) érdemjegyre történő átváltását a következő arányok alapján végzik:

<i>Teljesítmény:</i>	<i>Érdemjegy:</i>
0- 33%	elégtelen (1)
34- 50%	elégséges (2)
51- 75%	közepes (3)
76- 90%	jó (4)
91-100%	jeles (5)

A szaktanárok - esetenként - a fenti %-os értékektől eltérhetnek a témazáró dolgozatok számonkérendő anyagának mélységétől függően.

A tanulók magatartásának értékelésénél és minősítésénél az 1-8. évfolyamon a:

példás (5), jó (4), változó (3), rossz (2)

érdemjegyeket, illetve osztályzatokat alkalmaznak.

Az iskolában a magatartás értékelésének és minősítésének követelményei a következők:

Példás (5) az a tanuló, aki:

- a házirendet betartja,
- tanórán és tanórán kívül példamutatóan, rendesen viselkedik,
- feladatait teljesíti,
- az osztály és az iskolai közösség életében aktívan részt vesz,
- óvja és védi az iskola felszerelését, a környezetet,
- nincs írásbeli figyelmeztetése vagy megrovása.

Jó (4) az a tanuló, aki:

- a házirendet betartja,
- tanórán és tanórán kívül rendesen viselkedik,
- feladatait a tőle elvárható módon teljesíti,
- a közösség munkájában csak felkérésre vesz részt,
- nincs írásbeli intője vagy megrovása.

Változó (3) az a tanuló, aki:

- az iskolai házirend előírásait nem minden esetben tartja be,
- a tanórán és tanórán kívül többször viselkedik fegyelmezetlenül,
- feladatait nem teljesíti minden esetben,
- igazolatlanul mulasztott,
- osztályfőnöki intője van.

Rossz (2) az a tanuló, aki:

- a házirend előírásait sorozatosan megsérti,
- feladatait egyáltalán nem, vagy csak ritkán teljesíti,
- az iskolai nevelést, oktatást akadályozza,
- több alkalommal igazolatlanul mulaszt,
- van osztályfőnöki megrovása vagy ennél magasabb fokú büntetése.

A magatartás elbírálásakor az egyes érdemjegyek, illetve osztályzatok eléréséhez a felsorolt szempontok közül legalább háromnak az együttes megléte szükséges.

A tanulók szorgalmának értékelésénél és minősítésénél az 1-8. évfolyamon a:

példás (5), jó (4), változó (3), hanyag (2)

érdemjegyeket, illetve osztályzatokat alkalmazzák.

Az iskolában a szorgalom értékelésének és minősítésének követelményei a következők:

Példás (5) az a tanuló, aki:

- képességeinek megfelelő, egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt,
- tanulmányi feladatait minden tantárgyból rendszeresen elvégzi,
- tanórákon aktív, munkavégzése megbízható,
- taneszközeit a tanítási órákra mindig elhozza.

Jó (4) az a tanuló, aki:

- képességeinek megfelelő, viszonylag egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt,
- rendszeresen, megbízhatóan dolgozik,
- tanórákon többnyire aktív,
- taneszközei tiszták, rendezettek.

Változó (3) az a tanuló, akinek:

- tanulmányi teljesítménye elmarad képességeitől,
- tanulmányi munkájára ingadozó, a tanulásban nem kitartó, feladatait nem mindig teljesíti,
- felszerelése, házi feladata gyakran hiányzik, érdemjegyeit, osztályzatait több tárgyból is lerontja.

Hanyag (2) az a tanuló, aki:

- képességeihez mérten keveset tesz tanulmányi fejlődése érdekében,
- az előírt követelményeknek csak minimális szinten felel meg,
- feladatait folyamatosan nem végzi el,
- felszerelése hiányos, taneszközei rendetlenek,
- félévi vagy év végi osztályzata valamely tantárgyból elégtelen.

A szorgalom elbírálásakor az egyes érdemjegyek, illetve osztályzatok eléréséhez a felsorolt szempontok közül legalább háromnak az együttes megléte szükséges.

A tanuló magatartását és szorgalmát az osztályfőnök minden hónap végén érdemjegyekkel értékeli. A magatartás és szorgalom félévi és az év végi osztályzatát az osztályfőnök az érdemjegyek és a nevelőtestület véleménye alapján állapítja meg. Vitás esetben az osztályban tanító nevelők többségi véleménye dönt az osztályzatokról. A félévi és év végi osztályzatot az értesítőbe és a bizonyítványba kell bejegyezni.

Azt a tanulót, aki képességeihez mérten:

- példamutató magatartást tanúsít, vagy
- folyamatos jó tanulmányi eredményt ér el, vagy
- az osztály, illetve az iskola érdekében közösségi munkát végez, vagy
- iskolai, illetve iskolán kívüli tanulmányi, sport, kulturális stb. versenyeken, vetélkedőkön, előadásokon vesz részt, vagy
- bármely más módon hozzájárul az iskola jó hírnevének megőrzéséhez és növeléséhez

az iskola jutalomban részesíti.

Az iskolai jutalmazás formái:

Az iskolában tanév közben elismerésként a következő *dicséret*ek adhatók:

- szaktanári dicséret
- osztályfőnöki dicséret
- igazgatói dicséret
- nevelőtestületi dicséret.

Az egész évben példamutató magatartást tanúsító és kiemelkedő munkát végzett tanulók a tanév végén:

- szaktárgyi teljesítményért,
- példamutató magatartásért,
- kiemelkedő szorgalomért,
- példamutató magatartásért és kiemelkedő szorgalomért

dicséretben részesíthetők. A dicséretet a tanuló bizonyítványába be kell vezetni.

Azt a tanulót, aki:

- tanulmányi kötelezettségeit folyamatosan nem teljesíti, vagy

- a tanulói házirend előírásait megszegi, vagy
- igazolatlanul mulaszt, vagy
- bármely módon árt az iskola jó hírnevének

büntetésben lehet részesíteni.

Az iskolai büntetések formái:

- szaktanári figyelmeztetés,
- osztályfőnöki figyelmeztetés,
- osztályfőnöki intés,
- osztályfőnöki megrovás,
- igazgatói figyelmeztetés, igazgatói intés,
- igazgatói megrovás,
- tantestületi figyelmeztetés,
- tantestületi intés,
- tantestületi megrovás.

Az iskolai büntetések kiszabásánál a fokozatosság elve érvényesül, amelyből indokolt esetben - a vétség súlyára való tekintettel el lehet térni.

A büntetést írásba kell foglalni, és azt a szülő tudomására kell hozni.

2.9.3. Szöveges értékelés alsó tagozaton

A közoktatásról szóló törvény 70.§ (3) bekezdése előírja, hogy az általános iskola első három évében és a negyedik évfolyam első félévében a tanulóknak szöveges értékelést kell kapniuk, amely kifejezi, hogy kiválóan, jól vagy csak megfelelt az elvárásoknak, esetleg felzárkóztatásra szorul. Felzárkóztatás esetén a szülő bevonásával értékelni kell a tanuló teljesítményét, fel kell tárni a tanuló fejlődését, haladását akadályozó tényezőket és a felzárkóztatásra milyen segítséget nyújt az iskola.

A törvény lehetővé teszi a szöveges értékelés, minősítés alkalmazását más évfolyamokon, illetve egyes tantárgyak, modulok esetében.

A szöveges értékelés során lehetőség nyílik számunkra a gyermek érdeklődésének, adottságainak, tulajdonságainak, életkori sajátosságainak, saját fejlődési ütemének, otthoni körülményeinek, pillanatnyi állapotának figyelembe vételére. A szöveges értékelés a folyamat-jellegre helyezzük a hangsúlyt: Mennyit fejlődött a gyermek önmagához képest és a követelményekhez viszonyítva, milyen az előmenetele.

A szöveges értékelés során a tanuló sokféle tevékenységére, megnyilvánulására reagálunk, ugyanakkor olyan értékeket is figyelembe veszünk, amelyek nem kifejezetten a tanulási teljesítményt érintik, de a gyermek teljes személyiségének fejlődése szempontjából nagyon fontosak.

A szöveges értékelés bevezetésének előkészítő munkái:

- Az azonos gyerekeket, azonos tantárgyakat, azonos évfolyamon tanító **pedagógusok** – akár évente is – közösen gondolkodva, együttműködve készítik el a szöveges értékelés szempontjait, melyek alapján személyre szabott értékelést kapnak a tanulók.

- A **szülőket** szülői értekezleten tájékoztatjuk a szöveges értékelés bevezetéséről, és arról, hogyan illeszkedik ez a módszer az iskola értékrendjébe, értékelési rendszerébe, hogy mi a szöveges értékelés és az osztályzatok viszonya. A szülőknél lehetőséget adunk, hogy akár egyénileg, akár különböző fórumokon (szülői értekezlet, Iskolaszék, stb.) felmerülő kérdéseikre választ kaphassanak.
- A **diákokat** is felkészítjük a szöveges értékelés használatára. Törekszünk a folyamatos, árnyalt értékelésre a tanév során, így a félévi és év végi szöveges értékelésben csak visszatekintő összegzést kapnak a folyamatról.

A szöveges értékelés koncepciójának elvi kiindulópontjai:

- az értékelés a gyerekekért, és elsősorban a gyerekeknek szóljon
- alakítsa a helyes önértékelést, segítse a reális önismeretet
- nyitott legyen, amely nem ítéletet alkot, hanem tükröt tart
- a gyerek aktív részese legyen saját fejlődésének
- a szülő és a pedagógus közösen gondolkodjon a gyerek fejlődéséről

A szöveges értékelésünk elvi követelményei:

- fejlesztőközpontú és nem minősít
- figyelembe vesszük az életkori sajátosságokat
- a NAT, a pedagógiai program, a helyi tanterv és a kidolgozott értékelési koncepció között összhang van
- rendszeresen és folyamatosan értékelünk egész tanévben
- értékelésünk személyre szóló és ösztönző jellegű
- a tanítási-tanulási folyamatban állandó megerősítő, korrigáló, fejlesztő szerepet tölt be
- javaslatainkkal kijelöljük a diák számára a továbblépés útját és módját
- értékelésünk közérthető legyen mind a diák mind a szülő számára

Intézményünkben a tanulók teljesítményének értékelését, minősítését a következő szempontok alapján végezzük:

1. Értékelési formák a különböző évfolyamokon

- A tanulók teljesítményét szövegesen értékeljük az első, a második, a harmadik évfolyamon fél évkor és év végén, valamint a negyedik évfolyamon fél évkor.
- A 4. évfolyamon év végén és 5. – 8. évfolyamon félévkor és év végén osztályzattal minősítjük a tanulók teljesítményét.
- A tantervi modulokat önálló tantárgyként dolgozzuk fel, így önállóan is értékeljük azokat.

2. Értékelési időszakok

- a 4. évfolyamon negyedévente szöveges értékelést adunk a tanulók teljesítményéről. Azokból a tantárgyakból, amelyekből lemaradása van a tanulónak, azaz „felzárkóztatásra szorul” minősítést kap, a szülő bevonásával feltárjuk a tanuló

fejlődését, haladását akadályozó tényezőket és a felzárkóztatásra közös megoldást keresünk.

- Tanév közben a tanulónak megfelelő számú érdemjegyet kell kapnia:
 - kisebb óraszámú tantárgyak esetében havi átlagban legalább egyet,
 - nagyobb óraszám esetén legalább kettőt.
- A tanév folyamán szükséges tanulói írásbeli és szóbeli feleletek arányát és mennyiségét, az írásbeli beszámoltatások formáit, rendjét, a tanulók tudásának értékelésében betöltött szerepét és súlyát az iskolánk munkaközösségei maguk határozták meg, melyet a melléklet tartalmaz.

3. A szöveges értékelés formája

- 3.1. Iskolánkban a szöveges értékelésre a munkaközösség által kidolgozott szempontokra, „kulcskifejezések”-re épülő értékelést alkalmazzuk. Ez a forma rugalmas, a szempontok közösen kidolgozottak, összehangoltak, ugyanakkor az értékelés során nem kell automatikusan minden szempontból írunk, választhatjuk az osztály illetve az egyén szempontjából legfontosabbakat. Szöveges értékelésünk így strukturált lesz és ugyanakkor személyre szóló is.
- 3.2. A tanulók magatartását és szorgalmát, illetve teljesítményét a különböző tantárgyakból a következő szempontok alapján értékeljük. 2004/2005-ös tanévre az első osztály számára dolgoztuk ki a szempontsört, melyet felmenő rendszerben az elkövetkezendő években kiegészítünk.

1. osztály

Társas kapcsolat / magatartás /

Együtműködés a társakkal, tanítókkal
 Konfliktuskezelő képessége
 Szabályok betartása
 Fegyelmezettsége
 Közösségi munkához való viszonya
 Kezdeményezőkézsége

Tanulási tevékenység értékelés / szorgalom /

Munkavégzés rendezettsége
 Munkafegyelme
 Felszerelés
 Házi feladat megléte
 Együtműködés, érdeklődés, aktivitás
 Önállóság
 Munkatempó

Magyar

Beszédtechnika
 Artikuláció
 Légzéstechnika
 beszédtempó
 Hangsúlyozás
 Szókincs

1 Olvasás

- 2 Hangos olvasás
- 3 Pontosság

- 4 Tempó
- 5 Hibatípusok
- 6 Szövegértés
- 7 Szövegfeldolgozás

Írás

Íráshasználat
Grafikai kivitelezés
Írásképe
Munkatempója
Önellenőrzés

Matematika, számolási készség

Halmazok tulajdonságainak felismerése, elemeinek szétválogatása
Számképek ismerete
Számfogalma
Szám tulajdonságok, számkapcsolatok felismerése
Szóbeli alpműveletek értelmezése és alkalmazása
Szöveges feladatok megértése
Munkatempója
Önellenőrzése

Környezetismeret

A megfigyelések során környezetének érzékeléssel megismerhető tulajdonságainak felismerése
Megfigyelések, tapasztalatok rögzítése
Tapasztalatok rendezése, rendszerezése
A gyalogos közlekedéshez szükséges ismeretei
Aktivitása
Érdeklődése
Munkatempója
Önellenőrzése

Rajz - technika

Vizuális tevékenységek iránti érdeklődése
Színhasználata
Tanult technikák és eszközök használata

Ének

Ritmikai képessége
Dallam-reprodukáló képessége
Elméleti ismeretek felismerése, alkalmazása

Testnevelés

Mozgáskoordinációja
Gyakorlatok elsajátítása
Részvétele mozgásos játékokban
Szabályok ismerete, alkalmazása

Idegen nyelv

Kiejtése
Szókincse
Memoriter
Hallás utáni értése
Aktivitása, figyelme

Kiegészítésül a szöveges értékelésben foglaltakhoz

Matematika – Nyelvtan – Környezet

Témazáró dolgozat minden nagy témakör után. Minimum 3.

A tanuló értékelésében nagyobb fajsúllyal vesz részt.

Olvasás

Szövegértés mérése minimum háromszor évente.

Szöveges feladat

1. osztályban nem haladhatja meg a 15 percet,
2. osztályban nem haladhatja meg a 30 percet,
- 3-4. osztályban nem haladhatja meg a 45 percet.

Számonkérés formái

Matematikából:	- házi feladatok értékelése - szóbeli felelet - dolgozatok - témazárók
Magyarból:	- olvasás - tartalom mondás - vers mondás - szövegértés - szóbeli fogalmazás - másolás - helyesírás rendszeres ellenőrzése - nyelvtani ismeretek szóbeli és írásbeli számonkérése
Környezet:	- szóbeli feleletek - témazáró dolgozatok - kísérletek-gyűjtőmunkák értékelése

Házi feladatok

- A hét végét megelőző tanítási napon csak annyi leckét adunk, amelyet a hét utolsó munkanapján el tud végezni.
- Szünetekre nem adunk házi feladatot, azonban ajánlhatunk a tananyaghoz kapcsolódó programokat: gyűjtés, múzeum látogatás, megfigyelések, manuális tevékenységek.

2. 9.4. A tanulók teljesítményének értékelése a felső tagozaton

Humán munkaközösség

Iskolai írásbeli beszámoltatás formái:

- Mindhárom tantárgy (irodalom, nyelvtan, történelem) esetében egy-egy téma lezárása után témazáró felmérés, mely nagyobb súllyal jelentkezik a félévi értékeléskor.
- A nyelvtan témazáróhoz kapcsolódik minden esetben egy tollbamondás is. Ennél a tantárgynál év elején és év végén ismétlő felmérést is íratunk.

- Irodalomból félévenként egy fogalmazás (adott keretek között), de ez külön fogalmazás füzetbe készül.
- Röpdolgozatok és egyéb írásbeli munkák nem kerülnek szabályozásra, a szaktanár egyéni döntésén alapulnak.

Szóbeli beszámoltatás:

Irodalom: félévenként minimum két felelet, de a memoriterek ennél jóval több alkalmat jelentenek.

Nyelvtan: félévenként egy feleletet tartunk kötelezőnek.

Történelem: a nagy létszámú osztályokban évenkénti egy felelet, másutt félévenkénti egy felelet.

Házi feladatot hétvégére illetve tanítási szünetekre ugyanúgy és ugyanannyit kapnak a tanulók, mint a hét közbeni órák esetében.

Reál munkaközösség

Az értékelés és az osztályozás szempontjai a **matematika tantárgyban** heti három-négy óra esetén az ötödiktől a nyolcadikig terjedő évfolyamokon:

Írásbeli számonkérés

- a. félévenként minimum kettő felmérő dolgozat
- b. kisebb egységek végén tudáspróba
- c. napi folyamatos számonkérés röpdolgozat formájában

Az alapvetően egységes értékelés érdekében, az alábbi százalékos értékelés javasolt:

a., b. esetben

0 - 30% elégtelen

31 - 59% elégséges

60 - 79% közepes

80 - 89% jó

90 -100% jeles

röpdolgozatnál

25%-tól - elégséges

50%-tól - közepes

75%-tól - jó

100% - jeles

A felmérő dolgozatok írását egy héttel előre közölni kell a tanulókkal, és tíz munkanapon belül kijavítani.

A röpdolgozat egyéni (nem pontozható) szempontok alapján is értékelhető.

Szóbeli számonkérés

- d. napi folyamatos számonkérés pontozás formájában
- e. összefüggő felelés formájában

Értékelés:

Jeles: önálló, összefüggéseiben logikus, tényekben hiánytalan felelet, egy-két kisebb hiánnyal

Jó: önálló, összefüggéseiben logikus, tényekben hiánytalan felelet, egy-két kisebb hiánnyal, maximum két-három hibával, amelyek javítása kis segítséggel megtörténik a tanuló által

Közepes: összefüggések nélküli felelet helytálló tényekkel, vagy a tanár kérdései alapján összefüggő, logikus felelet.

Elégséges: kérdések alapján a tények 50%-át képes a tanuló helyesen meghatározni.

Elégtelen: 50% alatti teljesítmény

A tanuló otthoni munkájának számonkérése

A házi feladat hiányát nem lehet elégtelennel értékelni, de felelet vagy írásbeli számonkérés formájában lehet értékelni.

A szorgalmi munkák értékelése jelessel jutalmazható. Lehetőség szerint a hétvégi házi feladatok mennyisége kevesebb, mint a hét közben feladott feladatok.

Az értékelés és az osztályozás szempontjai a **fizika tantárgyban** heti egy-két óra esetén a hetedikről a nyolcadikig terjedő évfolyamokon:

Írásbeli számonkérés

f. félévenként minimum egy felmérő dolgozat

g. napi folyamatos számonkérés röpdolgozat formájában

Az alapvetően egységes értékelés érdekében, az alábbi százalékos értékelés javasolt:

0 - 30% elégtelen

31 - 59% elégséges

60 - 79% közepes

80 - 89% jó

90 -100% jeles

röpdolgozatnál

25%-tól - elégséges

50%-tól - közepes

75%-tól - jó

100% - jeles

A felmérő dolgozatok írását egy héttel előre közölni kell a tanulókkal, és tíz munkanapon belül kijavítani.

A röpdolgozat egyéni nem pontozható szempontok alapján is értékelhető.

Szóbeli számonkérés

napi folyamatos számonkérés pontozás formájában

összefüggő felelés formájában

Értékelés:

Jeles: önálló, összefüggéseiben logikus, tényekben hiánytalan felelet, egy-két kisebb hiánnyal

Jó: önálló, összefüggéseiben logikus, tényekben hiánytalan felelet, egy-két kisebb hiánnyal, maximum két-három hibával, amelyek javítása kis segítséggel megtörténik a tanuló által

Közepes: összefüggések nélküli felelet helytálló tényekkel, vagy a tanár kérdései alapján összefüggő, logikus felelet.

Elégséges: kérdések alapján a tények 50%-át képes a tanuló helyesen meghatározni.

Elégtelen: 50% alatti teljesítmény

A tanuló otthoni munkájának számonkérése

A házi feladat hiányát nem lehet elégtelennel értékelni, de felelet vagy írásbeli számonkérés formájában lehet értékelni.

A szorgalmi munkák értékelése jelessel jutalmazható. Lehetőség szerint a hétfélig házi feladatok mennyisége kevesebb, mint a hét közben feladott feladatok.

Technika - Életvitel (Háztartástan)

5-8. évfolyam

Az értékelésnél

1. a gyerekek különböző adottságait, életkori sajátosságait vesszük figyelembe
2. külön értékeljük a tantárgyi alapismereteket tesztekkel, írásbeli feleletekkel
3. a/ a gyakorlati feladatokra (befejezett) érdemjegyet kapnak
b/ az életvitel-háztartástan gyakorlatok elvégzése után

Tantárgyi jegyet félévkor és év végén az elméleti és gyakorlati jegyek alapján kapnak.

Természettudományi munkaközösség (természetismeret, földrajz, biológia)Iskolai írásbeli beszámoltatások:

Formái: 1. témazárók
2. részösszefoglalás-röpdolgozat

Rendje:

1. adott témák összefoglalása után témazáró dolgozat füzetek
2. - tudás elmélyítése szükség esetén
- esetenkénti ellenőrzés, gyakorlás

Korlátai:

1. - összefoglaló órán való hiányzás esetén utólagos megíratás
- hiányzás pótlásának ellenőrzése
2. előző órán vagy hosszabb ideig történő hiányzás esetén nem íratjuk

Szerepe, súlya:

1. döntő (meghatározó) - piros jegy – a félévi és az év végi értékelésnél
2. felelet értékű

Otthoni felkészülés előírt szóbeli feladatok elvei:

- az előző órán vett anyag óráról órára történő megtanulása
- munkafüzeti feladatok átisméltése, alkalmazására
- különböző eszközök:(térkép, album, rajz, ábrák segítségével)

Korlátai:

- hiányzás esetén a pótlás utólagos számonkérése
- hétfélig írásbeli, munkafüzeti, térképismereti feladatokat, gyűjtőmunkát nem adunk

Beszámoltatás, számonkérés:

- Formái:
- minden órán szóbeli ellenőrzés (felelet)
 - alapfogalmak, térképismeret, növény- és állat-felismerés kisjegyre történő ellenőrzése minden óra elején
 - röpdolgozat: a kiemelten fontos anyagokból
 - részösszefoglalás írásban
 - témazárók

- tanév eleji ismétlés, tudásszint felmérése
- tanév végi tudásszint ellenőrzése az ismeretanyag rendezése után

Követelményei:

- Szóbeli: - egy adott kérdésre évfolyamtól függően önállóan, mondatokban, összefüggően válaszoljon
- lényegkiemelés, összefüggések meglátása
 - alapfogalmak állandó ismerete, felszínen tartása

Modulok:

Egészségtan

- elmélyíti, kiegészíti a biológia és a technika-életvitel tantárgyakat
- az egészséges életmódra nevelés fontos pillére, alapja
- osztályfőnöki munka segítése

Féléves modul esetén is jegyet adunk, és az év végi bizonyítványba beírjuk.

Ének-zene

Mivel az ének kézségtantárgy, ezért az értékelésnél figyelembe kell venni a tanulók adottságait.

Az éneklési anyag értékelésénél az órai aktivitás és a közös éneklésben való részvételt értékelhetjük, havi egy alkalommal.

A zeneelméleti követelmények felmérése, ellenőrzése történhet írásban (dallamírás, szintén havi egy alkalommal). A zenetörténeti anyag értékelése, számonkérése szóban és kiselőadás formájában történik.

Hon- és népismeret (Népművészet)

Mivel kevés óraszámokban tanulják (egy félév, heti egy óra) a számonkérés otthoni gyűjtés (beszámoló) alapján történhet. Valamint az órán szóbeli feleletek alapján. Témakörönként témazáró feladatok.

Rajz és vizuális kultúra

5-8. évfolyam

Az értékelés során az egyes gyerekek különböző szintű adottságait figyelembe kell venni. A rajzkészség illetve a tárgyi (művészettörténeti és elméleti kérdések) anyag értékelése külön történik.

Az elméleti anyagot tesztekkel, írásbeli feleletekkel lehet számon kérni. Egy-egy nagyobb anyagrészt (csoport) befejezésekor. A tantárgy értékelésében (osztályozásnál) arányosan (az anyag mennyiségének megfelelően) vesz részt ez az osztályzat.

Tehát a „rajzos” feladatok; az elméleti ismeretek együtteséből tevődik össze a tantárgyi jegy.

Súly: A témazáró dolgozatok nagyobb súlyúak (mindhárom tantárgyból), egy egész témáról ad jelzést a tanuló tudásáról.

- A témazáró eredményei átfogóbb képet adnak a tanuló ismereteiről.
- Szerepe: A gyermeket tantárgyi tudásának, különböző készségeinek megismerése.
Fogalmazási, tesztbeli, szóbeli, írásbeli kifejezőkészség felmérése, azok egyéni fejlődésének értékelése.
- Korlátai: Megítélése esetenként szubjektív lehet.
Ezt ellensúlyozza az időszakonkénti rendszeres mérés. Időbeli és teljesítésbeli korlátok is nehezítik a rendszeres írásbeli és szóbeli beszámoltatást.
Korlát még a nagy létszámú tanulócsoport.

2.10. *A pedagógiai program végrehajtásához szükséges nevelő-oktató munkát segítőeszközök és felszerelések jegyzéke*

A Köznevelési Törvény 38. §. (1.) bekezdése szerint:

"A köznevelési intézménynek rendelkeznie kell a feladatai ellátásához szükséges feltételekkel."

A feltételek közé tartoznak az intézmény épületei, helyiségei, eszközei, felszerelései.

A kötelező eszközök és felszerelések jegyzékét a nevelési-oktatói intézmények működéséről szóló:

1/1998. (VII. 24.) OM rendelet 7. sz. melléklete határozza meg. A jegyzékben foglaltak alkalmazása 2003. szeptember 1-jétől kötelező.

A taneszköz készlet meghatározásához a Funkcionális taneszköz jegyzék ad útmutatást. (Művelődési Közlöny 1998. 2/II. sz.)

Beszerezésük megkezdődött, a rendelkezésünkre bocsátott pénzeszközökből - a természettudományos tantárgyak magasabb színvonalú szemléltetése volt az irányadó szempont, mind az általános, mind a középiskolában.

Jelenlegi intézményünk 1999. augusztus 15-én alakult jogutódjaként a Pethő Sándor Utcai Angol Tagozatos Általános Iskolának és a Terézvárosi Két Tannyelvű Általános Iskola és Gimnáziumnak, székhelyének a Pethő Sándor u. 4. sz. alatti épületet jelölte ki és újította fel Budapest Főváros Terézváros Önkormányzatának Képviselő-testülete.

2.11. *A szülő, tanuló és pedagógus együttműködésének formái, továbbfejlesztésének lehetőségei*

A nevelés tulajdonképpen nem más, mint a személyiségformálás folyamata. Célunk a tanuló személyiségének harmonikus fejlesztése, amely a nevelés két alapvető közösségének – a család, szülők és az iskola, pedagógusok – koordinált, aktív együttműködését feltételezi.

A tanuló nevelését a szülők kezdik meg, segítik a gyermeket az első közösségi beilleszkedésben.

A szülők nevelési tevékenységét folytatják, illetve egészítik ki a pedagógusok.

Ezen összehangolt együttműködés alapja a gyermekekért érzett közös nevelési felelősség.

Feltétele a kölcsönös bizalom és tájékoztatás, az őszinteség.

Ennek érdekében:

- informálni kell a szülőket az iskola nevelési céljairól, feladatairól, az alkalmazott módszerekről,

- ugyanakkor az iskolának mindezekről ismernie kell a szülők véleményét,
- alkalmat kell biztosítani a szülőknek, hogy az iskolai közélet tevékeny résztvevői, közreműködői és segítői lehessenek.

Együttműködés lehetőségei:

A szülők részéről a nevelőmunka segítéséhez az alábbi közreműködési formákat várjuk el:

- aktív részvétel az iskolai rendezvényeken,
- őszinte véleménynyilvánítást, együttműködő magatartást,
- nevelési problémák őszinte megbeszélését, közös megoldását, a családi nevelésben jelentkező nehézségek közös legyőzését.

Iskolánk a gyermek helyes neveléséhez a következő segítségnyújtási formákat kínálja:

- nyílt napok szervezése,
- rendszeres és folyamatos tájékoztatás a tanuló előmeneteléről, magatartásáról,
- változatos témájú szakkörök indítása,
- előre tervezett szülői értekezletek,
- rendkívüli szülői értekezletek,
- fogadóórák,
- előadások szervezése (pl. drog-prevenció),
- pályaválasztási tanácsadás,
- közös kirándulások.

A szülői ház és az iskola együttműködésének továbbfejlesztési lehetőségeit biztosíthatják a közös rendezvények, amelyen szülők és pedagógusok egyaránt részt vesznek.

2. 12. Tanórán kívüli foglalkozások

Az iskola – a tanórai foglalkozások mellett – a tanulók érdeklődése, igényei, szükségletei szerint tanórán kívüli foglalkozásokat szervez. A tanórán kívüli foglalkozások tartását a tanulók közössége, a szülői szervezetek, az iskolaszék, továbbá a szakmai munkaközösségek kezdeményezhetik az igazgatónál.

A tanév tanóráin kívüli foglalkozásait az intézmény szeptember 10-ig hirdeti meg és a tanulók érdeklődésüknek megfelelően szeptember 15-ig választhatnak.

A tanulók jelentkezése önkéntes, de felvétel esetén a foglalkozásokon a részvétel kötelező. A tanórán kívüli foglalkozások helyét és időtartamát az igazgatóhelyettes rögzíti az iskola heti tanórán kívüli órarendjében terembeosztással együtt.

Szakkörök

A különböző szakköröket a magasabb szintű képzés igényével a tanulók – érdeklődésétől függően indítja az iskola.

A szakköröket vezető pedagógusokat az igazgató bízta meg.

A foglalkozások előre meghatározott tematika alapján történnek. Erről, valamint a látogatottságról szakköri naplót kell vezetni. A szakkör vezetője felelős a szakkör működéséért. A szakkörök működésének feltételeit az iskola költségvetése biztosítja.

Énekkar

Az iskola énekkara sajátos önképzőkörben működik, a tantárgyfelosztásban meghatározott időkeretben.

Az énekkar célja a megfelelő adottságú tanulók zenei képességeinek, személyiségének igényes fejlesztése és színpadképes zenei produkciók létrehozása. Vezetője az igazgató által

megbízott kórusvezető tanár. Az énekkar biztosítja az iskolai ünnepélyek és rendezvények zenei programját, működésének költségét az iskola viseli.

Sportkörök

A tanulók mindennapi testedzésének, mozgásigényének kielégítésére, a mozgás és a sport megszerettetésére sportköri foglalkozásokat és edzéseket tartanak a testnevelő tanárok. Ezeken az iskola minden tanulója jogosult részt venni.

Iskolánk lehetőségeket nyújt különböző sportági (kosárlabda, röplabda, labdarúgás, atlétika) foglalkozásokon és versenyeken való részvételre.

A foglalkozásokon való részvételhez – testnevelő tanár felügyelete mellett – a tárgyi feltételeket biztosítja.

Könyvtár

Az iskola könyvtára a könyvtári tanórákon és minden tanítási napon nyilvántartási idejében áll a tanulók és a pedagógusok rendelkezésére. A könyvek és a folyóiratok, valamint egyéb információhordozók igénybevételéről a könyvtár használati rendje intézkedik.

Felzárkóztató foglalkozások

A korrepetálás célja az alapképességek fejlesztése és a tantervi követelményekhez való felzárkóztatás.

A korrepetálást az igazgató által megbízott pedagógus tartja. A felzárkóztató foglalkozások differenciált módon zajlanak, amelyeken a szaktanár javaslatára egyes tanulóknak vagy tanulócsoportoknak a részvételét kötelezővé lehet tenni.

Esetenkénti tanórán kívüli foglalkozások

- Versenyek, bajnokságok

A diákok tanulmányi, szakmai, kulturális és sportversenyeken, valamint bajnokságokon való részvétele kiemelkedő teljesítmények függvényében lehetséges.

- Tanulmányi és közösségfejlesztő kirándulások

Az intézmény a diákok részére tanulmányi kirándulásokat szervezhet, melyeknek célja – a pedagógiai program célkitűzéseivel összhangban – hazánk tájainak és kulturális örökségének megismertetése és az osztályok közösségi életének fejlesztése.

A kirándulások az iskola munkaterve alapján elsősorban tanítás nélküli munkanapon, vagy tanítási szünetben szervezhetők. Az osztálykirándulás tervezetét írásban kell leadni az igazgatónak, egyeztetni kell az osztály szülői közösségével szülői értekezleten.

Tanfolyamok

Az iskola tanfolyamokat indíthat a tanulók érdeklődésének és a szaktanárok vállalkozásának függvényében. Az iskola által szervezett tanfolyamokon való részvételt a szülő írásban kéri a tanfolyamvezetőtől. A tanfolyamokon való részvételért előre vagy havi részletben térítési díj fizetendő.

2.13. A környezeti nevelés

TARTALOM

1. BEVEZETÉS

1.1 A környezeti nevelés fogalma

1.2 Az alapelveket szabályozó jogi háttér

1.3 A közoktatási stratégiai célok figyelembevétele

2. HELYZETELEMZÉS, HELYZETKÉP

2.1 .Az iskola rövid története

2.2. Az iskola helye és épülete

2.3. Az iskola működése környezeti

3. ERŐFORRÁSOK

3.1.Nem anyagi erőforrások

3.2.Anyagi erőforrások nevelési szempontból

4. ALAPELVEK, JÖVŐKÉP, CÉLOK

Az iskola hitvallása

4.1. Alapelvek, jövőkép

4.1.1.A környezeti nevelés alapelvei

4.1.2. Hosszú távú célunk, jövőképünk

4.1.3. Az iskola környezeti nevelési szemlélete

4.2. Konkrét célok

4.2.1. Új tervek:

4.2.2 .Hagyományok ápolása:

4.2.3. Szaktárgyi célok:

5.. A KÖRNYEZETI NEVELÉS SZÍNTEREI ISKOLÁNKBAN

5.1. Hagyományos tanórai foglalkozások

5.2. Nem hagyományos tanórai és tanórán kívüli komplex foglalkozások

5.2.1. A komplexitás jellemzői:

5.2.2. Célkitűzések

5.2.3.Általános iskolai és középiskolai lehetőségek:

5.2.4. A városi környezeti nevelés komplex gondolata

6. MÓDSZEREK

7. TANESZKÖZÖK

8. KOMMUNIKÁCIÓ

8.1. Iskolán belüli kommunikáció formái

8.2. Iskolán kívüli kommunikáció formái

9. ISKOLAI KÖRNYEZET

10. MINŐSÉGFEJLESZTÉS

10.1. Elvárások

10.2. A tevékenységek szervezése és koordinálása

10.3. Ellenőrző-értékelő tevékenységünk szempontjai:

10.4. Eredményvizsgálat

10.5. Eredményvizsgálati módszereink

11. TOVÁBBKÉPZÉS

12. HASZNOS HONLAPOK

12.1. Hálózatok

12.2. Nemzeti Parkok

12.3. Állatkertek

Környezeti nevelési program

1. BEVEZETÉS

A *közoktatásról szóló* - többször módosított -1993. évi LXXIX. törvény 48.§ (3) bekezdése értelmében a nevelési program része a *környezeti nevelési* program.

1.1 A környezeti nevelés fogalma

„Az iskolai környezeti nevelés az a pedagógiai folyamat, melynek során a gyerekeket felkészítjük környezetük megismerésére, tapasztalataik feldolgozására, valamint az élő és élettelen természet érdekeit is figyelembe vevő cselekvésre. Ezért a környezeti nevelés:

- megfelelően stabil és megújulásra képes érzelmi kapcsolatot alapoz és erősít meg az élő ill. élettelen

környezettel;

- kifejleszti a szándékot és képességet a környezet aktív megismerésére;

- felkelti az igényt, képessé tesz:

a környezet változásainak, jelzéseinek felfogására;

összefüggő rendszerben történő értelmezésére; a rendszerben felismerhető kapcsolatok

megértésére;

a problémák megkeresésére, okainak megértésére;

kritikai és kreatív gondolkodás kialakítására, és eáltal a lehetséges megoldások megkeresésére;

az egyéni és közösségi döntések felelősségének megértésére, vállalására környezeti kérdésekben;

a környezeti érdekeit figyelembe vevő cselekvésre.”

(KöNKomP, 2004)

„A környezeti nevelés olyan értékek felismerésének és olyan fogalmak meghatározásának folyamata, amelyek segítenek az ember és kultúrája, valamint az őt körülvevő biofizikai környezet sokrétű kapcsolatának megértéséhez és értékeléséhez szükséges készségek és hozzáállás kifejlesztésében. A környezeti nevelés hatást gyakorol a környezet minőségét érintő döntéshozatalra, személyiségformálásra és egy széles értelemben vett viselkedésmód kialakítására.”

(IUCN, 1970)

1.2 Az alapelveket szabályozó jogi háttér

Az *Alkotmány* környezetvédelemmel kapcsolatos paragrafusai:

- 8. § A Magyar Köztársaság elismeri az ember sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait, ezek tiszteletben tartása és védelme az állam elsődrendű kötelessége.
- 16. § A Magyar Köztársaság különös gondot fordít az ifjúság létbiztonságára, oktatására és nevelésére, védelmezi az ifjúság érdekeit.
- 18. § A Magyar Köztársaság elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez.

- 70. § A Magyar Köztársaság területén élőknek joguk van a lehető legmagasabb szintű testi és lelki egészséghez.

Környezet- és természetvédelmi jogszabályok

Környezetvédelmi törvény (1995. évi LIII. Törvény a környezet védelmének általános szabályairól). A törvény célként az ember és környezete harmonikus kapcsolatának kialakítása, a környezet elemeinek és folyamatainak védelme és a fenntartható fejlődés környezeti feltételeinek biztosítását fogalmazza meg.

Legfontosabb alapelvei: a megelőzés, az elővigyázatosság, a leghatékonyabb megoldás, a helyreállítás, a felelősség, az együttműködés, a tájékozódás és a nyilvánosság. A törvény 54. § 1. cikkelye szerint „minden állampolgárnak joga van a környezeti ismeretek megszerzésére és ismereteinek fejlesztésére”. A nevelés állami és önkormányzati feladat. Legfontosabb dokumentumaként a *NAT*-ot, a *Nemzeti Környezetvédelmi Programot* (illetve annak részeként a Nemzeti Környezet-egészségügyi Akcióprogramot) említi.

A **Természetvédelmi törvény** (1996. évi LIII. Törvény) kimondja, hogy a természeti értékeink védelme, a természetvédő szemlélet kialakítása elsődleges állami feladat. Kiemelt szerepet kell biztosítani a természet értékeinek megóvásában a civil szférának, az állampolgároknak, hiszen a nemzeti kincsnek minősülő természeti értékeink megőrzése az állampolgárok és önszerveződő csoportjaik aktív részvétele nélkül nem lehetséges.

Az 1997. évi XLI. **Törvény a halászatról és a horgászatról** is számos környezeti nevelési feladatot tartalmaz (tanfolyamok, vizsgák, fajismeret, természetvédelem).

A **géntechnológiai tevékenységről** szóló XXVII. **Törvény** 30. és 31. §-a foglalkozik az oktatással, a képzéssel és a tájékoztatással. Ennek értelmében „Az állami feladatok ellátása során a Kormány gondoskodik arról, hogy a géntechnológiával módosított szervezetek felhasználóival, fogyasztóival az iskolai és az iskolán kívüli oktatás, képzés, tájékoztatás keretében ismertetésre kerüljön a géntechnológia lényege és alkalmazásai, az így módosított szervezetek használatának környezeti, egészségügyi, gazdasági, társadalmi hatásai és kockázatai”.

Az **állatok védelméről és kíméletéről** szóló 1998. évi XXVIII. **Törvény** célja, hogy elősegítse az állatvilág egyedeinek védelmét, fokozza az emberek felelősségtudatát az állatokkal való kíméletes bánásmód érdekében, valamint meghatározza az állatok védelmének alapvető szabályait. A törvény kimondja, hogy az oktatás során állatkísérletek elvégzésére a diákokat nem lehet kötelezni.

Nemzeti Környezetvédelmi Program (a Kormány 2031/1998. határozata) helyzetértékelése szerint: „A környezetvédelemben felmerülő problémák jelentős része vezethető vissza arra a tényre, hogy Magyarországon még nem megfelelő szintű a környezeti tudatosság foka. A lakosság ismeretei a környezetről, a környezetvédelemtől, annak megóvásáról hiányosak, és többnyire nem megfelelő színvonalúak.”. A társadalmi részvétel és tudatosság erősítésében kiemelkedő szerepe van a közoktatási, felsőoktatási és kulturális intézményekben folyó tevékenységnek.

1999-ben elkészült a **Nemzeti Biodiverzitás Stratégia**, a Globális Környezeti Alap és az UNEP (ENSZ) támogatásával. Az akcióprogram elkészítését az 1992-es Rió de Janeiróban megrendezett **Környezet és Fejlődés Konferencián** aláírt – általunk 1995-ben ratifikált biodiverzitás egyezmény – tette feladatunkká. E szerint minden államnak joga és kötelezettsége megőrizni saját természeti értékeit, gazdaságát, és az abból szerzett tudást. Ez csak társadalmi összefogással valósítható meg.

A 2000. évi **Hulladékgazdálkodásról** szóló XLIII. **Törvény** 54. §-a kimondja, hogy a Kt. 54-55. §-ában foglaltak alapján a hulladékgazdálkodással kapcsolatos ismereteket oktatni kell, azok a Nemzeti Alaptanterv részét képezik. Ezeknek az ismereteknek az oktatásával és terjesztésével – az állami, önkormányzati intézmények és más szervezetek bevonásával, valamint közszolgálati hírközlő szervek igénybevételével – elő kell segíteni, hogy a társadalom környezeti kultúrája növekedjen.

Egészségügyi jogszabályok

A *Nemzeti Környezet-egészségügyi Akcióprogram* (1996) 9.5 pontja részletesen foglalkozik a környezet-egészségügy oktatásával, nevelésével. Az oktatás, nevelés és szakképzés környezet-egészségügyi feladatait két nagy területre osztja:

- Környezet-egészségtani szakismeretekre és módszerekre azoknak a szakembereknek van szükségük, akiknek ez munkakörükkel közvetlenül összefügg. Számukra ezt a képzés során a képzési követelmények előírják.
- A környezetegészség kultúrája ugyanakkor az életvitel részeként a hétköznapi tudás és szokásrendszer egyik fontos eleme, minden embert érintő kulturális tényező. E kultúra az emberek életviteli szokásaiban, életmódjukban, értékrendjükben tükröződik. Kialakulása a családi szocializációban kezdődik, később az intézményes nevelés, oktatás és az iskolarendszeren kívüli hatások együttesen formálják.

1998-ban, Koppenhágában a WHO Európai Regionális Bizottsága elfogadta az *Európai Egészség 21.* nyilatkozatot, amelynek célkitűzései többek között kimondják, hogy 2015-re a lakosságnak a társadalom minden rétegében egészségesebb életmódot kell kialakítani, és hogy a régió lakosságának olyan biztonságosabb fizikai környezetben kell élnie, ahol az egészségre veszélyes szennyező anyagok nem haladhatják meg a nemzetközileg elfogadott határértékeket.

Az Egészségügyi Világszervezet számos idevonatkozó dokumentuma, az „Egészség 21” Regionális Stratégia szakmai háttérrel nyújt a hazai az *„Egészség évtizedének Johan Béla Nemzeti Programja”* 2002 kidolgozásához. Előzménye a Nemzeti Népegészségügyi Program (1066/2001 Kormányhatározat). A Program illeszkedik az EU népegészségügyi prioritásaihoz, és hazánk uniós csatlakozása további lendületet ad a sikeres végrehajtásnak

Közoktatási jogszabályok

A *közoktatásról szóló* 1995. évi LXXIX. Többször módosított *törvény* szerint a pedagógiai programok felülvizsgálatánál, az eddiginél nagyobb hangsúlyt kell fordítani a gyermekek érzelmi, értelmi, erkölcsi fejlődésével kapcsolatos feladatokra, s a nevelés elsődleges jelentőségű. A pedagógiai programok átalakításánál a személyiség és közösség fejlesztés megtervezésében kiemelt hangsúlyt kell fektetni a NAT kiemelt közös követelményeire, köztük a környezeti nevelésre.

A 41. § 6. pontja szerint az iskola „felderíti a gyermekek és tanulók fejlődését veszélyeztető okokat, és pedagógiai eszközökkel törekszik a káros hatások megelőzésére, illetőleg ellensúlyozására. Szükség esetén a gyermek, a tanuló érdekében intézkedést kezdeményez”.

Az iskolai munkát tartalmi alapjaiban szabályzó közös követelményei között találjuk a környezeti nevelést. „A környezet ismeretén és személyes felelősségen alapuló környezetkímélő magatartás egyéni és közösségi szinten egyaránt legyen a tanulók életvitelét meghatározó erkölcsi alapelv.”

A *Nemzeti Alapanterv* kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 243/2003. sz. kormányrendelet kiemelt fejlesztési feladatként definiálja a környezeti nevelést. Elengedhetetlenül szükséges a NAT részeként a környezetvédelmi, természetvédelmi oktatás továbbfejlesztése. A felsőfokú oktatásban a program időszakának végére (2003) el kell érni, hogy minden hallgató részesüljön környezetvédelmi, természetvédelmi oktatásban.

1998-ban tizenhárom környezeti neveléssel foglalkozó társadalmi szervezet összefoglalta a környezeti nevelés eddig elért eredményeit és a *Nemzeti Környezeti Nevelési Stratégia* c. kiadványban megfogalmazta a közeljövő fontosabb feladatait. 2003-ban megjelent a kibővített, átdolgozott kiadás.

Önkormányzati jogszabály

Az 1990. évi LXV. **Törvény a helyi önkormányzatokról** kiemeli az egészséges életmód közösségi feltételeinek elősegítését, a lakosság önszerveződő közösségei tevékenységének támogatását.

„A környezeti nevelés átfogó célja, hogy elősegítse a tanulók környezettudatos magatartásának, életvitelének kialakulását annak érdekében, hogy a felnövekvő nemzedék képes legyen a környezeti válság elmélyülésének megakadályozására, elősegítve az élő természet fennmaradását és a társadalmak fenntartható fejlődését. A fenntarthatóság pedagógiai gyakorlata feltételezi az egész életen át tartó tanulást, amelynek segítségével olyan tájékozott és tevékeny állampolgárok nevelődnek, akik kreatív, problémamegoldó gondolkodásmóddal rendelkeznek, eligazodnak a természet és a környezet, a társadalom, a jog és a gazdaság terén, és felelős elkötelezettséget vállalnak egyéni vagy közös tetteikben.”
(NAT 243/2003)

1.3 A közoktatási stratégiai célok figyelembevétele

Az iskolai környezeti nevelési program akkor szolgálja igazán a diákok érdekeit, ha megvalósulásuk hozzájárul a közoktatás-fejlesztés stratégiai céljainak eléréséhez.

Az Oktatási Minisztérium által 2003-ban megfogalmazott *közoktatási stratégiai célok*:

Az élethosszig tartó tanulás megalapozása a kulcskompetenciák fejlesztése révén

Az oktatási esélyegyenlőségek mérséklése

Az oktatás minőségének fejlesztése

A pedagógus szakma fejlődésének támogatása

Az IKT (Információs és Kommunikációs Technológiák) alkalmazásának fejlesztése

Az oktatás tárgyi feltételei javítása

Szükségesnek tartjuk a környezeti nevelési programok két-háromévente történő felülvizsgálatát. Iskolánk csak akkor tud megfelelni a rohamosan változó társadalmi igényeknek, ha maga is változik, s terveinket – köztük a környezeti nevelési programot – is módosítjuk a változásoknak megfelelően.

2. HELYZETELEMZÉS, HELYZETKÉP

2.1 .Az iskola rövid története

Budapest Főváros Terézváros Önkormányzat képviselő-testülete 1999. augusztus 15. napjával megszüntette a Pethő Sándor utcai Angol Tagozatos Általános Iskolát és a Terézvárosi Két Tannyelvű Általános Iskola és Gimnáziumot. Azok jogutódjaként Terézvárosi Két Tannyelvű Általános Iskola és Gimnázium elnevezéssel új iskolát alapított. 2007. március 22-ei döntésével viszont megszüntette a gimnáziumi képzést, így az intézmény új neve:

Terézvárosi Két Tannyelvű Általános Iskola és Pedagógiai Központ

2.2. Az iskola helye és épülete

A 125 éves épület a Király u. és a Nagymező u. metszéspontjában található. 2002-ben zajlott az épület nagyszabású és teljes felújítása, egyben kibővítése tornacsarnokkal, tetőkerttel és aulával. Az iskola helye befolyásolja a környezeti nevelési munkánk tartalmát, lehetőségeit.

2.3. Az iskola működése környezeti nevelési szempontból

Az iskolában jelenleg a tantestület körülbelül egyharmada foglalkozik intenzíven környezeti nevelési kérdésekkel a tanórákon és azokon kívül. Vannak, akik minden akcióban, munkában részt vállalnak, s vannak, akik időnként kapcsolódnak egy-egy tevékenységi területhez. A környezeti nevelés az a területe az iskolai életnek, ahol csak nagyon fokozatosan és lépésenként haladunk előre. A további munkában is szükség van az iskolavezetőség, a tapasztaltabb és a fiatal kollegák együttműködésére.

3. ERŐFORRÁSOK

A környezeti nevelési munkánk céljainak eléréséhez elengedhetetlen feltétel, hogy az iskolai élet résztvevői egymással, valamint külső intézményekkel, szervezetekkel jó munkakapcsolatot, együttműködést alakítsanak ki. A résztvevők és a közöttük kialakuló együttműködés egyben környezeti nevelési munkánk erőforrása is.

Az iskolának a következő tanévben – az alábbiakat figyelembe véve – ki kell dolgoznia részletesen is az iskolán belüli és kívüli kapcsolatrendszerét.

3.1. Nem anyagi erőforrások

Iskolán belüli együttműködés

- *Tanárok.* Az iskola minden tanárának feladata, hogy környezettudatos magatartásával, munkájával példaértékű legyen a tanulók számára. Ahhoz, hogy az iskolai környezeti nevelés ill. oktatás közös szemléletben és célokkal valósuljon meg, ki kell alakítanunk, illetve tovább kell fejlesztenünk a munkaközösségek együttműködését. *Azoknak a kollégáknak, akik most kívánnak bekapcsolódni az iskolai környezeti nevelési munkába, a tapasztaltabb kollégák tanácsokat, javaslatokat adnak.*

- *Diákok.* Az iskola minden diákjának feladata, hogy vigyázzon környezetére és figyelmeztesse társait a kultúrált magatartásra. Ebben kiemelkedő feladata van az iskolai diákönkormányzatnak, az osztályközösségeknek, valamint a környezet védelme iránt különösen érdeklődő és elkötelezett diákoknak.

- *Tanárok és diákok.* A diákok a környezeti témákkal kapcsolatos ismereteiket a tanáraikkal való közös munka során tanórai és tanórán kívüli programok keretében sajátítják el. Iskolánkban nagy szerepe van a környezettudatos szemlélet kialakításában az erdei iskoláknak, a témanapoknak, a hulladékgyűjtési akcióknak, valamint a nyári táboroknak. A diákok és tanárok együttműködése nélkülözhetetlen a környezetbarát iskolai környezet létrehozásában és megőrzésében is. A tanórák környezeti tartalmát a munkaközösségek határozzák meg, a tanórán kívüli környezeti nevelési tevékenységek áttekintése igazgatóhelyettesi feladat lehet.

- *Iskolapszichológus.* Az iskolapszichológus felméréseivel, és azok elemzésével segíti környezeti nevelési munkánkat. A továbbiakban rendszeressé kívánjuk tenni ezeket a vizsgálatokat, hogy munkánk hatékonyságáról is tájékoztatást kapjunk.

- *Tanárok és szülők.* Az iskolai környezeti nevelés területén is nélkülözhetetlen a szülői ház és az iskola harmonikus együttműködése. Fontos, hogy a szülők megerősítsék gyermekükben azt a környezettudatos magatartást, amit iskolánk is közvetíteni kíván. Iskolánkban ez egyrészt azon keresztül valósul meg, hogy az elsajátított viselkedési formákat, ismereteket otthon is alkalmazzák a tanulók, másrészt az egyes környezeti nevelési programjaink anyagi fedezetét – a lehetőségeiket figyelembe véve – a családok maguk is biztosítják.

- *Nem pedagógus munkakörben foglalkoztatottak.* Az iskola adminisztrációs és technikai dolgozói

munkájukkal aktív részesei környezeti nevelési programunknak. Az iskolai adminisztráció területén fontos feladatunk, hogy csökkentjük a felesleges papírfelhasználást (pl.: féloldalas papírlapok használata, kicsinyített és kétoldalas fénymásolás, digitális információáramlás), folyamatosan gyűjtjük a hulladékpapírt és a kifogyott nyomtatópatront. Példamutató, ha a tanulók látják, hogy az iskola épületének takarítása során környezetkímélő, az egészségre nem ártalmas tisztítószeret használunk. Ezek felkutatása és beszerzése az iskolai gondnok feladata. Az iskolai szelektív hulladékgyűjtés továbbfejlesztéséhez a takarítók aktív, környezettudatos munkájára is szükségünk van.

Iskolán kívüli együttműködés

- *Fenntartó.* Mivel a fenntartó határozza meg az általa fenntartott intézmények profilját és költségvetését, ezért a fenntartóval való kölcsönös együttműködés – az iskola egész életén belül – a környezeti nevelési programunk megvalósítása szempontjából is fontos. Az iskola igazgatójának feladata, hogy a fenntartóval való egyeztetés során a lehető legoptimálisabb helyzet megteremtését elérje. Célunk, hogy a fenntartó a kötelező támogatáson túl is finanszírozza az iskolai környezeti nevelési programokat.

- *Környezeti neveléssel is foglalkozó intézmények.* A tanórai és tanórán kívüli környezeti programot színesebbé és tartalmasabbá teszi a különböző intézmények meglátogatása. Iskolánk számára ilyen szempontból kiemelkedően fontosak a múzeumok, az állatkertek és a nemzeti parkok. Ezeket a látogatásokat a tanórákon készítjük elő. Iskolai tanulmányai során, minden tanulónak legalább egy környezeti témájú intézménylátogatáson részt kell vennie. Az adott intézménnyel a kapcsolatot a munkaközösségek egy megbízott tanára tartja.

- *Hivatalos szervek.* A hivatalos szervek egyik feladata annak ellenőrzése, hogy környezetvédelmi és egészségügyi szempontból megfelelően működik-e az iskola. Javaslatokra, véleményekre építeni kívánunk az iskolai környezet kialakításában.

Iskolai büfé

Diákjaink délelőtti étkezésének egyik meghatározó tényezője az iskolai büfé kínálata. Fontos, hogy továbbra is megőrizzük ezt a helyzetet, hogy a büfé nem egy nagyvállalat része, hanem egy, az iskolákra szabottan működő önálló egység. Kívánatos, hogy bővüljön az egészséges táplálkozáshoz nélkülözhetetlen tejtermék- és gyümölcskínálat.

3.2. Anyagi erőforrások

Saját erőforrások

- *Költségvetés*

Az iskolai költségvetésből minden évben olyan felújításokat kell végezni, amelyek a környezetbarát és kultúrált környezet megteremtését, továbbá a környezetkímélő működtetést szolgálják.

- *Alapítvány*

Az iskolai alapítvány – rászorultsági alapon – támogatja a tanulók erdei iskolákban és a nyári táborokban való részvételét. Minden diáknak szülői írásos kérvényt kell beadnia a támogatás kérésére.

Külső erőforrások

- *Fenntartó*

A fenntartóval történt egyeztetések alapján az iskola egyik kiemelt nevelési területe a környezeti nevelés, így a költségvetésben támogatja ezt a feladatot.

- *Saját bevétel*

Az iskolának teremkiadásból van saját bevétele, melyek összege változó. A továbbiakban kívánjuk kialakítani azt a gyakorlatot, hogy mekkora összeg fordítható ebből környezeti nevelési célokra.

- *Pályázat*

A pályázat-megjelenések figyelése igazgatóhelyettesi feladat. Az igazgatóhelyettes tájékoztatja a kollegákat a pályázati lehetőségekről. Az elnyert összeget teljes egészében arra a területre kell fordítani, amire a kiírás szól.

4. ALAPELVEK, JÖVŐKÉP, CÉLOK

Az iskola hitvallása

A környezet-és az egészség egymástól el nem választható fogalmak. A természet-környezet óvása, védelme nélkül nem beszélhetünk egészséges emberi életéről sem, mivel az ember a természet része. Az általa okozott természeti-környezeti szennyeződések károsan hatnak vissza a saját szervezete működésére.

Ennek szellemében kívánjuk nevelni a ránk bízott gyermekeket, és programjainkkal a szülők és a környék lakóinak környezet- és egészségtudatos magatartását is fejleszteni kívánjuk.

4.1. Alapelvek, jövőkép

4.1.1. A környezeti nevelés alapelvei közül az alábbiakat kiemelten kell kezelnünk. Ezek fogalmát, tartalmát, megnyilvánulási módjait körül kell járnunk, meg kell világítanunk:

- a fenntartható fejlődés;
- a kölcsönös függőség, ok-okozati összefüggések;
- a helyi és globális szintek kapcsolatai, összefüggései;
- alapvető emberi szükségletek;
- emberi jogok;
- demokrácia;
- elővigyázatosság;
- biológiai és társadalmi sokféleség;
- az ökológiai lábnyom.

Tartsuk szem előtt, hogy egy gyereket képezünk minden órán és foglalkozáson, vagyis fontos, hogy a diák fejében egységes rendszer alakuljon ki!

4.1.2. Hosszú távú célunk, jövőképünk, hogy környezettudatos állampolgárrá váljanak tanítványaink. Ennek érdekében diákjainkban ki kell alakítani:

- a környezettudatos magatartást és életvitelt;
- a személyes felelősségen alapuló környezetkímélő, takarékos magatartást és életvitelt;
- a környezet (természetes és mesterséges) értékei iránti felelős magatartást, annak megőrzésének igényét és akaratát;
- a természeti és épített környezet szeretetét és védelmét, a sokféleség őrzését;
- a rendszerszemléletet;
- tudományosan megalapozni a globális összefüggések megértését;
- az egészséges életmód igényét és elsajátíttatni az ehhez vezető technikákat, módszereket.

A célok eléréséhez szükséges készségek kialakítása, fejlesztése a diákokban. Ilyenek például:

- alternatív, problémamegoldó gondolkodás;

- ökológiai szemlélet, gondolkodásmód;
- szintetizálás és analízis;
- problémaérzékenység, integrált megközelítés;
- kreativitás;
- együttműködés, alkalmazkodás, tolerancia és segítő életmód;
- vitakészség, kritikus véleményalkotás;
- kommunikáció, média használat;
- konfliktuskezelés és megoldás;
- állampolgári részvétel és cselekvés;
- értékelés és mérlegelés készsége.

4.1.3. Az iskola környezeti nevelési szemlélete

Napjainkban a világ figyelmé a fenntartható fejlődés megteremtése felé irányul. Ez az élet minden színterén tapasztalható: szociális, gazdasági, ökológiai, politikai területeken is. A fenntarthatóság ideológiai és tartalmi kialakítását az oktatásban kell elkezdenünk. A diákok számára olyan oktatást kell az iskoláknak biztosítani, amelyben a szakmai képzésen kívül hangsúlyt kapnak az erkölcsi kérdések és a környezettudatos életmód. Interaktív módszerek segítségével kreatív, együttműködésre alkalmas, felelős magatartást kialakító, döntéshozásra, konfliktus-kezelésre és megoldásra képes készségeket kell kialakítanunk. Mindezek megkívánják az új értékek elfogadtatását, kialakítását, megszilárdítását és azok hagyománnyá válását.

A fenti célok csak úgy valósíthatók meg, ha hatékony tanulási, tanítási stratégiákat tudunk kialakítani.

Belvárosi iskolánkban kiemelten fontos feladatunknak érezzük, hogy a diákok szemléletén alakítsunk,

környezet- és természetszeretetüket formáljuk, megszilárdítsuk.

Munkánk az iskolai élet sok területére terjed ki. Szemléletet csak úgy lehet formálni, ha minden tantárgyban és minden iskolán kívüli programon törekszünk arra, hogy diákjaink ne elszigetelt ismereteket szerezzenek, hanem egységes egészként lássák a természetet, s benne az embert. Érthető tehát, hogy a természettudományos tantárgyak összhangjának megteremtése kiemelt feladatunk volt és maradt. A kémia, a biológia, a földrajz és a fizika tantárgyak között már megvalósult az együttműködés.

Egyre bővül azonban a kör. Sok kezdeményezés alakult ki a humán területeken is.

Tanórán, előadóknak, nyári ökológiatáborokban és az erdei iskolákban megismertetjük gyerekeinkkel a természetet, gyakoroltatjuk az egyszerű, komplex természetvizsgálatokat. Megtanítjuk őket arra, hogy a természetben tapasztalt jelenségek okait keressék, kutassák a köztük rejlő összefüggéseket. Így válhatnak a gyerekek majd tudatos környezetvédővé, a természetet féltő, óvó felnőttekké.

4.2. Konkrét célok

Rövidtávú céljaink tervezésében figyelembe vesszük, hogy a hosszabb távú célok megvalósításához milyen lépések vezetnek.

4.2.1. Új tervek:

- az egészségnevelési program elkészítése;
- a tantestület tagjainak megnyerése a környezeti nevelési munkához;
- tantestületen belüli továbbképzés szervezése, a környezeti nevelés módszereinek bemutatása;
- új környezeti nevelési irodalmak feldolgozásán alapuló foglalkozások szervezése: témanap;
- a kétszintű érettségi környezeti nevelési vonatkozásainak összegyűjtése, tananyagba építése.
- iskolanap szervezése az egész iskolai közösség számára;
- a nomád tábor megszervezése és lebonyolítása;

- fordítóverseny szervezése;

4.2.2 .Hagyományok ápolása:

- a kerület nevezetességeinek feltérképezése;
- évfolyamonként erdei iskolai programok szervezése, megvalósítása;
- drogrevenziós program folytatása;
- osztályfőnöki órák környezetvédelmi témában.

4.2.3. Szaktárgyi célok:

- a szakórákon minden lehetőség megragadása a környezeti nevelésre (pl. ember és környezete, kapcsolatok, természetismeret, a természet állapotának mérési módszerei);
- a kétszintű érettségire felkészítés (környezetvédelmi kérdések, problémák és megoldási lehetőségeik);
- a hétköznapi környezeti problémák megjelenítése a szakórákon (a környezetszennyezés hatása a természeti-, és az épített környezetre, az emberre);
- interaktív módszerek kipróbálása, alkalmazása (csoportmunka, önálló kísérlet, problémamegoldó gondolkodást fejlesztő feladatok);
- tanórán kívüli szakórák szervezése;
- természetvédelmi versenyekre felkészítés;
- multimédiás módszerek alkalmazása szakórákon;
- a számítógép felhasználása a tanórákon.

5.. A KÖRNYEZETI NEVELÉS SZÍNTEREI ISKOLÁNKBAN

5.1. Hagyományos tanórai foglalkozások

Az egyes tantárgyak kiemelt környezeti nevelési lehetőségei

Testnevelés

A tanulók

- fedezzék fel, értsék meg, hogy a környezeti hatások jelentős mértékben befolyásolják, egészséges testi fejlődésüket;
- legyenek tisztában azzal, hogy testnevelés és a sport nélkülözhetetlen az élményszerű tapasztalatszerzésben, az emberi kapcsolatokban, az együttműködés és a tolerancia fejlesztésében;
- értsék és tapasztalják meg a szabadtéri foglalkozásokon keresztül, hogy a környezetszennyezés az egészségre veszélyes;
- igényeljék, hogy a sportoláshoz lehetőség szerint természetes anyagokból készüljenek az eszközök, és a tornaszerek;
- sajátítsanak el régi magyar, mozgást igénylő népi játékokat (pl. méta, karikahajtás, gólyalábazás, zsákban futás);
- tudatosítsák általa az egészség és a környezet komplexitását.

Magyar nyelv és irodalom

Általános iskola- alsó tagozat (6-10 év).

A tanulók:

- ismerjék meg közvetlen természetes- és mesterséges ember alkotta környezetük értékeit bemutató irodalmi alkotásokat (meséket, mondákat, népdalokat és verseket);

- egy táj megismerésekor képesek legyenek kifejezni érzelmeiket, alkalmazva érzékeljék az anyanyelv gazdagságát, szépségét a szóbeli és írásbeli kommunikáció során.

Általános iskola – felső tagozat.

A tanulók:

- ismerjék meg az anyanyelv gazdagságát, a tájnyelv, a köznyelv és az irodalmi nyelv egymásra hatását és mindezt tudják alkalmazni a természeti és ember alkotta környezettel való kapcsolatteremtésben;
- törekedjenek az anyanyelv védelmére;
- sajátítsák el a média elemzésének technikáit;
- tudjanak disputát folytatni.

A tanulóknban:

- alakuljon igénnyé a hatékony kommunikációra való törekvés;
- növeljük a környezethez való, pozitív érzelmi és intellektuális közeledést a környezet- és természetvédelemi témájú könyvek feldolgozásával;
- fejlesszük az egyéni és a közösségi kompetenciákat a drámajátékok segítségével.

Történelem

A tanulók

- értsek és tudják, hogyan, mikor és milyen emberi tevékenységek révén alakult át a természet;
- tudják értelmezni, hogyan hatottak a környezeti változások a gazdálkodásra, az életmódra, a közösségi normák alakulására;
- ismerjék meg a helyi történelmi értékeket, alakuljon ki bennük a hagyományok tisztelete;
- értsek meg az egész világot érintő globális problémákat, és érezzék hangsúlyozottan az egyén, az állam és a társadalom felelősségét és feladatait a problémák elhárításában, csökkentésében.

Idegen nyelv

A tanulók

- váljanak érzékenyvé a természet szeretetére a jól megválasztott szövegek feldolgozásának segítségével;
- legyenek érzékenyek a hazai környezeti problémákra és ismerjék meg a nyelv segítségével más országok hasonló problémáit;
- ismerjék meg más népek ilyen irányú tevékenységeit, valamint az idegen országok környezetvédelemmel foglalkozó szervezeteit;
- legyenek képesek a környezetvédelmi problémákra önállóan, csoportmunkában, projektmunkában választ keresni;
- állampolgári felelősségtudata fejlődjön.

A tanulóknban

- alakuljon ki és fejlődjön a nemzetközi felelősség a környezettel szemben;
- fejlődjön az idegen nyelvi kommunikációképesége és fedezzék fel ennek lehetőségeit.

Intézményünkben az *angol korai két tannyelvű* oktatás keretében a 7. és 8. évfolyamon „Környezetünk” (Science) elnevezéssel heti 1 órás tantárgy került bevezetésre. A 7. évfolyamon alapvető biológiai és földrajzi fogalmakat, jelenségeket tisztáznak, amelyre közvetlenül épül a 8. osztályos tananyag. Ez a környezetszennyezéssel, környezetvédelemmel, a világ globális problémáival foglalkozik.

Matematika

A tanulók

- váljanak képessé arra, hogy a más tantárgyakban tanított környezeti összefüggéseket matematikai módszerekkel demonstrálják;
- legyenek képesek a környezeti mérések eredményeinek értelmezésére, elemzésére statisztikai módszerek alkalmazásával;
- tudjanak táblázatokat, grafikonokat készíteni és elemezni;
- logikus gondolkodása, a szintetizáló és a lényegkiemelő képessége fejlődjön;
- tudják megfigyelni az őket körülvevő környezet mennyiségi és térbeli viszonyait;
- váljanak képessé egy adott témához megfelelő adatok kiválogatására, gyűjtésére és feldolgozására;
- ismerjenek konkrét, a valós életből vett példákat, és legyenek képesek ezeket elemezni, tudjanak megfelelő következtetéseket levonni;
- legyenek képesek reális becslésekre;
- tudjanak egyszerű statisztikai módszereket alkalmazni.

A tanulóknban

- alakuljon ki a rendszerben való gondolkodás;
- alakítsuk ki a környezeti rendszerek megismeréséhez szükséges számolási készségeket.

Fizika

A tanulók

- váljanak képessé a környezeti változások magyarázatára;
- ismerjék meg az élő szervezetre káros fizikai hatások (sugárzások, zaj, rezgés) egészségkárosítását, tudják ezek kibocsátásának csökkentési lehetőségeit;
- ismerjék fel a fizikai törvényszerűségek és az élőlények életjelenségei közötti analógiákat, valamint az élő és élettelen közötti kölcsönhatásokat;
- tudják értelmezni a környezet változásának törvényszerűségeit, és ennek tudatában legyenek képesek megoldást keresni a globális környezeti problémákra;
- mérjék fel annak fontosságát, hogy a környezeti erőforrásokat felelősséggel szabad csak felhasználni;
- ismereteik birtokában, tetteik következményeit látó, távlatokban gondolkodó állampolgárrá váljanak.

Földrajz

A tanulók

- szerezzenek tapasztalatot, gyűjtsenek élményeket a közvetlen élő és élettelen környezetükről;
- érzékeljék és értékeljék a környezetben lezajló változásokat, mint a természeti és társadalmi folyamatok hatásainak eredményeit;
- ismerjék meg a világ globális problémáit;
- ismerjék meg és őrizzék a természeti és az ember alkotta táj szépségeit.

Biológia

A tanulók

- ismerjék meg a globális környezeti problémákat és azok megelőzési, illetve mérséklési lehetőségeit;
- ismerjék és szeressék a természeti és az épített környezetet;
- ismerjék meg az élőlények alapvető szervezeti-működési jellemzőit, fedezzék fel azok között az ok-okozati összefüggéseket;
- ismerjék meg a környezet-egészségügyi problémákat;
- legyenek képesek az egészségügyi problémák megelőzésére és mérséklésére;
- sajátítsák el a testi-lelki egészséget megőrző életviteli technikákat.

A tanulóknban

- alakuljon ki ökológiai szemléletmód.

Kémia

A tanulók

- rendelkezzenek a környezetbiztonsághoz szükséges ismeretekkel;
- törekedjenek a környezettudatos magatartás kialakítására;
- legyenek képesek a környezeti elemek egyszerű vizsgálatára, az eredmények értelmezésére;
- értsék meg a különböző technológiák hatását a természeti és épített környezetre, valamint becsüljék meg ezek gazdasági hatásait.

Ének-zene

A tanulók

- ismerjék fel a természeti ill. művészeti szépség rokonságát és azonosságát;
- ismerjék meg a természet zenei ábrázolásának módjait;
- fedezzék fel a természet szépségeinek megjelenését a népdalokban;
- vegyék észre a zene közösség-erősítő, közösségteremtő szerepét;
- tudják, hogy az élő ill. élettelen természet hangjai a zenében és a hétköznapi életben egyaránt akusztikus élményt jelentenek;
- fedezzék fel a zenei környezetszennyezést, és tudjanak ellene védekezni.

Etika

A tanulók

- legyenek képesek a már kialakított, megteremtett értékek között úgy élni, hogy a lehető legkevesebb károsodást okozzák;
- tanuljanak meg a természet károsítása nélkül teljes életet élni;
- mérjék fel annak elengedhetetlen fontosságát, hogy az utódaiknak is megfelelő életteret kell hagyniuk.

A tanulóknak

- alakítsuk ki azt a szemléletet, hogy a természet elemei emberi hasznosságuk fokától függetlenül is értéket képviselnek;
- alakuljon ki személyes elkötelezettség és tolerancia a környezeti kérdésekkel kapcsolatban;
- fejlődjön, szilárduljon meg a társadalmi szolidaritás és igazságosság az egészséges környezetért.

Filozófia

A tanulók

- értsék meg, hogy a filozófia történetén keresztül megmutatható az ember és természet egységének megbomlása;
- lássák, hogy milyen módon alakult ki az ember természetfeletti uralomra jutása;
- érzékeljék, hogyan alakult ki a posztindusztriális társadalmak „manipulált fogyasztása”;
- fedezzék fel a tudás hatalmi kérdéssé válásának folyamatát;
- legyenek képesek követni az értékek alakulását a különböző történelmi korokban;
- értsék meg, hogy csak akkor őrizhetők meg környezetünk életfeltételei, ha alázattal közelítünk hozzájuk;
- legyenek képesek megismerni a törvényszerűségeket, és csak az azok által adott lehetőségeken belül akarjanak változtatni, jobbitani az emberiség érdekében.

Rajz és vizuális kultúra

A tanulók

- ismerjék fel a természeti ill. művészeti szépség rokonságát és azonosságát;
- ismerjék meg a természet képzőművészeti ábrázolásának lehetőségeit;
- ismerjék és tudják, hogy a hagyományápolás a fenntarthatóság egyik alappillére; tudjanak példákat említeni a népi építészet, díszítőművészet hazai előfordulásaira;
- ismerjék a természetes alapanyagok használatát;
- legyenek képesek a műalkotásokat környezeti nevelési szempontoknak megfelelően elemezni;
- legyenek képesek alkotásokat létrehozni a környezeti nevelési témaköröknek megfelelően;
- ismerjék a tárgyi világ formanyelvi elemeit, a tartalom és a forma összefüggését;
- tudjanak példákat mondani a környezetvédelmi szempontok szerinti formatervezésre;
- kutassanak fel, ismerjenek meg helyi, népi építészeti emlékeket.

Tánc és dráma

A tanulók

- tudjanak improvizálni természeti jelenségeket a tánc és dráma eszközeivel;
- legyenek képesek adott szituáció megfogalmazására tartásképpen és mozdulatsorok segítségével (árvíz, erdőtűz stb.);
- sajátítsák el a néptánc elemeit, lássák benne a környezeti nevelési lehetőségeket.

A tantárgyak lehetőségeinek kiegészítése az osztályfőnöki teendőkkel

A fiatalok osztályközösségi létének keretét általában az *osztályfőnök* teremti meg. Ő a különböző szintű személyes kapcsolatok segítője, fejlesztője is. Az átalakuló iskolarendszerben az osztályfőnöki feladatok bővülnek, e tennivalók körül is egyre több a bizonytalanság. Az osztályfőnök személyisége,

és elhivatottsága döntő súllyal alakítja a gyerekekben kialakuló, formálódó valóságképet.

Munkálkodása nyomán válnak konkrét közösségi tevékenységgé a szaktanárok tanórán túlnövő elképzelései, a különböző iskolai programkínálatok. A tanulók számos attitűdjének alakításán túl a szülők hozzáállását is befolyásolhatja igényessége, értékrendje. A környezeti nevelés szempontjából nem meghatározó az osztályfőnök szaktárgyi hovatartozása. Az általános tájékozottsága, problémafelismerő és -feldolgozó képessége segítheti abban, hogy ezt a sokszínű témakört a környezethez való viszony alakítására, egyben pedagógiai céljaira használni, alkalmazni tudja.

A környezet megővására, szépítésére, otthonossá tételére, igényes gondos alakítására való nevelésen túl a mindennapi problémák felismerése, életmódminták elemzése, a megoldások keresése is kiváló lehetőséget nyújt az együttes tevékenységek során a közösségépítésre, a személyes kapcsolatok kialakítására, elmélyítésére.

Az osztályfőnök összefogja a szaktárgyak idevágó, de a hagyományos tanórai kereteket megbontó tevékenységeit, például a fogyasztói társadalom problémáinak felismerését és megoldását segíti az iskolában. Ilyenek a táplálkozási szokások, az iskolai büfé kínálata, a szükségtelen túlcsomagolás, a szemét kezelése, anyag- és energiatakarékosság. A közös tanulmányi kirándulások, vetélkedők, különböző akciókban való közös részvétel is kiegészítheti és összefűzheti az egyes szaktárgyakat.

5.2. Nem hagyományos tanórai és tanórán kívüli komplex foglalkozások

5.2.1. A komplexitás jellemzői:

- tantárgyakon átívelő;
- sokoldalú megközelítése egy adott tartalomnak;
- a természet és társadalom kapcsolatrendszerének holisztikus megközelítése;
- „egymásra hajtogatott”;

- kölcsönös kapcsolat;
- sokféleség összekapcsolódása;
- különféle tevékenységek;
- kapcsolatközpontú;
- rendszerező;
- projekt;
- értelem és érzelem;
- változás;
- ismeretek összekapcsolása;
- módszerek sokfélesége;
- „egység”;
- gondolkodásmód;
- integrált;
- globális;
- komplementáris.

5.2.2. Célkitűzések

A választott programok és az alkalmazott módszerek

- fejlesszék a tanuló szociális képességeit
- adjanak lehetőséget új ismeretek megszerzésére (biológiai sokféleség, fenntartható fejlődés)
- rendszerezzék, szelektálják, mélyítsék el a már meglévő ismereteket
- szintetizálják az egyes tantárgyak nyújtotta analitikus ismereteket, tanítsanak rendszerszemléletre
- alakítsanak ki kritikus gondolkodást
- fejlesszék a környezeti harmónia megteremtése érdekében fontos képességeket (pl.: problémamegoldó, konfliktuskezelési képességek, tolerancia, alternatív gondolkodás)
- ösztönözzenek az egészséges, környezetbarát életmód elsajátítására
- alakítsanak ki környezeti érzékenységet, helyes szokásokat, viselkedési normákat
- neveljenek a hagyományok tiszteletére
- mutassanak követendő mintákat
- ösztönözzenek felelősségteljes cselekvésekre (tárják fel, hogy mit tehet a tanuló egyéni életében a környezeti problémák megoldása, megelőzése érdekében); tárják fel a tanulók számára a globális kérdések alapvető gazdasági, társadalmi hátterét, tegyék világossá a tanulók számára, hogy az ember a természet része, és csak akkor van esélye a boldogulásra, ha kész együttműködni környezetével, és nem uralkodni akar felette.

5.2.3. Általános iskolai és középiskolai lehetőségek:

a) terepi:

- erdei iskola; - terepgyakorlat; - tábor;
- tanulmányi kirándulás; - akadályverseny;
- városismereti játék; - tanösvény; - iskolakert gondozása.

A tanév során az alsós osztályok erdei iskolában töltenek egy hetet, az itt folyó munka a tanév szerves része. Az erdei iskolában a munka meghatározott, speciális órarend szerint folyik. Az osztályok rendszeresen látogatnak múzeumokba.

b) játékok:

- érzékelést fejlesztő; - szituációs;
- stimulációs; - drámajáték.

c) kézműves foglalkozások

Főként természetes anyagokkal, építve a népi mesterségek hagyományaira.

A természet adta anyagok (termések, levelek, tollak, csigaházak..) illetve az újrahasznosítható hulladék-anyagok felfelhasználásával különböző díszeket, kompozíciókat készíthetünk, amelyekből kiállítás vagy vásár is szervezhető (pl.: Karácsonyi vásár)

d) „akciók”:

- vetélkedők; - pályázatok;
- újságkészítés; - kiállítás rendezése;
- filmkészítés; - interjú;
- kérdőív; - iskolarádió működtetése;
- faültetés; - kutatómunka; - „nemzetközi akciók”.

e) „látogatás”:

- múzeum; - állatkert;
- botanikus kert; - szeméttelép;
- szennyvíztisztító; - nemzeti park;
- tanya; - papírgyár. - hulladékégető; a VI. kerület nevezetességei

f) versenyek:

A tanulók olyan versenyeken indulnak, ahol a környezet- és természetvédelem fontos téma, így elmélyíthetik elméleti tudásukat. Az iskolában rendszeresen különböző gyűjtési akciókat (elem-, telefonkönyv-gyűjtés) szervezünk. Kiállításokat rendezünk jeles alkalmakra: a Föld Napján rajz kiállítást, nyári táborokról illetve az iskolanapi poszterekből összeállított kiállítást.

Általános iskola 5–6. évfolyam	Kaán Károly Természet és Környezetismereti Országos Verseny
Általános iskola 7–8. évfolyam	Herman Ottó Országos Biológia Verseny
Általános Iskola 5.-8. évfolyam	Balogh János Országos Környezet –Egészségvédelmi Csapatverseny

g) szakkör:

- *Környezetvédelmi:* A szakkör a kutató típusú, önállóan vizsgálódni szerető tanulók fejlesztésének nagyon jó színtere. A környezetvédelmi szakkörökön belül lehetnek tematikus szakkörök is (pl.: biokertész, gyógynövény, természetkutató stb.), de a tantárgyakkal megegyező szakkörök (kémia, biológia) munkájába is be lehet építeni a környezeti nevelést.
- *Elsősegélynyújtó, polgárvédelmi:* orvostanhallgató illetve polgárvédelmi szakember segítségével

h) iskolazöldítés /tetőkertben, épületen belül/:

Megszervezhetjük annak kiderítését, hogy mennyire „zöld” az iskolánk. Ennek keretein belül a tanulók felmérést végezhetnek az iskolai víz-, fűtés-, világításrendszerrel, az ezzel kapcsolatos költségekről, elkészíthetik a csepegő csapok térképét, kutathatják a hulladék kezelési módjait, az irodaszerek beszerzési módját és egészségkárosító hatásait, felhasznált mennyiségét, a büfé és a menza zöldítési tervét. Az effajta program nagyon hatékony lehet, hiszen egyszerre mozgósít tanárt, diákot, technikai dolgozót és vezetőséget egyaránt.

i) témanap, témahét (virág, ritmus, szivárvány, víz, kő stb.):

A környezet- és egészségvédelem jeles napjai. A természet-környezetvédelem és az egészségügy jeles napjairól a tanórákba beépítve illetve külön programokat szervezve emlékezhetünk meg és tudatosíthatjuk a jelentőségüket. A nap jellegének megfelelő vetélkedőt, akciót vagy kirándulást szervezhetünk, illetve pályázatot írhatunk ki.

Február 2.	Vizes Élőhelyek
Március 6.	Nemzetközi Energiahatékonyság Nap
Március 22.	Víz Világnapja
Március 23.	Meteorológiai Világnap
Április 3.	Csillagászati Világnap
Április 4.	Laboratóriumi Állatok Napja
Április 7.	Egészségügyi Világnap
Április 22.	Föld Napja
Április 24.	Kísérleti Állatok Védelmének Napja
Május 8.	Nemzetközi Vöröskereszt Napja
Május 10.	Madarak és Fák Napja
Május 15.	Állat- és növényismeret napja (Magyarországon)
Május 15.	Nemzetközi Klímaváltozási Akciónap
Május 18.	Múzeumi Világnap
Május 24.	Európai Nemzeti Parkok Napja
Május 31.	Dohányzásmentes Világnap
Június 5.	Környezetvédelmi Világnap
Június 8.	Óceánok Világnapja
Június 17.	Világnap az Elsivatagosodás Ellen
Június 21.	A Nap Napja
Június 25.	Barlangok Világnapja
Július 11.	Népesedési Világnap
Augusztus 9.	Állatkertek Napja
Szeptember 16.	Ózon Világnapja
Szeptember 22.	Autómentes Nap
Szeptember 23.	Takarítási Világnap
Október 1.	Habitat Világnap
Október 4.	Állatok Világnapja
Október 8.	Madárfigyelő Világnap
Október 8.	Természeti Katasztrófák Elleni Védekezés Világnapja
Október 10.	Lelki Egészség Napja
Október 15.	Nemzeti Gyaloglónap
Október 16.	Élelmezési Világnap
Október 21.	Földünkért Világnap
Október 31.	Takarékossági Világnap
November 17.	Füstmentes Nap
November 27.	Fogyasztásszüneteltetési Nap
December 1.	AIDS elleni világnap
December 29.	Biodiverzitás Védelmének Napja

j) „DÖK-nap”:

Akciók – Egy-egy helyi környezeti probléma megoldására vagy jeles napokon szervezzünk olyan akciókat, amelyek felhívják a lakóhelyünk közösségének figyelmét egy-egy helyi

vagy globális környezeti problémára. A megmozdulást szervezhetjük magunk is, de csatlakozhatunk helyi vagy országos környezetvédő szervezetek akcióihoz (pl.: Takarítási világnap, Autómentes nap).

k) projektek (pl. savas eső):

Adjunk ki egy-egy környezetvédelmi problémát, témakört önálló kutatásra, feldolgozásra. A tanulók motiválása történhet kiírásával, a legjobb munkák díjazásával. A születendő munka formája sokféle lehet: szakmai dolgozat, rajz, fotó, film, interjú, irodalmi alkotás.

5.2.4. A városi környezeti nevelés komplex gondolata

a/ A *természeti* környezet vizsgálata a városi környezet zöldterületeinek megismerését jelenti, amely szűkös voltával tanít ezek megbecsülésére.

b/ Az *épített* környezet tanulmányozása a hangsúlyt arra helyezi, hogyan hat az ember a környezetre, beleértve a város építészetét, tervezését és infrastruktúráját. Az iskola az Andrassy út közvetlen környezetében, a Világörökség védő-rávezető zónájában található. Így a tudatos környezetszemlélet fejlesztése érdekében szervezte meg az intézmény valamennyi tagozata számára a magyar nevezetességek, mint a Világörökség része témával foglalkozó szakköri foglalkozásokat.

6. MÓDSZEREK

Játékok

- Szituációs
- Memóriafejlesztő
- Kombinációs
- Érzékelést fejlesztő
- Ráhangolást segítő
- Bizalomerősítő
- Kapcsolatteremtést segítő
- Drámapedagógia

Modellezés

- Hatásvizsgálatok
- Rendszermodellezés
- Előrejelző
- Működő modellek készítése, elemzése

Riport módszer

- Kérdőíves felmérés
- Direkt riportok
- Fotóriport

Projekt módszer

- Analízis – akció projektek

Terepgyakorlati módszerek

- Terepgyakorlatok
- Táborok
- Térképkészítés
- Egyszerű megfigyelések
- Célzott megfigyelések, mérések

Aktív, kreatív munka

- Természetvédelmi és fenntartási munkák
- Rekonstrukciós munkák
- Madárvédelmi feladatok
- Szelektív hulladékgyűjtés
- Rend- és tisztasági verseny

Közösségépítés

- Csoportszervezés a környezet-egészségügyi nevelés érdekében

Művészi kifejezés

- Vizuális művészet a környezeti nevelésben
- Irodalmi alkotások
- Zeneművészet
- Fotóművészet
- Táncművészet
- Népművészet
- Esztétikai érzékenység és élmény fejlesztése
- A tanulók önkifejezése a művészetek nyelvén

7. TANESZKÖZÖK

Az iskola részben rendelkezik azokkal az alapvető oktatási eszközökkel, szakkönyvekkel, amelyek a környezeti nevelési munkához szükségesek. Folyamatosan pótolni kell az elhasznált vegyszereket, eszközöket, valamint lépést tartva a fejlődéssel, új eszközöket, szakkönyveket kell beszerezni.

Az erdei iskolai programok és a nyári táborok számára biztosítani kell a biológiai és kémia vízvizsgálatokhoz, illetve a levegő- és talajvizsgálatokhoz szükséges eszközöket, vegyszereket. Folyamatosan frissíteni kell a környezeti nevelési szak- és CD-könyvtárat. Biztosítani kell, hogy a környezeti nevelési tanórák és programok számára megfelelő audiovizuális ill. multimédiás eszközök álljanak a tanárok és a tanulók rendelkezésére.

A pedagógiai program végrehajtásához szükséges, hogy a nevelő-oktató munkát segítő eszközök és felszerelések jegyzékébe beépüljön a környezeti nevelés speciális eszközigénye is.

A fent említett feltételek kialakítására az anyagi fedezetet az „Anyagi erőforrások” című alfejezet tartalmazza.

Környezetvédelmi vizsgálódásokhoz:

Víz-és talajvizsgáló készlet, savas eső felfogó tartály, mérőhenger, Petri-csészék, kémcsövek, szűrők, határozók, mikroszkópok, tárgylemezek, fedőlemezek, indikátorok (alumínium, ammónia, kémhatás, nitrát, olaj, ólom, vízkeménység), glicerin, cellux.

Elsősegélykészlet alapvető anyag:

10 öntapadó sebtapasz, 3 közepes méretű steril kötszer, 1 nagyméretű steril kötszer, 1 extra- nagy steril kötszer, 1 steril szempárna, 2 háromszögletű kötöző-kendő, 2 krepp kötöző-tekercs, 6 biztosítótű, eldobható műanyag kesztyű, olló, csipesz.

Applikációs képek:

Veszélyes, mérgező, gyúlékony anyagok, radioaktív anyagok, oxidálószer.

8. KOMMUNIKÁCIÓ

A környezeti nevelésben – jellegénél, összetettségénél fogva – nélkülözhetetlenek a kommunikáció legkülönbözőbb módjai. Ugyanakkor legalább ilyen fontos, hogy diákjaink a nagyszámú írott, hallott és látott média-irodalomban kritikusan, a híreket okosan mérlegelve tudják feldolgozni. Fontos számunkra, hogy képesek legyenek a szakirodalomban eligazodni, az értékes információkat meg tudják az értéktelentől különböztetni. Tanulóinkat meg kell tanítani a fellépésre, a szereplésre, az előadások módszertanára. Végzett munkájukról számot kell adniuk írásban és szóban egyaránt – ezen képesség napjainkban nélkülözhetetlen.

8.1. Iskolán belüli kommunikáció formái

- kiselőadások tartása megfelelő szemléltetőeszközökkel;
- házi dolgozat készítése;
- poszterek készítése és bemutatása;
- iskolarádió felhasználása híradásra;
- faliújságon közölt információk készítése;
- szórólapok készítése.

8.2. Iskolán kívüli kommunikáció formái

- környezetvédelmi cikkek feldolgozása különböző napilapokból;
- környezeti problémákról megjelent tudományos cikkek feldolgozása;
- környezetvédelemről szóló rádió- és televíziós hírek feldolgozása, értékelése;
- a környezet állapotfelmérésének értékelése, kapcsolatfelvétel az illetékesekkel;
- a közvetlen környezet problémáinak felmérése, értékelése, együttműködés az illetékes önkormányzattal.

9. ISKOLAI KÖRNYEZET

Lásd a helyzetelemzésnél (2. fejezet)

A példamutató iskolai környezet tényezői

- termék, folyosók, mellékhelyiségek, udvar tisztasága és esztétikus kialakítása
- növények, élősarok
- anyag- és energiatakarékos, környezetbarát iskolaműködtetés
- egészséges élelmiszereket árusító iskolai büfé
- gyalogos és kerékpáros közlekedés ösztönzése
- szelektív hulladékgyűjtés
- pedagógusok és technikai dolgozók példamutatása

10. MINŐSÉGFEJLESZTÉS

A környezeti nevelés pedagógiai céljai, feladatai, illetve előírt követelményei határozzák meg azokat a tartalmakat, melyek értékelése a feladatunk. Nevelő tevékenységünk során szakítani szeretnénk a passzív befogadás, a konvergens gondolkodás egyeduralma, a beszűkítés, az uniformizálás rossz gyakorlatával. Az értékmegőrzésre, az értékteremtésre és értékátadásra vállalkoztunk, a gyermek teljes személyiségét fejlesztjük.

10.1. Elvárások

A pedagógus környezeti nevelési gyakorlatának színvonalát minősíthetjük az alábbi elvárások megítélésével.

- Rendelkezzenek mindazon ismeretekkel, szakmai hozzáértéssel és személyiségvonásokkal, amelyek a környezettudatosság és az együttélési morál alakítása során mintaként szolgálnak.
- Felkészülésüket hassa át az együttműködésre törekvés.
- Törekedjenek fenntartani az egyensúlyt a személyiség szabadsága és a munkavégzés rendje között.
- Tanulóik számára jól szervezett tevékenységek során biztosítanak sokoldalú, személyes tapasztalatszerzési lehetőséget és kommunikációs helyzetet.
- Adjanak alkalmat az önálló elemzés, szabály, sejtés tanulói megfogalmazásának.
- Segítsék a szabály, összefüggés, megállapítás napi élethelyzetekben megjelenő példáinak és a szükségszerűség felismerését.
- Olyan lehetőségeket biztosítsanak, hogy a tananyag legyen természetes valóságában tanulmányozható, és élményt nyújtson.
- Szervezzék meg az egyéni és kooperatív tanulás formáit, biztosítsák a differenciálás lehetőségeit a képességek fejlesztésének folyamatában.
- A rendszerszemléletű gondolkodás kialakulását célozza meg.

10.2. A tevékenységek szervezése és koordinálása során biztosítsák:

- a tanulói kíváncsiság megőrzését;
- az aktivitás fenntartását és megerősítését;
- a belső motivációs bázis fejlesztését;
- az általános és különleges adottságok felismerését, fejlesztését;
- a megismerő és rövid úton célravezető stratégiák felismerését, lehetőségeit;

- a tanuló jogát véleményének megfogalmazására, a tévedésre, elgondolásainak módosítására, az új utak keresésére;
- az igények kialakulását a gondolatmenetek elemzésére; a problémamegoldás folyamatának tudatos tervezésére, megvalósítására és a szükséges következmények számbavételére is.

10.3. Ellenőrző-értékelő tevékenységünk szempontjai:

- Az ellenőrzés bizalomra épüljön, és az elért tudásszint megismerésére irányuljon. Ennek alapján lehetséges a további célmeghatározás.
- Mindig biztosítsuk a javítás lehetőségét, mely tükrözze a következetes igényességet.
- Az értékelés során a nevelő körültekintő, lényegre irányuló, tárgyilagos, egyértelmű információkat adjon, mely tükrözi a fejlődés irányát és fokát, minősítve a személyes előrehaladást és határozott instrukciókat adva a továbblépéshez.
- Fontos az összefüggések meglátásának segítése.

A környezet-egészségvédelmi nevelés eredménye nem mérhető olyan egzakt módon, mint a tantárgyi tudás. Az sem egyértelmű, hogy mi tekinthető az iskolai és mi a családi nevelés eredményének! A fejlődés folyamatos követése és az iskolai célokkal történő összevetése alapvető nevelői kötelesség. Tanulóink neveltségi szintje és beállítódásának értékelése magatartásuk és szorgalmuk minősítéseként jelenjék meg.

10.4. Eredményvizsgálatunk

- egyes tanulók esetében:

- az iskolai cél- és értékrendszer megvalósulására
- a szociális képességek alakulására
- a beállítódások és értékorientáció fejlődésére
- a csoporthelyzet megismerésére
- a konfliktuskezelés módjára irányul.

- osztályközösségek esetében:

- a csoportviszonyok alakulásának
- a közvéleménynek, a morális gondolkodásnak
- az informális kapcsolatrendszernek
- a tevékenységrendszernek a megismerésére irányul.

10.5. Eredményvizsgálati módszereink a következők lehetnek:

- folyamatkövető megfigyelés
- célzott megfigyelés
- helyzetfelmérés (szociometriai vizsgálat)
- tevékenységelemzés
- egyéni és csoportos megbeszélés, interjú.

A nevelői követelmények teljesítéséről az intézmény belső ellenőrzési szabályzata részletes előírásokat tartalmaz.

Választott módszereink lehetnek:

- a személyiségjellemzők és a feladatellátás minőségének megfigyelése

- spontán és irányított személyes beszélgetések
- írásos felmérés, illetve kérdőíves vizsgálat
- nevelői teljesítmény és dokumentáció elemzése
- a helytállás aktivitásának és minőségének követéses vizsgálata

11. TOVÁBBKÉPZÉS

Az élethosszig tartó tanulás egy pedagógus számára nélkülözhetetlen. Ennek egyszerre kell tartalmaznia a szakmai és a módszertani ismeretekben való fejlődést.

Belső: nevelési értekezletek, tanfolyamok

Külső: kerületi, fővárosi, országos konferenciákon (TKTE, KOKOSZ, MKE, MBT) rendezvényeken való részvétel. Akkreditált továbbképzéseken való részvétel

12. HASZNOS HONLAPOK

12.1. Hálózatok

Magyarországi Ökoiskola Hálózat www.okoiskola.hu

OM/Sulinet www.irisz.sulinet.hu

Környezetvédelmi Újságírók Társasága www.greenfo.hu

Környezetvédelmi Tanácsadó Irodák www.konkomp.hu/koti.hu

12.2. Nemzeti Parkok

Aggteleki Nemzeti Park www.anp.hu

Balaton-felvidéki Nemzeti Park www.ktm.hu/term/index/index.htm

Bükk Nemzeti Park www.ktm.hu/term/index/index.htm

Duna-Dráva Nemzeti Park www.ddnp.hu/dravtam.htm

Duna-Ipoly Nemzeti Park www.ktm.hu/term/index/index.htm

Fertő-Hanság Nemzeti Park www.ktm.hu/term/index/index.htm

Hortobágyi Nemzeti Park www.hnp.hu

Kiskunsági Nemzeti Park www.knp.hu

Körös-Maros Nemzeti Park www.ktm.hu/term/index/index.htm

Őrségi Nemzeti Park www.orseginpi.hu/nemzeti_park.htm

12.3. Állatkertek

Budapesti Állat- és Növénykert www.zoobudapest.com

Debreceni Állat- és Növénykert www.zoo.hu/debrecen

Győri Xantus János Állatkert web.axelero.hu/zoogyor/index/index.html

Jászberényi Állat- és Növénykert www.zoo.hu/jaszbereny

Nyíregyházi Állatpark www.sostozoo.hu

Pécsi Állat- és Akvárium - Terrárium www.zoo.hu/pecs

Szegedi Vadaspark www.zoo.hu/szeged

Veszprémi Állatkert www.zoo.hu/veszprem

2.14. Az iskolai egészségnevelési programja

Egészségnevelési és egészségfejlesztési program

„Olyan embereket kell az iskolának kibocsátania, akik megtalálják helyüket az életben és szemüket a táguló horizontra függesztve szilárdan megállnak lábukon. Ez feladat az iskolát minden szinten a legfontosabb közintézménnyé, És minden tanárt a legfontosabb közéleti alakká teszi. Ahogyan ma tanítunk, olyan lesz a holnap.”

(Szent-Györgyi Albert)

1. A program törvényi háttere

Az **Alkotmány** egészségvédelemmel kapcsolatos paragrafusai:

- 8. § A Magyar Köztársaság elismeri az ember sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait, ezek tiszteletben tartása és védelme az állam első rendű kötelessége.
- 16. § A Magyar Köztársaság különös gondot fordít az ifjúság létbiztonságára, oktatására, nevelésére, védelmezi az ifjúság érdekeit.
- 18. § A Magyar Köztársaság elismeri és érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez.
- 70. § A Magyar Köztársaság területén élőknek joguk van a lehető legmagasabb szintű testi és lelki egészséghez.

Egészségügyi jogszabályok:

- **Nemzeti-egészségügyi Akcióprogram /1996/** 9. 5 pontja részletesen foglalkozik a környezet-egészségügy oktatásával, nevelésével.
- **Európai Egészség 21. Nyilatkozat** – 1998. Kopenhága WHO regionális Bizottság Célkitűzései kimondják, hogy 2015-re a lakosságnak a társadalom minden rétegében egészségesebb életmódot kell kialakítani.
- Egészség évtizedének Johan Béla Nemzeti Programja: 46/2003. (IV. 16) Országgyűlési határozat
A Program illeszkedik az EU népegészségügyi prioritásaihoz.

Az iskola és az egészségvédelem, egészségfejlesztés szoros kapcsolatára utaló jogszabályok:

- 2003. évi LXI tv.-nyel módosított 1993. évi LXXIX. Tv a Köznevelésről 48.§ (3) bek.
- Nemzeti Alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 243/2003.(XII. 17.) Korm. Rendelet
- 96/2000 (XII. 11.) országgyűlési határozattal kiadott „Nemzeti stratégia a kábítószer-fogyasztás visszaszorítására”
- 1036/2003. (IV. 12.) Korm. Határozat a 96/2000. Ogy. Hat. Rövid és középtávú céljainak végrehajtásával kapcsolatos kormányzati feladatokról
- 1999. évi XLII. Törvény a nemdohányzók védelméről és a dohánytermékek fogyasztásának, forgalmazásának egyes szabályai
- 1997. évi CLIV törvény, 38. § (1) és (2) bekezd. –egészségügyről

- 26/1977. (IX. 3.) NM rendelet 2. És 3. Sz. melléklete: egészségügyi ellátásról
- 51/1997. (XII. 18.) NM rendelet: a kötelező egészségbiztosítás keretében igénybe vehető betegségek megelőzését és korai felismerését szolgáló egészségügyi szolgáltatásokról
- 1997. Évi XXXI. Tv. A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról

2. Helyzetelemzés

2.1. Tárgyi feltételek az egészségnevelés szempontjából

Iskolánk épületének teljes felújítása 2003-ban fejeződött be, az építészeti szabványoknak, így az egészségügyi követelményeknek is megfelelő.

- Az osztálytermek tágasak, nagy ablakfelületek gondoskodnak a természetes világításról.
- Minden szinten kialakítottunk kultúrált lány és fiú toalett-helyiséget, illetve az ebédlő előterében étkezés előtti tisztálkodási lehetőséget. Amennyiben iskolánk anyagi helyzete lehetővé teszi, a mosdókat kézszáritókkal és toalettpapír-tartókkal kívánjuk felszerelni.
- Az óráközi szünetek 15 percesek, melyek lehetőséget adnak a tanulóknak a kényelmes teremváltásra, tízórai és uzsonna kulturált elfogyasztására.
- Az iskola jól felszerelt melegítő konyhával és tágas, kultúraltan berendezett ebédlővel rendelkezik.
- Az iskolai büfé színvonalas környezetben nyújt lehetőséget a vásárolt árucikkek elfogyasztására.
Törekednünk kell arra, hogy a büfében kapható áruk minősége jobban megfeleljen az egészséges táplálkozás követelményeinek.
- Önálló helyiségeket alakítottunk ki a logopédiai foglalkozások és az iskolai pszichológus számára.
- Az iskolaorvos és a védőnő a kialakított orvosi rendelőben, melyhez várószoba is csatlakozik, fogadja a diákokat.
- Az iskola tetőkertje lehetőséget nyújt a kultúralt levegőzési forma megteremtésére, jó idő esetén pedig kiváló tanulási környezet.

2.2. Megvalósult egészségnevelési tevékenységek

Iskolánk személyi és tárgyi környezetével folyamatosan törekszik arra, hogy a nálunk felnövekvő nemzedék egészséges életmódra nevelésében sikereket érjen el. Egészséges életmódra nevelést folytattunk az egészségnevelés-tartalmú tanórákon / biológia, testnevelés, osztályfőnöki, életvitel, egészségtan modul, stb. / és beépítettük lehetőség szerint a többi tantárgy anyagába is. Napközi foglalkozásainkon törekedtünk arra, hogy diákjaink a délutánjaikat egészséges környezetben és egészséges körülmények között töltsék el. Biztosítottuk tanulóink számára a délutánokra szervezett sportkörökön az egészségfejlesztő testmozgást. A tanév folyamán szervezünk hétféle túrákat, vízitábort, sítábort illetve „Erdei iskolában” veszünk részt. Bekapcsolódunk országos és fővárosi egészségvédő, egészségmegőrző mentálhigiénés programokba és iskolai szinten is több hasonló jellegű programot rendezünk:

- „Hagyd abba és nyersz” – dohányzásról leszokást segítő program
- AIDS megelőzési programok / Tanácsadó Szolgálat/
- „Beszéljünk erről...” –szexuális ismeretterjesztő foglalkozás
- Elsősegélynyújtó foglalkozások
- HÁLÓ - Mozi - drog-prevenációs előadások
- Vöröskeresztes tábor
- Szívbarát program – 5. osztály számára
- Az iskolában prevenció ifjúsági csoport működik

- Női higiéniai program
- Pályázatokon részvétel
- Egészségnap, stb.

2.3. Erőforrások

2.3. 1. Belső erőforrások

Humán erőforrások	Feladat, szerepkör	Erősségek
Iskolavezetőség	Támogatja az egészségfejlesztési és nevelési programot. A minőségi munka részeként értékeli az ilyen tevékenységet. Ösztönző rendszert dolgoz ki. Aktívan részt vesz az egyes programokon.	Hiteles személyiségek a diákok és a pedagógusok számára.
Tanárok	Kidolgozzák és tantárgyakba beépítve tanítják az egyes egészségfejlesztéssel és neveléssel kapcsolatos tartalmakat.	Valamennyi szakos kolléga felvállalja a témával kapcsolatos feladatokat. Személyes példamutató az egészséges életmód területén.
Egészségnevelési munkacsoport	Elkészíti a pedagógiai programnak megfelelően az éves egészségnevelési tervet, segíti és koordinálja annak megvalósítását. Dokumentációs és értékelő munkát végez, pályázatokat ír, kapcsolatot tart a külső erőforrásokkal.	Összehangolja a munkát: témahét, versenyek, akciók, tréningek, egészségnap, stb.
Osztályfőnöki munkaközösség	Évfolyamokra lebontva foglalkozik az egészségneveléshez és a fejlesztéshez kötődő nevelési tartalmak feldolgozásával.	Lehetőség van osztályközösségi szinten az aktuális témák azonnali megbeszélésére (életmód, egészséges táplálkozás, káros szenvedélyek, stb.).
Gyermek- és ifjúságvédelmi felelős	Az egészségnevelési munkacsoport egyik vezetője. Segíti a tervező és szervezőmunkát.	Napi kapcsolata van a diákokkal, az egyedi problémákat azonnal kezeli.
Iskolaorvos, házi orvos, védőnő	Tanulók életkorhoz kötött vizsgálata, szűrővizsgálatok, tanulási elsősegély. Ismereteket nyújt az életmód és a betegségek összefüggéseiről, „iskolai diagnózist” készít. Felvilágosító előadást tart a serdülőkori változások problémáiról, a szenvedélybetegségekről. Prevenációs tevékenységet folytat.	Szakmai kompetencia, személyes ráhatás

Iskolapszichológus	A lelki eredetű problémák feldolgozásában segít. Osztályfőnöki és társadalomismereti órák tartása.	Speciális szakmai felkészültség
Szabadidő szervező	Tervezi és szervezi a diákok szabadidős foglalkozásait az egészséges életmód jegyében.	Napi kapcsolat a diákokkal, tanárokkal
Technikai dolgozók	Támogatják a tanári munkát, segítik az egészséges környezet megteremtését, biztosítják az egészséges táplálkozást, és annak körülményeit.	Tisztaság, barátságos, kultúrált környezet
Diákok (1. – 8. évfolyam)	A tervezett éves programban sokoldalúan vesznek részt, mint hallgatóság, tevékeny szerepvállalás, önálló kutatások, versenyek, stb.	Valamennyi diák érintett – közösségi erő. Partnerség a felnőtt résztvevőkkel. Szemléletformálás.

2.3. 2. Külső erőforrások

Szülők, iskolaszék	Programok segítése, támogatása, aktív részvétel. Közülük néhányan szakértelmükkel is segíthetik a programot.	Tevékeny részvétel, az ő szemléletük is formálódik
Polgármesteri Hivatal szakszolgálati: Gyermekjóléti Szolgálat, Nevelési Tanácsadó, Családsegítő, stb.	Segítségadás konkrét államigazgatási ügyekben	Felmérések készítése, szakmai rendezvények szervezése
ÁNTSZ, Egészségügyi Szolgálat, Vöröskereszt	Segítségadás az iskolai egészségvédelmi és fejlesztési munkához	Egészségügyi programok szervezése és lebonyolítása
Rendvédelmi szervek	Bűnmegelőzési programok közös kimunkálása Jogi gyermek és ifjúságvédelmi, rendészeti előadások tartása az iskolában	Programok szervezése, lebonyolítása.
Polgármesteri Hivatal alapítványai: TERMA, TISSZA	Szervezéssel, pályázataikkal segítik az iskola munkáját, az egészségvédelmi program megvalósulását.	Pénzügyi támogatással segítik a táborok megvalósítását, a szabadidő egészséges eltöltését
Külföldi kapcsolat: Comenius	Partneriskolákkal közös egészség-	Pénzügyi támogatás a programok

programban való részvétel: „Fitten, egészségesen élni!”	fejlesztési program kidolgozása	megvalósításához. Közösségi érzés, partnerkapcsolat
---	---------------------------------	--

2.3.3. Anyagi erőforrások

- iskolai tanulói keret
- pályázatok /önkormányzati, Erdei Iskolák, OM, Comenius program, stb. /

3. Az iskola hitvallása

Olyan intézményben kívánunk tanítani és tanulni, ahol az iskola tárgyi környezete, az emberi kapcsolatok minősége egészségmegtartó és emberbarát. Törekszünk arra, hogy az iskolai egészségfejlesztés az iskolánk egész életébe, mindennapjaiba beépülő tevékenység legyen, irányuljon a pedagógusok és a tanulók egészségismeretének bővítésére, korszerűsítésére, a fizikai és pszichoszociális környezet egészségtámogató jellegének erősítésére. Az oktatói – nevelői tevékenységünk során törekszünk a személyközpontú megközelítésre, így a tanulók egész, testi - lelki személyiségét kívánjuk fejleszteni. Egészségnevelési programunk megvalósítása során hozzásegítjük a tanulóinkat, hogy olyan egészséggel kapcsolatos ismereteket, tudást és életkészséget sajátítsanak el, amelyek birtokában képessé válnak az egészségüket meghatározó tényezők felügyeletére, egészségük javítására. Az egészségvédelmi és egészségfejlesztő programunkat elválaszthatatlan egységben kezeljük a környezetnevelési programunkkal.

4. Alapelvek

4.1. Szervezésre vonatkoztatva

- Közösségi alapú komplex egészségfejlesztő programok kidolgozása, a különböző akciók összehangolása
- Egészséges környezet, iskolai egészségnevelés és iskolai egészségügyi szolgáltatások biztosítása
- Az egészséges étkezés, testedzés, a szabadidő hasznos eltöltésének biztosítása
- Leleki egészségfejlesztő, tanácsadó programok, prevenció biztosítása
- Testi-lelki egészség megőrzése

4.2. Tartalomra vonatkoztatva

- A problémákat a környezet és egészség összefüggésében tárjuk fel.
- Környezet- és egészségnevelési programunk alapja a prevenció.

4.3. Módszerkiválasztás tekintetében

- tevékenységközpontú tapasztalatszerzés
- közvetlen tapasztalatszerzés
- élményközpontú tapasztalatszerzés
- a probléma megközelítése az egészséges környezetből induljon ki

5. Célmeghatározás

5.1. Hosszú távú pedagógiai célok

- Holosztikus és globális szemléletmód kialakítása

- Az egészség és a környezet összefüggéseinek feltárása
- Az orvostudomány eredményeiből levonható helyes magatartásra, tevékenységre történő aktivizálás
- A családi életre nevelés fejlesztése
- Az egészséges életvitelhez szükséges képességek fejlesztése
- Az egészséges személyiségfejlődés elősegítése, az egészségfejlesztés szemléletének széleskörű elsajátíttatása
- A problémamegoldó gondolkodás, döntőképesség fejlesztése
- A helyzetfelismerés, az ok-okozati összefüggések felismerési képességének kialakítása, fejlesztése

5.2. Konkrét célok, feladatok

- Helyi értékek és problémák feltérképezése
- Helyi célok megfogalmazása
- Segítjük a tanulókat önmaguk és egészségi állapotuk megismerésében
- Felhívjuk figyelmüket a betegségek megelőzésének és az egészségüket veszélyeztető környezeti hatások kiküszöbölésének fontosságára
- Törekszünk arra, hogy diákjaink elsajátítsák az egészséges életvitel /személyi higiéné, táplálkozás, mozgás/ tudni- és tennivalóit
- A gyerekeket helyes testtartásra szoktatjuk, felhívjuk figyelmüket a mindennapos testmozgás fontosságára
- Megismertetjük a tanulókat az étkezés, a táplálkozás egészséget befolyásoló szerepével /iskolai étkezés, az iskolai büfé minőségének javítása/
- Felhívjuk a diákok figyelmét a barátság, a párkapcsolatok, a szexualitás szerepére az egészségmegőrzésben, feltárjuk a társas kapcsolatok egészség-etikai kérdéseit
- Megismertetjük a diákokat a szenvedélybetegségek káros következményeivel, az egészségre káros szokások biológiai-élettani-pszichés összetevőivel /alkoholfogyasztás, dohányzás, helytelen táplálkozás, drogfogyasztás, inaktív életmód/
- Felkészítjük a diákokat a személyes krízishelyzetek felismerésére, a kezelési stratégiák ismeretére.
- Érzékennyé tesszük a tanulókat az egészséges környezet és test szépségére, jelentőségére
- Egészséges életmódot szolgáló programokat szervezünk diákjaink számára: egészségnap, erdei iskola, vándortábor, drogprevenciós előadások, sportkör, sportprogramok, sportversenyek, kirándulások
- Mindennapos testedzés biztosítása diákjaink számára
 - Testnevelési órák: amennyiben az iskola személyi, tárgyi, anyagi feltételei lehetővé teszik a kerettantervben meghatározottakon kívül is beiktat testnevelés órát.
 - Napközis szabadidő, óráközi szünetek, uszodai programok, korcsolyázás, sítábor szervezése, DSE programok

6. Tanulásszervezési és tartalmi ismeretek

A tanórai tartalom a tanulók számára a kötelezően elsajátítandó tartalmat jelenti, melynek szervezési formája lehet:

- Hagyományos, 45 perces tanóra
- Nem hagyományos tanóra, ami lényegében a komplex foglalkozásokat öleli fel /erdei iskola, témanap, projekt-módszer, stb. /

6.1. Hagyományos tanórai foglalkozások

- Iskolánkban az egészségnevelést, mint önálló tantárgyat nem tudjuk bevezetni, ezért a témával az egészségnevelés-tartalmú, a nem egészségnevelés-tartalmú, de anyagukba beépíthető tantárgyak keretében foglalkozunk.
- Minden tantárgynak van csatlakozási pontja az egészségfejlesztéshez, így a helyi tantervünkben az egyes tantárgyak célkitűzéseinél jelöljük az egészségfejlesztési célkitűzéseinket.
- Az egészségnevelési program nevelési feladatait részben az osztályfőnöki órák keretében valósítjuk meg, ezt osztályfőnöki munkaterv tartalmazza.
- Egészségtan modul 6. és 8. évfolyamon

6.2. Nem hagyományos tanórai foglalkozások

- Erdei iskola: kiemelkedő nevelési feladata a környezettel harmonikus, egészséges életvezetési képességek fejlesztése és a közösségi tevékenységhez kötődő szocializáció
- Téma nap: iskolánkban hagyomány egy egészségnevelési témakörrel kapcsolatos „Egészségnap” tartása
/pl. Egészséges táplálkozás, Személyi higiéné, stb./
- Iskola egészét átfogó program: pl. drogprevenció
- Sportrendezvények, versenyek, játékos programok
- Kiállítások, projektek készítése egy-egy témával kapcsolatban
- Nem tanteremben tartott óra: pl. látogatás egy egészségügyi intézményben

6.3. Tanórán kívüli lehetőségek

- Napközi: egészséges életmód, személyi higiéné
- Szakkör: elsősegélynyújtó, polgárvédelmi
- Gyűjtőmunka, projektkészítés
- Táborszakok: életmód tábor, sporttábor, vízitúra, vándortábor, kerékpártúra, sítábor
- Kerületi, fővárosi és országos versenyek
Hermann Ottó Országos Biológia verseny
Balogh János Országos Környezet – Egészségvédelmi Csapatverseny

6.4. Egészségvédelem jeles napjai, melyekről évente évfolyamonként, tagozatonként illetve iskolai szinten valamilyen formában megemlékezünk.

Április 7.	Egészségügyi világnap
Május 8.	Nemzetközi Vöröskereszt Napja
Május 31.	Dohányzásmentes Világnap
Július 11.	Népesedési Világnap
Október 1.	Habitat Világnap
Október 10.	Lelki Egészség Napja
Október 15.	Nemzeti Gyaloglónap
Október 16.	Élelmezési Világnap
November 17.	Füstmentes Nap
December 1.	AIDS elleni Világnap

7. Módszerek meghatározása

A hagyományos módszerek mellett az egészségnevelés szempontjából hatékonyabb élményalapú, tevékenységalapú, érzékenyítő, interaktív módszereket helyezük előtérbe. A tanulás-szervezésben, az új technikák, módszerek kiválasztásánál mindig figyelembe vesszük az

életkori sajátosságokat és a személyiségfejlesztés, a tehetséggondozás, az esélyteremtés, valamint az integrációs lehetőségek szempontjait. Az egyéni eltérő képességeket a cselekedtető módszerekkel, a problémamegoldó képességeket a kritikai gondolkodás gyakorlásával fejlesztjük.

Választott módszereink, melyek alkalmazása során diákjaink elsajátítják a demokratikus viselkedés szabályait, a kérdésfeltevés, a problémafelvetés, a véleményformálás és a szövegértelmezés módjait, a következők:

- Páros és csoportos munka
- Szerep és szituációs játékok, memória és kombinációs játékok
- Információgyűjtés, annak elemzése /Internet, média/
- Kutatómunka
- Személyes példák gyűjtése, kiértékelése, megbeszélése
- Riportkészítés /kérdőíves, direkt riportok/
- Előadások, tréningek szervezése
- Rendszeres testmozgás: közös programok szülőkkel, tanárokkal
- Közös kirándulások, túrák szervezése
- Projektek, plakátok, faliújságok készítése
- Részvétel nemzetközi projekt feladatainak a megoldásában

A felsorolt módszereket még másokkal kiegészítve, valamennyit egymással kombinálva és a megfelelő tartalmakhoz rendelve alkalmazzuk.

8. Taneszközök

- Tankönyvek, nyomtatott és elektronikus anyagok
- Multimédiás segédanyagok
- Eszközök, anyagok, az életvitel és gyakorlati ismeretek illetve az egészségnevelés modul célkitűzéseire
- Sporthoz, játékhöz, a mindennapos testmozgáshoz szükséges felszerelések, játékok
- Könyvek, hírlevelek, újságok, folyóiratok
- Egészségneveléssel kapcsolatos filmek, dokumentumfilmek, diasorozatok
- Anyagok és eszközök, plakátok, faliújságok, projektek készítéséhez
- Szemléltetőeszközök, applikációs képek
- Elsősegélykészlet alapvető anyag

9. Az egészségnevelés iskolai területei

Hét témakör keretében kívánjuk az iskolai egészségneveléssel kapcsolatos információkat és tudásanyagot diákjaink felé közvetíteni:

- A biztonság megőrzése
- Egészséges táplálkozás
- Veszélyes anyagok / dohányzás, alkohol, drog /
- Növekedés, változás és az emberi szexualitás
- Családi élet és társas kapcsolatok
- Fizikai aktivitás, személyes higiéné
- Egészséges környezet

Ezeknek a témaköröknek a tartalmát egészségnevelés-tartalmú tantárgyak, nem egészségnevelés-tartalmú tantárgyak, de anyagukba beépíthető illetve egyéb megoldások keretében dolgozzuk fel.

Évfolyamok	Egészségnevelés tartalmú tantárgyak: biológia, természetismeret, egészségtan modul, életvitel, testnevelés osztályfőnöki óra	Nem egészségnevelés-tartalmú tantárgyak, de tartalmukba beépíthető az egészségnevelés	Egyéb megoldás: egészségnap, egészség hét, stb.
1. osztály	Mozgás és higiéné Szűkebb és tágabb lakóterem – tisztaság Családi szokások Napirend fontossága Mozgás és mosdás Ne csak együnk, táplálkozzunk! Kézmosás: mikor? Testi változások	Családrajz Rajzoljunk gyümölcsöket és zöldségeket! Számoljunk gyümölcsökkel! Gyümölcsök nevei idegen nyelven	Szájhygiéné: fogmosás Signal program Táplálkozás: gyümölcs, zöldség minden nap Napirend Évszaknak megfelelő gyümölcsök gyűjtése Közlekedés szabályai
2. osztály	Élettér kiterjesztése Ember és környezet kölcsönhatása környezetvédelem Egészséges táplálkozása Mozogj minden nap! mozgásformák Kapcsolatteremtés, két nem közötti különbségek Otthon és iskola	Lakásrajz Háziállatok és vadon élő állatok Víz és levegő szerepe életünkben Dalok az állatokról Állatok nevei idegen nyelven Természetvédelemben az egyén szerepe	Állat- és növénykert látogatás Sportdélutánok – lehetőleg családdal Időjárás megfigyelés Növények ültetése és ápolása
3. osztály	Döntési helyzetek Táplálkozási szokások Rendszeres testmozgás Időtöltési szokások Mozgáshiány veszélyei A hely, ahol találkozhatunk veszélyes anyagokkal Napmeleg és napfény szerepe a természetben Öltözködés, évszakok Egyensúly és biztonságérzet	Korok és kultúrák – szépségideálok Sportágak rajzban, dalban idegen nyelven Az ember külső, belső tulajdonságai	Az egészség, mint érték – rajzkiállítás Egészséges táplálkozás – egészséges ételek készítése, gyümölcscsaláta Sportnapló vezetése

<p>4. osztály</p>	<p>Érzelmek, viselkedés és biztonság kapcsolata</p> <p>Egészséges táplálkozás – életenergia</p> <p>Ápolt külső, tisztálkodási szabályok</p> <p>Nyári, téli sportok</p> <p>Ember – állat - lakóhely</p> <p>Egy életút állomásai</p> <p>Emberi kapcsolatok típusai</p> <p>Konfliktushelyzetek megoldása</p> <p>Tudatos kapcsolat a környezettel</p> <p>Hová megy a kukásautó?</p>	<p>Fogalmazás egészségről, sportolásról</p> <p>Sport az irodalomban, képzőművészetben</p> <p>Szabadidő hasznos eltöltése idegen nyelven</p>	<p>Mezőgazdasági Múzeum látogatása</p> <p>Híres sportemberek – plakátok</p> <p>Környezetszennyező anyagok a környezetben – projektmunka</p>
<p>5. osztály</p>	<p>Veszély – kockázat – baleset</p> <p>Rendszeres étkezés – nassolás</p> <p>Mozgásformák</p> <p>Döntési kompetenciák a mozgás és a személyes higiéné területén</p> <p>A veszélyes anyagok fogalmának tisztázása</p> <p>Serdülőkori változások kezdete</p> <p>Családi kapcsolatrendszer</p> <p>Környezet és a mindennapi élet</p>	<p>Egyéni és csapat sportágak</p> <p>Kenyeret és cirkuszt!</p> <p>Olimpiai játékok története</p> <p>Főzünk vagy pároljunk!</p> <p>Olimpiai és világbajnokságok zenéje</p> <p>Napirend idegen nyelven</p>	<p>Kirándulás egy víztározóhoz</p> <p>A víz útja</p> <p>Részvétel az egészségneveléssel kapcsolatos rajzversenyeken</p> <p>Blend-a-Med program</p>
<p>6. osztály</p>	<p>Érzelmek és viselkedés – helyem az osztályközösségben</p> <p>Veszélyes foglalkozások</p> <p>Média – nyilvánosság – étrend</p> <p>Mozgás mennyisége és intenzitása</p> <p>Az alkohol szerepe környezetünkben, a gyerekek életében</p>	<p>Természet védelme emberi összefogással</p> <p>Ipari áramtermelés</p> <p>Gyógyszerek, házi patika</p> <p>WEB lapok: egészségmegőrzés</p> <p>Tisztítószerek – környezetszennyezés</p> <p>Különböző országok ételei</p>	<p>Sportbemutató, versenyek</p> <p>Fittség mérése</p> <p>Projekt: Mit teszünk környezetünk védelmében?</p> <p>Always-program</p>

	<p>Kamaszkor Barátság, Önismeret fontossága Első randevú</p>	<p>Fűszerek eredete, használata</p>	
7. osztály	<p>Veszély és kockázat közötti különbség Értékes és kevésbé értékes tápanyagok Test higiéné; fogszuvasodás Dohányzási szokások Gyógyszerek szerepe az Egészségben Kamaszkori változások: lányok-fiúk Empátia Mindennapos testmozgás</p>	<p>Fizikai törvényszerűségek a sportban Reklámok és hatásuk Szerves anyagok bomlása A passzív dohányzás kémiai összetevői Zene szerepe a mindennapokban Eleink ételei /Krúdy/ Plakátok készítése az alkohol, és a dohányzás ellen Étkezési szokások, specialitások - idegen nyelv</p>	<p>Csodák Palotája Tervezz egészséges étlapot! Egészségterv készítése Sportversenyek Környezetvédelmi akciók Iskolai KRESZ</p>
8. osztály	<p>Egyén és csoport viszonya a kockázatok során Életmód – étrend Rendszeres testmozgás Mozgáskorlátozottak A dohányzás káros hatásai Veszélyes anyagok közti különbségek A biológiai nem és kultúra Az abortusz „Gondolkodj globálisan, cselekedj lokálisan!” Szeméttisztítás Legyen időd sportolni!</p>	<p>Élelmiszerek – adalékanyagok Figyelemfelkeltő szórólap készítése szövegszerkesztővel Alkohol - kémia Idegen nyelven az egészséges életmódról A zene az öröm és bánat kifejezője Lelkiállapot tükröződése a festészetben</p>	<p>Tűzszekerek és a Küldetés című film megtekintése Egészséges ételek bemutatója, kóstoló Stresszoldás sporttal Fogyatékosok sportja Előadások, tréningek a veszélyes anyagokról</p>

10. Mindennapos testedzés program

10.1. Helyzetelemzés

A modernkor és az azzal járó technológiák az embert olyan életmódra kényszeríthetik, amely a mozgásszegény életmódhoz, a fizikai képességek hanyatlásához vezethet, áttételesen előidézve ezzel a szellemi teljesítmény romlását.

Iskolánkban tanuló diákoknál is nagy számban diagnosztizálható valamilyen tartási rendellenesség, gerincferdülés vagy statikai lábbetegség. Ezeket az elváltozásokat rendszeres testmozgással, és célirányos gimnasztikával kívánjuk megelőzni. Célunk az, hogy a diákjainknak életelemévé váljon a mozgás.

10.2. A közoktatási törvény módosítása során az oktatási tárca megteremtette a mindennapi egészségfejlesztő testmozgás jogszabályi feltételeit a közoktatásról szóló törvény 52. § (9-10), valamint az 53. § (9) bekezdésében foglaltak, továbbá a NAT kiadásáról szóló 243/2003 (XI.17.) Korm. Rendelet keretei között.

(4) A Kt. 52. §-ának (9) bekezdése a következő hetedik-tizedik mondatral egészül ki:

Az iskolai sportköri foglalkozások megszervezéséhez – sportágak és tevékenységi formák szerint létrehozott iskolai csoportonként – (a továbbiakban: sportszövetség) hetente legalább kétszer negyvenöt percet biztosítani kell, a nem kötelező tanórai foglalkozások megszervezésére rendelkezésre álló, a (7) bekezdés alapján számított időkeretből. Az iskolai sportkör kezdeményezésére a (7) bekezdés alapján az egész iskolára számított nem kötelező tanórai foglalkozásokra rendelkezésre álló időkeret legalább húsz százalékát (a továbbiakban: minimális időkeret) az iskolai sportkör foglalkozásainak a megszervezéséhez kell biztosítani, ha az iskolában a sportszövetségek száma eléri az egész iskolára számított nem kötelező tanórai foglalkozások számának a tíz százalékát. A minimális időkeret arányosan csökkenthető, ha a sportszövetségek száma kevesebb a nem kötelező tanórai foglalkozásokra rendelkezésre álló időkeret tíz százalékánál. A sportköri foglalkozásokat testnevelő végzettséggel és szakképzettséggel rendelkező tanár vezeti.

(5) A Kt. 52. §-ának (10) bekezdése helyébe a következő rendelkezés lép:

„(10) Az általános iskola első-negyedik évfolyamán biztosítani kell a mindennapos testmozgást. A mindennapos testmozgás a helyi tantervben meghatározott legalább heti három testnevelési óra és a játékos testmozgás keretében valósul meg. Az általános iskola első-negyedik évfolyamain minden olyan tanítási napon, az iskolaotthonos nevelés és oktatás esetén minden olyan délelőtti tanítási időszakban, amelyben nincs testnevelési óra, meg kell szervezni a – tanuló életkorához és fejlettségéhez igazodó – játékos, egészségfejlesztő testmozgást. A játékos, egészségfejlesztő testmozgás ideje naponként legalább harminc perc, amelyet több, legalább tizenöt perces foglalkozás keretében is meg lehet tartani. A játékos, egészségfejlesztő testmozgást a tanítási órák részeként és szükség szerint legfeljebb egy óraközi szünet ideje legfeljebb ötven százalékának felhasználásával lehet megszervezni.”

(9) Az összefüggő, a napi három órát meghaladó napközis, tanulószobai és a kollégiumi foglalkozások között, iskolaotthonos nevelés és oktatás esetén minden olyan délutáni tanítási időszakban, amelyben nincs testnevelési óra biztosítani kell a tanuló életkorához és fejlettségéhez igazodó játékos, egészségfejlesztő testmozgást. A játékos testmozgást, ha az időjárási viszonyok megengedik, szabadban kell megszervezni. A játékos testmozgás ideje legalább napi negyvenöt perc.”

10.3. Egészségügyi és pedagógiai szempontok az egészségfejlesztő testmozgás hatékonysága érdekében

- Minden gyermek minden nap vegyen részt egészséges testmozgásban. Biztosítjuk a különböző mozgáslehetőségeket: labdajátékok, tánc, úszás, fitnesz, vagy a helyzetnek megfelelő mozgás.

- Minden testnevelés órán és minden egyéb testmozgási alkalmon megtörténik a keringési- és légző-rendszer megfelelő terhelése
- Minden testnevelési órán van gimnasztika, benne a biomechanikailag helyes testtartás kialakítását és fenntartását szolgáló gyakorlatanyag és légzőtorna /l. a 243/2003. (XII.17.) Kormányrendelet testnevelési alapelvek és céljait/
- Testnevelési tananyag egészében a gerinc- és ízületvédelem szabályainak betartása, külön figyelemmel a fittség mérések testhelyzeteire és az izomerősítések különböző testhelyzeteire /OM „Útmutató a tanulók fizikai és motorikus képességeinek méréséhez /
- Törekszünk arra, hogy minden testnevelés óra és egyéb testmozgási alkalom örömet és sikerélményt jelentsen még az eltérő adottságú tanulóknak is
- Felhasználjuk a testnevelés és a sport személyiségfejlesztő hatásait / egészségnevelés, szociális kompetenciák, csapatmunka, stb. / a teljes testmozgás programban
- A testmozgás program során olyan életmód-sportokat, életminőség-sportokat kívánunk megtanítani, melyeket egy életen át lehet folytatni az életminőség javítása érdekében.

10. 4. A tanulók fizikai állapotának mérése

Az Oktatási Minisztérium gondozásában megjelent (2000) „útmutató a tanulók fizikai és motorikus képességeinek méréséhez” című könyvben közzétett HUNGAROFIT tesztet alkalmazzuk a tanulók fizikai teherbíró képességeinek mérésére.

Egységes minőség-ellenőrzés

Az országosan egységes adatszolgáltatáshoz tanév elején és a tanév végén kell megmérni a fizikai állapot minősítéséhez szükséges motorikus próbákban elért teljesítményt és a mért eredmények pontértékei alapján kell az értékelést és a minősítést elvégezni.

Egységes minőségbiztosítás

Az általános fizikai teherbíró-képesség mérése során – az egészség szempontjából feltérképezhetők a kondicionális képességek területén mutatkozó hiányosságok. A hiányosságok feltárása, a tanulók életmódjának ismerete kiindulási alapul szolgál mind az egyéni, mind a közösségi felzárkóztató programok elkészítéséhez, lehetőséget biztosítva az egészségileg hátrányos helyzet megszüntetésére, az általános fizikai teherbíró képesség fokozatos fejlesztésére, a szükséges szint elérésére, a „kell-szint” megtartására.

Folyamatos visszacsatolás

A tanulók aktív közreműködésével, a megtervezett foglalkozások keretében végzett rendszeres testedzés hatásának elemzése. Az elért változás nyomon követésének biztosítása: a tanár, a diák és a szülő számára.

Értékelési rendszer az általános fizikai teherbíró képesség minősítéséhez

A test általános izomerejét, az állóképességét legpontosabban hat motorikus próba alapján értékelhetjük: „HUNGAROFIT”.

A próbarendszer belső szerkezeti egysége megengedi, hogy csak négy próbában elért teljesítmény alapján minősítsük a vizsgált személy izomerejének állapotát: „MINI HUNGAROFIT”.

7-8 éves korban, illetve pl. sérülés esetén tájékoztató jelleggel három próbában elért teljesítmény alapján is minősíthető az általános izomerő állapota, ha a hat próbához értékelési rendszert alkalmazva, az elért pontértékeket megduplázzuk.

A dinamikus erő mérésekor a próbázóknak legalább három kísérleti lehetőséget kell biztosítani.

Az általános fizikai teherbíró-képesség (aerob teljesítőképesség és az izomerő fejlettsége) akkor tekinthető kiegyensúlyozottnak, harmonikusnak, ha a próbázó a vizsgálat során elért összes pontszámának legalább a felét az aerob állóképesség mérésére alkalmazott próbában szerzi meg. Az értékelés mennyiségi mutatókkal, pontértékelés alapján, szóbeli, írásbeli értékelés formájában történik.

Értékelési rendszer az általános fizikai teherbíró képesség minősítéséhez

(Útmutató a tanulók fizikai és motorikus képességeinek méréséhez, minősítéséhez – Oktatási Minisztérium 2000)

Az általános fizikai teherbíró képesség minősítése

Az általános fizikai teherbíró képesség minősítése fitsségi kategóriák szerint.	Kardiorespiratorikus állóképesség és az általános izomerő, erő- állóképesség	Igen gyenge = 0.0-20.0 pontig Gyenge = 20.5-40.0 pontig Kifogásolható = 40.5-60.0 pontig Közepes = 60.5-80.0 pontig Jó = 80.5-100.0 pontig Kiváló = 100.5-120.0 pontig Extra = 120.5-140.0 pontig
Az általános fizikai teherbíró képesség minősítése százalékban kifejezve.	Kardiorespiratorikus állóképesség és az általános izomerő, erő-állóképesség	10%-os = 0.0-14.0 pontig 20%-os = 14.5-28.0 pontig 30%-os = 28.5-42.0 pontig 40%-os = 42.5-56.0 pontig 50%-os = 56.5-70.0 pontig 60%-os = 70.5-84.0 pontig 70%-os = 84.5-98.0 pontig 80%-os = 98.5-112.0 pontig 90%-os = 112.5-126.0 pontig 100%-os = 126.5-140.0 pontig

Az általános fizikai teherbíró képesség minősítése

IGEN GYENGE 0-20.5	Gyenge fizikai állapota miatt a mindennapi tevékenységének maradéktalan elvégzése, legtöbb esetben olyan fizikai-szellemi megterhelést jelent, hogy rendszeresen fáradtnak, kimerültnek érzi magát. Figyelem terjedelmének, tartósságának növeléséhez, közérzetének átmeneti javításához igen gyakran különféle élénkítő szerek, esetenként gyógyszerek fogyasztására van szükség. Hajlamos a gyakori megbetegedésre. Immunrendszerét a kisebb fertőzések, könnyebb megbetegedések leküzdése is már igen gyakran komoly feladat elé állítják.
GYENGE 21-40.5 pont	Az egésznapos tevékenységétől még gyakran fárad el annyira, hogy nem tudja kipihenni magát egyik napról a másikra, ezért estére sokszor fáradtnak, levertnek, kimerültnek, rosszkedvűnek érzi magát.
KIFOGÁSOLHATÓ 41-60.5 pont	A rendszeres mindennapi tevékenységétől ugyan már ritkán fárad el, de a váratlan többletmunka még erősen igénybe veszi.
KÖZEPES 61-80.5 pont	Elérte azt a szintet, amely elegendő ahhoz, hogy egészséges létezése stabil maradjon, azaz tartósan kiegyensúlyozottan jó közérzettel élhessen. Rendszeres, heti 2-3 óra testedzéssel a továbbiakban

	törekedjen arra, hogy a későbbi élete folyamán is egészsége megőrzése érdekében legalább ezt a szintet megtartsa
JÓ 81-100.5 pont	Ezt a szintet általában azoknál sikerül elérni, akik valamilyen sportágban alacsonyabb szintű szakosztályban, illetve amatőr szinten rendszeresen edzenek, versenyeznek. Ha valaki arra az elhatározásra jut, hogy élsportoló szeretne lenni, legjobb, ha minél előbb hozzákezd az alapvető kondicionális képességeinek magasabb szintre fejlesztéséhez.
KIVÁLÓ 101-120.5 pont	Aki ezt a szintet eléri, már joggal reménykedhet abban, hogy speciálisan is olyan jól terhelhető fizikailag, hogy néhány sportágban már akár élsportoló is lehet.
EXTRA 121-140 pont	Ha valaki ezt a szintet eléri és megtartja, akkor az általános fizikai teherbíró képessége területén elérte azt a szintet, hogy fizikailag kiválóan terhelhető. Az eddigi vizsgálataink szerint ez egyben azt is jelenti, hogy alkalmassá vált szinte valamennyi sportágban olyan rendszeres magas szintű sportági specifikus edzés elvégzésére, hogy - nagyobb formaingadozás nélkül – nemzetközi szinten is csúcsteljesítményt érje el.

11. Kommunikáció

- **Iskolán belül**
Munkaértekezletek, faliújság, DÖK rendszere, egyéni beszélgetések
- **Iskolán kívül**
Tájékoztató füzet, faliújság, szülői értekezletek, Iskolaszék, kábel-tv, Terézváros újság

12. Minőségbiztosítás

- Az egészségnevelési programunk pedagógiai céljai, feladatai, illetve előírt követelményei határozzák meg azokat a tartalmakat, melyeket ellenőrizni kívánunk. Ellenőrizzük és értékeljük az értékmegőrzés, - teremtés, - átadás mértékét, eredményességét, a példamutatást, az együttműködést, a folyamatosságot, a továbbképzéseken való részvételt, az önképzés mértékét, a szabadidős programokon való részvételt, stb.
- Törekszünk arra, hogy az iskolai élet valamennyi területét számba vegyünk, és azt ellenőrizzük.
- Az egészségneveléssel kapcsolatos ellenőrzés, mérés, értékelés rendszerünket az IMIP tartalmazza.

Irodalomjegyzék

- Egészség Évtizedének Johan Béla Nemzeti Programja – Magyar Közlöny 2003. /38. Sz.
- Buda Béla: Mentálhigiéné – ANIMULA Kiadó, Bp. 1994
- Dr. Rácz József: Prevenációs programok értékelése – ISM, 2001
- Jelentés a magyarországi droghelyzetről – GYISM, 2001
- R. R. A. D. O. Alapítvány: Drogcsapda – Paginarum Kiadó, 2001
- Dr. Seregélyi Judit – Várkonyi Ágnes: Gyermek- és ifjúsághigiéné – Semmelweis Egyetem, Bp. 2000
- Dr. Aszmann Anna: Iskolaegészségügy – Anonymus Kiadó, Bp. 1998

- Ewales – Simnett: Egészségfejlesztés, Medicina Kiadó, Bp. 1999
- Dr. Aszmann Anna: Egészségvédelem az oktatásban – Anonymus Kiadó Bp. 2000
- Fehérné Mérey Ildikó: Mozgás és egészség – Útmutató Tanácsadó és Kiadó Kft. 1990
- Csendes Éva: Életvezetési ismeretek és készségek tanári kézikönyvei 1-12. Osztály
- Az iskolai drogstratégia kialakítása és módszertana OM 2000
- Nagyné Horváth Emília: Egészségtan Helyi kerettanterv Apáczai Kiadó 2001

2.15. A fogyasztóvédelem

TARTALOM

1. Jogi háttér

2. A fogyasztóvédelmi oktatás alapelvei, célok

3. Jelenlegi fogyasztói szokások

4. A fogyasztóvédelmi oktatás tartalmi elemei

5. A fogyasztóvédelmi oktatás szinterei az iskolában

5. 1. A tanórai foglalkozásokba jól beépíthetők a fogyasztóvédelemmel kapcsolatos tartalmak.
5. 2. Tanórán kívüli tevékenységek, iskolán kívüli helyszínek
5. 3. Az iskola fogyasztóvédelmi működése

6. Módszertani elemek a tudatos fogyasztóvá nevelés gyakorlatában

6. 1. Módszerek
6. 2. Feladatok, játékok, ötletek a téma iskolai, családi és közösségi feldolgozásához

Irodalom

1. Jogi háttér

Az **Egyesült Nemzetek Szervezete** 1985-ös **Fogyasztóvédelmi Irányelveiben** leszögezte, hogy minden állampolgár fogyasztóként alapvető jogokkal rendelkezik:

- a. az alapvető szükségletek kielégítéséhez való jog
- b. a veszélyes termékek és eljárások ellen való tiltakozás joga
- c. a különböző termékek és eljárások ellen való tiltakozás joga
- d. a megfontolt választáshoz szükséges tények ismeretének joga
- e. a jogos panaszok tisztességes rendezéséhez való jog
- f. az egészséges és elviselhető környezetben való élethez való jog
- g. a kormány irányelveinek meghatározásába és végrehajtásába való beleszólás joga
- h. a tájékozott és tudatos fogyasztóvá váláshoz szükséges ismeretek és tudás elsajátításához való jog

Az Országgyűlés által elfogadott „**1997. évi CLV. törvény a fogyasztóvédelemről**” rendelkezik a fogyasztók oktatásáról is.

„17. §

- (1) a fogyasztóval iskolai és iskolán kívüli oktatás keretében meg kell ismertetni az igényei érvényesítéséhez szükséges jogszabályokat.
- (2) a fogyasztóvédelmi oktatás elsősorban állami feladat
- (3) az iskolai Fogyasztóvédelmi oktatás a Nemzeti Alaptanterv részét képezi
- (4) az állam az iskolai Fogyasztóvédelmi oktatással kapcsolatos feladatait az oktatási intézményeken keresztül a Fogyasztóvédelmi Főfelügyelőséggel és a fogyasztói érdekek képviselőit ellátó társadalmi szervezetekkel együttműködve látja el.”

A Kormány az 1036/1999. (IV. 21.) számú határozatában megfogalmazta a fogyasztóvédelem középtávú koncepcióját, céljait és prioritásait.

„a) a fogyasztói jogok oktatását a Nemzeti Alaptantervbe, illetve az abból készülő kerettantervekbe, valamint a pedagógusképzés, illetve továbbképzés tananyagaiba be kell építeni.

2003. évi LXI törvénnyel módosított Köznevelési Törvényben /1993. évi LXXIX. törvény/ megjelenik a fogyasztóvédelemről szóló törvénynek, valamint az EU jogharmonizációs követelményeknek is eleget téve a fogyasztóvédelem oktatása.

A Kormány 2433/2003. (XII. 17.) számú rendeletével kiadott Nemzeti Alaptanterv (Nat) értelmében a helyi tanterveknek biztosítani kell, hogy az egyes tantárgyak sajátosságaihoz igazodva a tanulók elsajátíthassák a fogyasztóvédelemmel összefüggő ismereteket, felkészüljenek azok gyakorlati alkalmazására. Kiemelt terület a Nat-ban a felkészülés a felnőtt életre, amelyben a **fogyasztói kultúra kialakítása** is fontos szerepet kap.

2. A fogyasztóvédelmi oktatás alapelvei, célok

- ◆ „A fogyasztóvédelem célja a fogyasztói kultúra fejlesztése, és a tudatos kritikus fogyasztói magatartás kialakítása és fejlesztése a tanulóknál.” (Nat)
Olyan viselkedés, melyet szuggesztív marketinghatásoktól való távolságtartás képessége, a fogyasztói szükségletek folyamatos mérlegelése, továbbá a felmerülő fogyasztói problémák megértésének, kommunikálásának, és megoldásának képessége és készsége jellemez.
- ◆ A fenntarthatóság, azon belül a fenntartható fogyasztás fogalmának kialakítása, elterjesztése, a mindennapjainkban ennek az elvnek a képviselője.

„Fenntartható fogyasztásnak nevezzük a szolgáltatások és a hozzájuk kapcsolódó termékek olyan módon történő felhasználását, amely megfelel az alapvető szükségleteknek, jobb életminőséget eredményez, de közben minimálisra csökkenti a természeti források és a mérgező anyagok használatát, valamint a hulladék- és szennyező anyagok kibocsátását az adott szolgáltatás illetve termék teljes életciklusa során annak érdekében, hogy a jövő nemzedékek szükségleteit ne veszélyeztessék.”
- ◆ A fogyasztási javak és szolgáltatások megismertetése és a piaci viszonyok közötti viselkedés szabályainak elsajátíttatása a tanulók körében.
- ◆ **Értékformálás:**
 - az élet minőségének előtérbe helyezése az élet anyagi tényezőivel szemben
 - kívánság és szükséglet fogalmának tisztázása és elkülönítése
 - az egyéni és társadalmi jogok tiszteletben tartása
 - természeti források védelme

- ◆ Tudatos, kritikus fogyasztói magatartás kialakítása a tanulóknál.
Megismertetjük a diákokkal a piac, a marketing és a reklám szerepét, hangsúlyozzuk a minőség és biztonság, valamint a gazdaságosság és a takarékoság fontosságát a fogyasztás során.
- ◆ A szülők és a helyi közösségek bevonása és együttműködése az iskolai nevelési programmal, hiszen a program arra irányul, hogy a családok és helyi közösségek körében a fenntartható fogyasztásra törekvés kialakuljon.
- ◆ Preventív, vagyis megelőző fogyasztóvédelem
A kialakult kritikus fogyasztói magatartású vevő már a vásárlás során érvényesíteni tudja jogait, és nincs szükség panasz bejelentésre illetve bírósági perekre.

3. Jelenlegi fogyasztói szokások

Jelenleg Magyarországon a családok megélhetési lehetőségei nagyon különbözőek, sok esetben kedvezőtlenül alakulnak, együtt kell élni a reálbércsökkenéssel, a létbizonytalansággal, a munkanélküliséggel. A fogyasztás elemi meghatározója a család, a szülők a fő döntéshozók a fogyasztói szokások kialakításában. A napi gazdasági élet tapasztalatai a fogyasztói szokások területén azt mutatják, hogy az emberek sokszor az olcsó, akciós termékeket részesítik előnyben, elsősorban árleszállításkor, „akció”-ban vásárolnak, általában keveset költenek kultúrára, utazásra. Az árak a vásárlás esetén mindig fontosabb szerepet játszanak, mint a minőség. Az emberek erősen differenciálódnak abból a szempontból is, hogy mennyire akarnak illetve képesek megtakarítani. Napjaink új divatja a hipermarketekben és bevásárlóközpontokban történő vásárlás, ahol a bevásárlás mellett a szórakozás különböző formáit is megtalálhatjuk. A fogyasztók jelentős része hajlik a vásárlás közbeni szórakozás és a szórakozás közbeni vásárlás irányába. Rendkívül magas azon fogyasztók száma, akik kritika nélkül elfogadják és vásárolják a reklámozott árucikkeket.

4. A fogyasztóvédelmi oktatás tartalmi elemei

A tudatos fogyasztóvá válás és az ennek megfelelő magatartás kialakítása hosszú és sokoldalú feladat. Ennek során az egyén megismeri a fogyasztási javakat és szolgáltatásokat, megtanulja, hogyan viselkedjen a piaci viszonyok között, hogyan legyen képes fogyasztói érdekeinek érvényesítésére a természeti erőforrások mellett.

Ehhez szükség van a tanulóknál különböző kompetenciák kialakítására:

- ◆ Állampolgári kompetenciák
- ◆ Szociális és társadalmi kompetenciák
- ◆ Cselekvési kompetenciák

A fenntartható fogyasztás érdekében a diákoknak különböző ismereteket, készségeket, hozzáállást, értékrendet kell elsajátítaniuk.

A tudatos fogyasztói magatartás tartalmi jellemzői a következők:

- Jogismeret, jogérzék – segít eligazodni a szerződés, a csere, a szavatosság, a jótállás, a garancia, az értékcsökkenés, stb. fogalmakban
- Felelősségvállalás – a tájékozottságot, a felkészültséget biztosítja

- Kockázatvállalás – döntési helyzetekben egészséges mértékben szükséges
- Döntéskészség – a változatos kínálat közül kiválaszthassa a számára optimálist
- Áruismeret és szolgáltatásismeret – alapismeret a döntés meghozatalához
- Értéktrend:
 - minőség – anyagi tényezők
 - kívánság – szükséglet meghatározza a vásárlást
 - egyéni - társadalmi jog
 - természeti értékek védelme
- Vállalkozásismeret – segít eligazodni a piaci viszonyok között

A fogyasztói szokások tekintetében az otthonról hozott hatások a legélénkebbek, ezért fontos a szülők és a családok bevonása a nevelési folyamatba.

A fenntarthatóság irányába ható fogyasztói minták kialakítását segíti a korrekt sokoldalú tájékozódás és információ.

A fogyasztó magatartását személyes jellemzők, pszichológiai mozgatók, belső tényezők is meghatározzák úgy, mint:

- a fogyasztó személyisége
- az észlelése, érzékelése
- az emlékezési mechanizmusa
- motivációi és attitűdje,

melyeket formálni, alakítani kell.

5. A fogyasztóvédelmi oktatás színterei az iskolában

5.1. A tanórai foglalkozásokba jól beépíthetők a fogyasztóvédelemmel kapcsolatos tartalmak.

- *Matematika:* banki, biztosítási vagy üzemanyag fogyasztási számítások
árkalkuláció, árleszállítás, tömegszámítás
- *Technika:* áruismeret, gyártás és termékminőség összefüggései
- *Fizika:* mérés, mértékegységek, mérőeszközök (villany, gáz, víz mérőórák)
- *Kémia:* élelmiszerbiztonság, élelmiszeradalekok (E-számok), vegyszermaradványok, háztartási vegyszerek (környezetbarát!), kozmetikumok célszerű és tudatos használata
- *Földrajz:* eltérő fogyasztási szokások, kultúrák
- *Magyar:* reklámnyelv, feliratok, a reklám kommunikációs csapdái
- *Biológia:* Génmódosított élelmiszerek, táplálkozás kiegészítők és divatjaik, egészséges élelmiszerek (bio)
- *Informatika:* elektronikus kereskedelem, internetes fogyasztói veszélyforrások
- *Történelem:* EU fogyasztói jogok, fogyasztástörténet és fogyasztóvédelem, a reklám története, stb.
- *Médiaismeret:* a reklám képi nyelve és hatásai

5. 2. Tanórán kívüli tevékenységek, iskolán kívüli helyszínek:

- Vetélkedők, versenyek
- Rendezvények
- Projektkészítés
- Piaci séták, üzletek, bankok látogatása,

- Kapcsolat állami és civil cégekkel, szervezetekkel
- Külföldi iskolákkal együttműködés

5. 3. Az iskola fogyasztóvédelmi működése

Az iskola, mint fogyasztó és piac – ezzel kapcsolatos foglalkozások

6. Módszertani elemek a tudatos fogyasztóvá nevelés gyakorlatában

Célszerű nem a hagyományos órakeretet, a hagyományos módszertani elemeket használnunk a fogyasztóvédelem oktatására, hanem a hagyományostól eltérő tanulásszervezési formákat. Ezekkel a módszerekkel fejleszthetjük diákjaink kritikus, független gondolkodását.

6.1. Módszerek

- Interjúk, felmérések készítése az emberek vásárlási szokásairól
- Riportkészítés eladókkal
- Médiafigyelés, médiaelemzés, reklámkritika
- Egyéni és csoportos döntéshozatal
- Helyi, országos- és EU-s szabályozások tanulmányozása
- Adatgyűjtés, adatfeldolgozás, információrögzítés csapatmunkában
- Problémamegoldó gyakorlat ötletbörzével, értékeléssel
- Szimulációs játék, esettanulmány
- Viták, szituációs játékok, eladói és vásárlói érdekek összehangolása, jellemző piaci magatartások felismerése, fogyasztói kosár készítése
- Érveléstechnikai gyakorlatok

6.2. Feladatok, játékok, ötletek a téma iskolai, családi és közösségi feldolgozásához az áruismeret bővítésére, a piaci, gazdasági, társadalmi életben működő erők vizsgálatára.

I. Vásárlói séták

1. Piaci séták:

a/ feladatlapokkal, csoportokban a gyerekek különböző megfigyeléseket végeznek: mit árulnak mennyiért, hány helyen árulják, lehet-e alkudni, mennyit és milyen minőséget lehet vásárolni adott összegért, melyek a minőség legfőbb mutatói, milyen a csomagolás módja, a „mérés” mértékegysége, stb.

b/ interjú készítés a piac különböző szereplőivel.

2. Bolti séták, megfigyelések:

- vásárlási lehetőségek, áruválaszték, árak, a kiszolgálás módjai: egy kis boltban, egy nagyobb ABC-ben, egy bevásárló központban,
- hol vásároljuk a különböző áruféleségeket - élelmiszerek, ruhafélék, papírfélék stb.
- a különböző áruféleségekből mennyit tudunk venni adott összegért, becslés összehasonlítása a valósággal.

II. Osztálytermi feldolgozások a vásárlás körében

1. Az árak folyamatos megfigyelése, az újságban megjelenő piaci árak kigyűjtésével.
2. Egy adott összeg meghatározása (pl. névnapi ajándékozással), annak megtervezése, mit tudunk belőle ajándékba venni, majd annak bolti sétán történő kiválasztása. Összehasonlítjuk a tervezett a valósággal.

3. Szimulációs játék, esettanulmány.

- Szerepjáték a vevő, eladó szerepének bemutatására, fogalmának megbeszélésére, alku eljátszása
- Különböző vásárlói attitűdök bemutatása.
- Illemszabályok bemutatása.
- Termények játékos felismerése (tapintás, szaglás, ízlelés).
- Áruféleségek kitalálása (szólánc, memória játékok, kirakós játék, stb.).
- Egy termény kiválasztása, és annak összegyűjtése, hányféle termék található, amit abból készítettek. Hányfélét lehet kapni abból a termékből, mitől függ az ára, kóstolóval egybekötött íz-ár összehasonlítás.
- Szerep- és szituációs játék, ahol vásárlást gyakorlunk különböző boltokban: élelmiszer-, ruházati-, papír- és játékboltban. Figyelünk a helyes viselkedési formákra. Megbeszéljük, hogyan kérdezzünk határozott elképzelés esetén, ill. nézelődés esetén. Mit szabad megérinteni, megfogni az üzletben és mit nem.
- Mit tehetünk, ha a megvásárolt áru hibás, hogyan reklamáljunk?

4. Készítsünk játékot ajándékozási céllal, próbáljuk ki, hogyan könnyebb és gyorsabb az elkészítés, ha munkamegosztásban, vagy ha egyénileg dolgozunk.

Ezzel a feladatcsokorral a gyerekek áruismeretének bővítését, a jellegzetes vásárlói szokásokat, a vásárlói illemszabályok gyakorlását, a különböző piaci tényezők megismerését, a vásárlás érzelmi oldalának fejlesztését kívánjuk elősegíteni.

Megjegyezzük, hogy a vásárlás lényege maga a vásárlás, tehát csak osztálytermi feldolgozásban nem oldható meg. Ez felveti azt a kérdést, hogy valamilyen módon biztosítani kell a gyerekek vásárlásához az anyagi háttérrel. Ezt osztálypénz felhasználásával vagy szülői segítséggel vagy más forrásból (papírgyűjtés, üvegviszaváltás stb.) szükséges biztosítani.

Melléklet: Hasznos tanácsok gyerekeknek (Országos Fogyasztóvédelmi Egyesület)

5. A reklám feldolgozásával kapcsolatos iskolai tevékenységek

A reklám feldolgozásánál alapvetően a reklámok céljának tettenérésére törekszünk.

I. „Ne higgy a szemednek” játék.

Az optikai csalódások témaköréhez kapcsolódó különböző játékos feladatok (szín, forma, nagyság) eljátszása, ilyen feladatok készítése. (Lásd: Gratzner József: Szórakozás Időtöltés Cseles Csalafintaságok, Széchenyi Nyomda Kft., Győr 1996.)

II. Reklámok megfigyelése, gyűjtése

- A reklám gazdasági funkciójának megfigyelése: mi mindent akarnak nekünk eladni a reklám segítségével. Gyűjtsünk áruféleségeket a reklámokból!
- Hogyan akarják eladni nekünk a különböző áruféleségeket, hogyan hat a reklám?
 - Gyűjtsünk példákat arra, kik a szereplői a reklámfilmeknek!
 - Gyűjtsünk példákat a következő motivációs elemekre: újdonság, társított jellemzők (érzékszervi tulajdonságok, megszemélyesítések, a tárgy különlegességei stb.), érzelmi hatáskeltés, garanciák, természetesség, gondviselés-gondoskodás, konformizmus stb. Adhatunk egy-egy szempontot a gyerekeknek megfigyelésre vagy bizonyos, adott reklámokat a felsorolt elemek szerinti vizsgálatra.
- Készítsünk reklámot.
 - Utánozzuk a különböző szlogeneket, mozdulatokat!
 - Találjunk ki magunknak egy teljesen haszontalan terméket, nevezzük el valaminek. Versenyezzünk, melyik csoport tudja legjobban „eladni” a reklámozott terméket!
 - Csoportmunka reklámok kitalálására, amelyeket eljátszunk, elmutogatunk.

- Készítsünk reklámot, plakátot valamilyen számunkra fontos dolog reklámozására.
- Fogalmazzunk meg fogyasztói tanácsokat a reklámokkal kapcsolatban!

6. A hulladék témakörének feldolgozásához használható tevékenységek

I. A csomagolóanyagok problémájához kapcsolódó feladatok:

1. Figyeljük meg, hogyan csomagolnak a piacon és a boltban! Van-e különbség az árban?
2. Figyeljük meg, valamely termék (radír, toll, játék stb.) hányféle csomagolásban kapható! Hasonlítsuk össze az árukat és minőségüket!
3. Mi célt szolgál a csomagolás?
4. Hasonlítsuk össze a termék és a csomagolóanyag mennyiségét (térfogat, súly stb.)!

II. A hulladékok sorsa, fajtái

1. Válogassunk szét különböző hulladékokat anyaguk fajtái szerint.
2. Készítsünk komposzt ládát az iskolaudvaron.
3. Szeméttelep látogatás.
4. Hogyan tudnánk bizonyos hulladékokat hasznosítani – ötletbörze. A takarékosággal kapcsolatos feladatok, tevékenységek
 1. Ötletbörze: hogyan tudunk anyaggal és energiával takarékoskodni otthon és az iskolában.
 2. Táskavizit: vizsgáljunk meg egy iskolatáskát, milyen fölösleges tárgyaink vannak.
 3. Energia-leső otthon és az iskolában. Terepszemle, hol vesz el energia, hol használunk fölöslegesen energiát, hogyan lehetünk takarékosabbak.
 4. Hogyan közlekedünk, energiatakarékos-e?
 5. Hogyan vesszük meg az üdítőitalunkat? Számoljuk ki mennyibe kerül egy liter azonos fajtájú üdítő különböző csomagolásban!
 6. Üdítő üdítő-e a víz? Miért jó? Miért hasznos? Hogyan lehetne a vízivást divatba hozni?
 7. Játsszuk el az energiaelosztás igazságtalanságát! (Öt liter üdítőt úgy osszunk ki a gyerekek között, hogy minden negyedik gyerek pohárral kap a többiek kávéskanállal).
 8. Készítsünk vízórát a csöpögő csaphoz, számoljuk ki mennyi víz vesz el egy óra, egy nap, egy hónap alatt.

7. A fogyasztás és egészség témakörének tevékenységei

1. Különböző ételek közül válogassuk ki az egészségeseket, amelyiket szeretjük és amelyiket nem - hólabda játék (akinek a labdát dobjuk, mond egy olyan ételt, ami még nem hangzott el), vagy memória játék.
2. A piacon vásárolt gyümölcsökből, zöldségekből készítsünk salátát, uzsonna kiegészítőt.
3. Iskolában már foglalkozhatunk a különböző élelmiszerekben található színezékekkel, állagjavítókkal. Az E-számok rejtélye.
4. Táskavizit, van-e táskánkban egészségre káros anyag, vagy káros anyagot tartalmazó tárgy?

A feladatokkal a gyermekek, családok és közösségek fogalmi ismeretein túl, fogyasztói attitűdjei és társas kapcsolatai is fejleszthetők.

Irodalom

- Ariés, Paul: A Mc Donald's gyermekei. L'Harmattan Kiadó, Budapest, 2000.
- Elkington, John - Hailes, Julia - Hill, Douglas: Fiatalkörnyezetbarát vásárlók útmutatója. fordítás, <http://www.kia.hu/konyvtar> [2001.05.04.]
- Gentischer Péter - Hartman Mátyás - Kalas György - Tarnik Csilla: A lakossági fogyasztási szokások változásának összefüggése a hulladékgazdálkodással. Zöld belépő, 20.sz., MTA, Budapest. 1997.

- Hammer Ferenc - Dessewffy Tibor: A fogyasztás kísérlete, <http://www.mek.iif.hu/porta/szint/tarsad/szocio/fogyaszt/fogyaszt.htm> [2001.03.14.]
 Jogszabályismeret. A környezettudatos fogyasztói magatartás kialakítását segítő kiadványhoz. 1999.
 Kalas György: Asszonyom! Adja kölcsön a fejét egy hétre! Környezet és fejlődés sorozat. Ökológiai Stúdió Alapítvány, Győr, 1996.
 Kalas György: Az élelmiszerek adalékanyagai. Az E-számok rejtélye. Fogyasztóvédelmi füzetek, Ökológiai Stúdió, Győr 1999.
 Kalas György (szerk.): Kalas, kontra Coca-Cola. Ökológiai Stúdió Alapítvány, Győr, 1995.
 Kalas György: Reklám-fogyasztás-hulladék környezeti hatásai. In: Alternatív környezetismeret. Kecskemét, 1994.
 A fogyasztói szokásalakítások 6-10 éveseknél, Kecskeméti T.F. - Országos Fogyasztóvédelmi Egyesület, Kecskemét, 1996.
 Müller, Melissa: Az áruvilág kicsi királyai. Gyerekek a reklámok világában. Geomédia Szakkönyvek, Budapest, 2001.
 Oktatással és tanulással a fenntartható fogyasztásért. Zárójelentés. CERI, Párizs, 1998.
 Robinson, Jeffrey: Manipulátorok. Vásárló leszel, ha tetszik, ha nem. Athenaeum 2000 Kiadó, Budapest, 2001.
 Segédanyag a HULLADÉK téma oktatásához. <http://www.kukabugar.hu> [2001.05.30.]
 Szonda Ipsos: Vásárlási szokások. <http://www.szondaipos.hu/kutatas/vasarlo> [2001.06.01.]

3. Az iskola képzési rendje

3.1. A képzés szakaszai

Iskolánk *többcélű közoktatási intézmény*, melynek:

- alap profilja a **8 évfolyamos általános iskolai oktatás**:
 - angol-magyar két tannyelvű osztályok
 - német-magyar két tannyelvű osztályok
- kiegészítő profilja a **pedagógiai, szakmai szolgáltatás**

Általános iskola - alsó tagozat (1-4. évfolyam)

A nagy felmenő rendszer választását indokolja az iskola pillanatnyi személyi feltétele, és az eddigi gyakorlat. 1-2. évfolyamon *iskolaotthon*, 3-4. évfolyamon *napközi otthon*.

Kiemelt feladata: a szilárd alapkészségek kialakítása.

Általános iskola - felső tagozat (5-8. évfolyam)

Feladat a tantervekben rögzített művelődési anyag feldolgozása során a tanulók alapvető készségeinek, képességeinek és gondolkodásának folyamatos fejlesztése, az önálló ismeretszerzés igényének kialakítása. Az idegen nyelvek tanulásánál alapvető követelmény, hogy a tanulók legyenek képesek az idegen nyelv magas szintű használatára.

3.2. Az osztályba és csoportba sorolás rendje

Osztályba sorolás rendje

Az általános iskola kétnyelvű osztályaiba a szülők által választott idegen nyelv (angol vagy német) és a játékos meghallgatás keretén belüli, képesszint mérés alapján lehet bekerülni. Az iskola körzetébe tartozó gyermekek felvétele - jelentkezésük esetén - *kötelező*, a VI. kerületi lakhelyűek pedig *előnyt élveznek*.

Csoportbontások elvei

- célnyelv és a célnyelvű tantárgyak esetében létszamarányosan,
- technika, számítástechnika esetében létszamarányosan,

Napközis csoportok kialakítási szempontjai

Lehetőleg osztályra épülő homogén csoportok kialakítása a létszamarányosság figyelembevételével.

(Első és második évfolyamon osztályra épülő, míg harmadikban és negyedikben évfolyamokra épülő csoportok.)

Alapképzést kiegészítő, nem kötelező tanórai foglalkozások besorolási szempontja

Egyéni irányultság alapján.

Alapképzést kiegészítő, választható (nem tanórai) foglalkozások besorolási szempontja

A tanuló egyéni érdeklődése, tehetsége alapján.

Tevékenységi formák: szakkörök, énekkar, sportkör, könyvtár, érettségire felkészítő foglalkozások.

3. 3. Az iskolából való kilépés szakmai követelményei, elérendő képességek, értékek

A nevelőtestület és a szülők által közvetítendő kiemelt értékek:

humanizmus, tudás, kulturális érdeklődés, tolerancia, kulturált viselkedés, környezettudatos magatartás, testi és lelki egészség, kommunikációs kultúra.

- Az egyetemes emberi értékek kialakítására, mint hazaszeretet, humanizmus, becsület a tanítási órákon kívül nyílik lehetőség, például az iskolai ünnepségeket való aktív részvétellel, kirándulások, országjárások során, táborozás alkalmával.
- Alkalmat kell kerítenünk a meghitt beszélgetésekre, a családtagok és osztálytársak köszöntésére (névnap, születésnap, Anyák napja stb.).
- A felelősségérzetet és a felelősségvállalást erősíthetjük, a diákönkormányzat jog- és hatáskörének kihasználásával.
- Műveltségi kontinuitást biztosítunk a könyvtári órák megtartásával, a vers-, mese- és prózamondó versenyekkel, a színház,- múzeum,- és kiállítás látogatások megszervezésével.
- A környezet és a természet szeretetére, védelmére jó lehetőség adódik a szűkebb és tágabb környezetünkbe tett kirándulások és túrázások alkalmával.

A magyar nyelv műveltségünk feltétele, kultúránk hordozója. Ezért nagyon fontos feladat a nyelvi-kommunikációs nevelés, az alapkészségek, az írás, olvasás, a helyes beszéd és a nyelvtani ismeretek elsajátítása, folyamatos fejlesztése. Minden tantárgy tanításánál nagy gondot kell fordítani a magyar nyelv helyes használatára, a tanultak értelmes kifejtésére, a szabadosság, a trágár beszéd elleni küzdelemre.

A matematikai nevelés területén is alapkészségek kialakítására kell törekedni. A matematika-tanítás célja a gondolkodási műveletek, az emlékezet, a megfigyelés, a megértés, a következtetés, a logikai ítélőkészség és az absztrakciós képesség fejlesztése. A célok eléréséhez a matematika órák hatékony kihasználása mellett segítséget nyújtanak a versenyek, a számítógépes foglalkozások.

Az iskola külső és belső rendjének, tisztaságának, otthonosságának a megteremtése és megőrzése fontos feladat az esztétikai nevelés terén. A tanulók által készített ízléses gyermekmunkák, rajzok, tárgyak kerüljenek felhasználásra a folyosók és tantermek díszítésekor. Törekednünk kell arra, hogy a gyermekekben alakuljon ki a szép iránti igény, és minél több irodalmi, valamint művészeti alkotást ismerjenek meg. Ezért rendszeressé kell tennünk a színházlátogatásokat, a könyvtári és rendhagyó irodalmi órákat a múzeumok és kiállítások látogatását. Az ízléses öltözködésre a pedagógusok példáján keresztül tudunk a leghatékonyabban nevelni.

Az iskolai testnevelés és sport feladata a nagyfokú szellemi megterhelés ellensúlyozása, a mozgáshiány pótlása. Az egészséges életmód, a fizikum fejlesztése olyan tevékenységrendszer, amelynek célja az optimális testi-lelki fejlődés elősegítése. Valamennyi érdeklődő számára biztosítanunk kell a versenyzés, a sportolás, a játék örömet, pozitív hatását. Az iskola biztosítani kívánja a mindennapos testnevelési lehetőséget a törvénynek megfelelően - részben a tantárgyfelosztás, részben délután iskolai sportkör működése keretében.

A különböző összejövetelek, rendezvények erősítsék a kulturált viselkedési szokásokat és szilárdítsák meg az egymás iránti tiszteletet.

Nevelő-oktató munkánk során nagyon fontos, hogy a szellemi fejlesztés mellett a tanulóknak minél több praktikus ismeret elsajátítására adjunk lehetőséget. A technika tantárgy és a napközi ennek kiváló színterei lehetnek. A gyakorlati készségek és ismeretek az általános alapműveltség részeivé váltak. Ezért az informatikai, számítástechnikai, háztartási, műszaki, technikai alapismeretek közvetítése nélkülözhetetlen a személyiség fejlesztésében.

3.4. A korai két tanítási nyelvű iskolai oktatás irányelveinek megvalósítása intézményünkben

Az intézmény 1990 szeptember 1-től a 2/1989 /T.18/ /MM sz. r. 1. §./ minisztériumi engedély alapján német, illetve angol két tannyelvű általános iskolaként működik /Módosított Alapító Okirat 7. sz. pont/.

A program keretében (angol-német két tannyelvű előkészítő) a nyelveket 1. osztálytól kezdve emelt óraszámban /heti 5 óra bontott csoportban/ tanítottuk, majd 3. osztálytól bevezettük a környezetismeret /Science, Umweltkunde/ majd később az Országismeret és Kultúrtörténet /Landeskunde, Geography, Kulturgeschichte, Civilisation/ tantárgyak idegen nyelven történő tanítását. A művészeti nevelés keretén belül az ének, tánc és barkácsolás óravezetése célnyelven /angol ill. német/ folyt.

A művelődési és közoktatási miniszter 26/1997. /VII.10/ MKM rendelete alapján intézményünk továbbfolytatja a két tanítási nyelvű oktatást az általános iskolai tagozaton.

A két tanítási nyelvű iskolai oktatás *célnyelvi előkészítést nem igénylő* formája - a nyolcadik évfolyamig szervezett - *korai két tanítási nyelvű oktatás*.

A korai két tanítási nyelvű iskolai oktatás irányelveinek az intézmény megfelel. Intézményünkben a két tanítási nyelvű oktatás az általános iskola első évfolyamán kezdődik és az általános iskolai tanulmányok befejezéséig tart. Legfontosabb alapelvei:

- A két tanítási nyelvű oktatásban a tanítás egyidejűleg két nyelven magyarul és idegen nyelven /angol ill. német/ folyik.
- A célnyelvi és célnyelvű oktatás egyidejűleg kezdődik.
- A célnyelvet heti öt órában tanítjuk és lehetővé tesszük 3 tantárgy célnyelven való tanulását.
- A célnyelvi és a célnyelvű órák száma a tanuló kötelező tanórájának 35%-50%-a közé esik.
- A célnyelvi órák és célnyelvű órák belső arányát a tanulók életkori sajátosságainak, tudásának figyelembe vételével, az iskolai pedagógiai program lehetőségei szerint változtattuk, mozgattuk a különböző évfolyamokon.
- Az oktatás formáját az iskolánkba felvett tanulók célnyelvi tudása, tudásszintje kezdő vagy haladó (külföldről nemzetiségi óvodából érkező gyermekek) csoportba történő besorolása - határozza meg.
- A rendelet 2. § (1) bekezdése meghatározza, hogy a két tanítási nyelvű iskolai oktatásban a pedagógus munkakörben foglalkoztatottak között szükséges legalább egy olyan pedagógus, akinek a célnyelv az anyanyelve. 1990. óta működnek idegen nyelvi /angol és német/ lektorok az intézményünkben, akik elsősorban a célnyelven oktatott tantárgyakat tanítják.
- Az idegen nyelvi lektorokon kívül a további személyi feltételek is adottak mind a célnyelvi mind a célnyelvű oktatáshoz. Tantestületünk tagjai közül tanítók és tanárok rendelkeznek szaktárgyi és megfelelő nyelvi végzettséggel.
- A jogszabály (2) bekezdése szabályozza, hogy a célnyelv és a célnyelven tanított tantárgyak oktatását egyaránt *csoportbontásban* kell szervezni. Intézményünkben ez a korábbi gyakorlathoz képest nem jelent változást.

3. 5. Az iskolában folyó képzési irányok

Iskolánk alapvető közoktatási feladata, hogy tanulóinkat biztos tudással vértesse fel, és készítse elő őket a további ismeretek megszerzésére, a továbbtanulásra. Ezt a célt szolgálja a tantervi alapkövetelmények minél magasabb szintű teljesítése. A tanulók érdeklődése, a szülők igénye és a társadalmi változások miatt iskolánk néhány oktatási területen kiemelt oktatási programmal dolgozik.

Idegen nyelvek oktatása

Az általános iskolában az idegen nyelvi képzés kiemelt irányelv.

Jelenlegi idegen nyelvi képzési formák:

- angol, német korai két tannyelvű - folyamatos,
- angol, német normál óraszámú - kimenő rendszerben,

Élő idegen nyelv tudása nélkül számunkra nem létezhet európaiság, s e nélkül gyakorlatilag kizárt, hogy az európai oktatási rendszerekbe bekapcsolódhassunk. A két tanítási nyelvű iskolai oktatás célja, hogy az idegen nyelvi és az anyanyelvi tudást egyidejűleg és a lehető legkiegyensúlyozottabban fejlessze. Előnye ennek az oktatási formának, hogy a célnyelv és a célnyelven történő tanulás egyidejű kezdése a természetes nyelvsajátításhoz közelít. Az idegen nyelven tanított tantárgyak megválasztása az iskola jogköre.

Az idegen nyelvi szoktatásban nagy szerepe van a motorikus és emocionális elemeknek, a tárgyakkal való manipulálásnak, a rajznak, a imitációs mozgásnak, az ének és táncos játékoknak. Éppen emiatt választotta iskolánk három készségtárgy - ének, rajz, technika - idegen nyelven való oktatását. Az idegen nyelv tanításának célja a gyakorlati nyelvi készségek elsajátítása, a sikeres kommunikáció, mely lehetővé teszi egy másik kultúra sajátos értékeivel való megismerkedést.

A nyelvtanulók a célnyelvi kultúra tananyagán keresztül betekintést kapnak az adott ország, illetve országok gazdasági és kulturális életébe, lakóinak mindennapjaiba.

Célja továbbá, hogy különböző kultúrák értékein keresztül nevelje a tanulókat mások iránti megértésre, nyitottságra, alakítsa ki bennük az Európához tartozás érzését.

Alapvető követelmény a nyolcadik évfolyam végére, hogy a tanulók legyenek képesek az idegen nyelven való gondolkodásra, az idegen nyelv használatára az információszerzésben, közlésben és alkalmazásban.

3. 6. Tanulói jogviszony, átjárhatóság

3.6.1. Az iskola induló évfolyamára való belépés feltételei

Általános iskola

Iskolánkba elsősorban az a gyermek vehető fel, aki a VI. kerületben bejelentett lakóhellyel – külföldi állampolgár esetében letelepedési engedéllyel – rendelkezik, a tárgyév május 31-éig a 6. életévét betöltötte és iskolaérett.

Ha a szülő kéri a tárgyév június 01. és december 31. között tankötelessé váló gyermek felvételét, indokolt esetben a nevelési tanácsadó szakvéleménye és az alsó tagozatos felvételi munkabizottság javaslata alapján az igazgató dönt.

Iskolánk speciális képzési programja – angol, német két tannyelvű oktatás – igényli a képességszint felmérését.

A tanulók kiválasztásának elvei, módja, a belépési követelmények megállapítása során alkalmazásra kerülő eljárások.

Feltétele: - a szülő kérelme,
- a képességvizsgálat eredményessége.

Képességvizsgálat helye: - 1. osztályos tanterem.

Képességvizsgálat időpontja: - tárgyév március hónap.

Képességvizsgálat formája: - 30 perces játékos ismerkedő foglalkozás.

Képességvizsgálat területei: - beszédhangok tiszta képzése,
- szövegalkotási képesség megfigyelése,
- aktív szókinccs megfigyelése,
- megfelelő ritmusérzék,
- következtetés, a logikus gondolkodás szintje,
- téri tájékozódás, elhelyezés szintje,
- megfigyelőképesség.

A vizsgálatot végző csoport tagjai: osztálytanítók, idegen nyelvszakos tanár, logopédus.

A beiratkozás módja

Az 1. évfolyamba való beiratkozáshoz az alábbi dokumentumok szükségesek:

- a gyermek születési anyakönyvi kivonata,

- az iskolaérettséget bizonyító óvodai szakvélemény,
- a tárgyév június 1. és december 31-ig iskolakötelessé váló gyermek iskolaérettségét bizonyító nevelési tanácsadói határozat,
- szülő személyi igazolványa.

Tanulói jogviszony

A tanuló az iskolával a beiratkozás napjától tanulói jogviszonyban áll, jelenlétével a jogviszony létrehozását illetve folytonosságát jelzi.

3.6.2. Továbbhaladás, magasabb évfolyamba lépő feltételei

Az első évfolyamon a tanuló nem kap érdemjegyet és osztályzatot. Ha a tantervi követelményeket teljesíti, a tanév végén „jól megfelelt” vagy „megfelelt” értékeléssel kell minősíteni, és a tanulmányait a második évfolyamon folytathatja.

Ha a tanuló a tantervi követelményeknek nem tesz eleget, az iskola igazgatója igazolja, hogy tankötelezettségét teljesítette, a tanuló munkája előkészítő jellegűnek minősül, és az első évfolyamon folytathatja tanulmányait.

A tanuló az iskola magasabb évfolyamába akkor léphet, ha az előírt tanulmányi követelményeket az adott évfolyamon minden tantárgyból (legalább elégséges minősítéssel) teljesítette. A követelmények teljesítését a nevelők a tanulók év közbeni tanulmányi munkája, illetve érdemjegyei alapján bírálják el.

Ha a tanuló a tanév végén egy vagy két tantárgyból szerez „elégtelen” minősítést, a következő tanévet megelőző hónapban javítóvizsgát tehet. Ha az elégtelen osztályzatok száma meghaladja a kettőt (három), a tanuló a nevelőtestület engedélyével tehet osztályozó vizsgát.

Ha a tanuló a tanév végén háromnál több elégtelen osztályzatot kapott, a tanévet megismételni köteles.

A magasabb évfolyamba történő lépéshez, a tanév végi osztályzat megállapításához osztályozó vizsgát kell tennie, amennyiben az iskola igazgatója engedélyezte, hogy egy vagy több tantárgyból a tanulmányi követelményeket az előírtnál rövidebb idő alatt teljesítse, az iskola igazgatója felmentette a tanórai foglalkozásokon való részvétel alól, magántanuló volt, illetve az igazolt és igazolatlan mulasztása együttesen meghaladja a kétszázötven órát.

A 250 óránál többet mulasztott tanulók és a magántanulók esetében az osztályozó vizsga tantárgyai a következők:

1- 2. évfolyam: magyar nyelv és irodalom, matematika, angol vagy német

3- 4. évfolyam: magyar nyelv és irodalom, matematika, természetismeret, angol vagy német

5- 6. évfolyam: magyar nyelv, magyar irodalom, matematika, történelem, természetismeret, angol vagy német

7-12. évfolyam: magyar nyelv, magyar irodalom, matematika, történelem, fizika, kémia, biológia földrajz, angol vagy német vagy japán

Ha a tanulónak a hiányzása egy adott tantárgyból tanítási órák húsz százalékát meghaladja a tanítási év végén nem osztályozható, kivéve, ha a nevelőtestület engedélyezi, hogy osztályozó vizsgát tegyen.

A tanuló – szülői kérésre – a teljes oktatási időszak alatt egyszer az eredményesen befejezett évfolyamot megismételheti.

3.6.3. Kilépés, a tanulói jogviszony megszűnése, megszüntetése

Az iskolai tanulmányok befejezése előtt

- önkéntes iskolaválasztás miatt, ha a tanulót másik iskola vette át,
- a tankötelezettség utolsó éve szorgalmi idejének utolsó napjaig, ha a tanuló tanulmányait nem kívánja tovább folytatni,
- tanköteles kor után a megengedettnél több igazolatlan hiányzás miatt (KT MKM rendelet 11/1994. 28. § 2.),
- tanköteles kor után fegyelmi vétség miatt (KT 76. § 2.),
- annak a nem tanköteles tanulónak, ha ugyanannak az évfolyamnak a tanulmányi követelményeit második alkalommal nem teljesítette.

Az eljárási szabályokat és a jogkövetkezményeket, az iskola kötelezettségeit az iskolai SZMSZ tartalmazza.

4. Az iskolai élet és munkarendje

4.1. Általános munkarend

Iskolaévenként az iskola élet- és munkarendjének kialakításánál a korábban jelzett törvényeket és rendeleteket az intézményi belső szabályozó dokumentumokat, valamint az iskola hagyományait vesszük figyelembe tervezéskor.

4.1.1. A tanév rendje

A tanév, ezen belül a tanítási év rendjét a közoktatási miniszter állapítja meg.

A szorgalmi idő, a tanítási év – az érettségi vizsgát kivéve – 185 tanítási nappól áll.

A szorgalmi idő az ünnepélyes tanévnyitóval kezdődik és tanévzáró ünnepéssel fejeződik be.

A tanév helyi rendjét, programját a nevelőtestület határozza meg és rögzíti munkaprogramjában az érintett közösségek figyelembevételével.

A tanév helyi rendje tartalmazza az intézmény működésével kapcsolatos legfontosabb eseményeket és időpontokat:

- a nevelőtestületi értekezletek időpontjait,
- az intézményi rendezvények és ünnepségek módját és időpontját,
- tanítás nélküli munkanapok programját és időpontját,
- vizsgák (felvételi- és érettségi-, osztályozó-, javító) rendjét,
- tanítási szünetek (őszi, tavaszi, téli) időpontját – a miniszteri rendelet keretein belül,
- nyílt napok megtartásának idejét.

A tanév helyi rendjét, valamint az intézmény rendszabályait (házirend) és a balesetvédelmi előírásokat az osztályfőnökök az első tanítási héten ismertetik a tanulókkal, az első szülői értekezleten pedig a szülőkkal.

4.1.2. Az iskola éves nyitvatartási rendje

Az intézmény a tanév szorgalmi ideje alatt tanítási napokon 7.00 – 21.00 óráig tart nyitva.

Az intézmény hivatalos munkaideje tanítási napokon:

7.00 – 17.30 óráig

A szokásos nyitvatartási rendtől való eltérésre az intézményvezető adhat engedélyt, eseti kérelmek alapján. Tanítási szünetek alatt, valamint szombaton és vasárnap a nyitva tartás csak az intézményvezető által engedélyezett szervezett programok ideje alatt lehetséges. A tanítási szünetek alatti gyermekfelügyelet kerületi szinten kerül megoldásra.

A nyári szünetben az iskolavezetés hetente szerdán 9.00-12.00 óráig tart ügyeletet. Ezt az időpontot a bejárati ajtón az egész nyári szünetre ki kell függeszteni.

4.1.3. A hónapok általános rendje

Az oktatás-nevelés a tantárgyfelosztással összhangban lévő heti órarend alapján történik. Tanórán kívüli foglalkozások, programok, rendezvények csak a kötelező tanítási órák megtartása után szervezhetők.

A kibővített iskolavezetés ülése: minden hónap első hétfőjén, a szűkebb iskolavezetés értekezlete: minden héten, hétfőn. Az aktuális eseményeket, értekezleteket, programokat az éves munkaterv tartalmazza.

4.1.4. Tanítási órák rendje

Az oktatás és a nevelés a helyi tantervi óratervek megfelelően történik a pedagógusok vezetésével a kijelölt tantermekben.

A napi tanítási idő (a kötelező órarend szerinti tanítási órák időtartama) 8.00-tól 15.45-ig tart. A tanítási órák időtartama 45 perc. Az első tanítási óra reggel 8.00 órakor kezdődik.

A tanítási órák látogatására engedély nélkül csak a tantestület tagjai jogosultak. Minden egyéb esetben a látogatásra az igazgató adhat engedélyt. A tanítási órák megkezdésük után nem zavarhatók, kivételt nagyon indokolt esetben az igazgató és az igazgatóhelyettesek tehetnek. A tanítási órák tanulókra vonatkozó szabályait a házirend tartalmazza.

4.1.5. Az óráközi szünetek rendje

Az óráközi szünetek időtartama 15 perc, a házirendben feltüntetett csengetési rend szerint. Minden szünet ideje alatt – a tanulók egészsége érdekében szellőztetni kell.

4. 2. Az intézményi felügyelet rendszabályai

Az iskolában a tanítási idő alatt tanuló felügyelet nélkül nem tartózkodhat. Az órarend szerint kötelező tanítási órák és tanórán kívüli foglalkozása alatt a tanulókra a tanórát vagy a foglalkozást tartó pedagógus felügyel. Az óráközi szünetekben, valamint közvetlenül a tanítási idő előtt és után a tanulók felügyeletét az ügyeleti rend szerint beosztott ügyeletes pedagógus látja el.

Az intézmény évente ügyeleti rendet határoz meg az órarend függvényében. Az ügyeleti rend beosztásáért a feladattal megbízott általános igazgatóhelyettes felelős. Az ügyeletes pedagógus feladatait az ügyeleti rend tartalmazza.

4.3. Az iskola élete a tanítás nélküli szünetekben

A szünetek időtartamát, hosszát, a szünetek előtti utolsó és a szünetek utáni első tanítási nap időpontjait törvény, illetve rendelet rögzíti.

A szünetek programjait általában családok, gyermekek tervezik és bonyolítják le. Az iskola által a szünetekre tervezhető és tervezhető programok a következők:

- nyelvi táborok,
- sítábor,
- nyári turisztikai táborok,
- nyári napközis táborok.

4.4. A napközis és tanulószobai foglalkozások

Az iskola a szülői igényeknek megfelelően biztosítja a tanulók napközi otthoni és tanulószobai ellátását. A jelentkezést szülői aláírással írásban kell jelezni az iskola hivatalos tájékoztató füzetében.

Napközi ellátást az 1-4. osztályos tanulók részére biztosítunk. Az 5-6. évfolyam részére tanulószobai foglalkozás áll – igény szerint – rendelkezésre. A többi évfolyam részére menzát biztosítunk.

Napközi foglalkozások rendje

A tanulók étkezése az ebédlőben a kijelölt időben nevelői felügyelettel történik. A napközi foglalkozások napi időtartama: utolsó tanítási óra végétől 17.00 óráig tart. Ez idő alatt a csoport a kijelölt tanteremben készül fel a következő napi órákra.

Tanulószobai foglalkozások rendje

A menzát követően a tanulók a foglalkozásokra kijelölt tantermekben – tanári felügyelet, segítség mellett – tanulhatnak. Az ellátásra jelentkező tanuló köteles a 14.00-16.00 óráig tartó tanulási időn részt venni.

Távmaradását a tanulószoba vezetőjénél igazolja.

4.5. Szociális szolgáltatások

- Iskolaorvosi, egészségügyi szolgáltatások.
- Önkormányzati támogatás tankönyv- és tanszervásárláshoz.
- Önkormányzati támogatás az étkezéshez benyújtott kérelmek és rászorultság alapján, differenciáltan.

5. Az iskola hagyományai

A hagyomány közösségteremtő és megőrző erő, amely bizonyos állandóságot és folyamatosságot teremt az iskola mindennapi életében, szerepe lényeges az érték- és normaközvetítés területén. Iskolánk tudatosan ápolja, őrzi és folyamatosan bővíti hagyományait. A hagyományteremtő és hagyományápoló munkánk során támaszkodunk a nevelőtestület és a tanulóközösség véleményére, javaslataira, valamint figyelembe vesszük az iskolahasználói elképzeléseket is. A tudatosan kialakított szokások és jelképek erősítik az

iskolához való tartozást, ugyanakkor az egyéni arculat jól megkülönbözteti intézményünket más iskoláktól.

5.1. Szervezeti hagyományok

Az iskola pedagógiai tevékenységének szerves részét képezik a nevelőtestület, a tanulóközösség és a szülő közösség által létrehozott szervezetek.

5.1.1. A tanulóközösségek szervezetei

A tanulóközösség által létrehozott szervezetek képviselik a tanulók érdekeit, szolgálják tájékoztatásukat, és részt vesznek az iskola által szervezett kulturális sport- és turisztikai programok szervezésében és lebonyolításában.

Rendszeresen közreműködnek az iskolai élet mindennapjait szabályozó házirend kialakításában, formálásában.

Diákönkormányzat

Élén a DÖK vezetője áll, vele együtt dolgozik a diákönkormányzatot segítő pedagógus. Tagja az iskola valamennyi tanulója. Irányító szerve a diáktanács, mely az osztályok diák-képviselőiből áll. Fóruma a diákközgyűlés.

- iskolai újság szerkesztősége

a szerkesztőség diákokból és pedagógusokból áll.

megjelenésében a szülői támogatás is fontos szerepet játszik.

5.1.2. A pedagógusok szervezetei

Nevelőtestület

Az intézmény pedagógusainak közössége, nevelési és oktatási kérdésekben a közoktatási intézményben legfontosabb tanácskozó és határozathozó szerve. A nevelőtestület határozza meg alapvetően az intézmény tartalmi munkáját (SZMSZ).

Munkaközösségek

Az azonos műveltségi területen tevékenykedő pedagógusok a közös minőségi és szakmai munkára, annak tervezésére, szervezésére és ellenőrzésére szakmai munkaközösségeket hoznak létre. Az iskolában működő szakmai munkaközösségek tevékenységét a Közoktatási Törvény és az iskolai SZMSZ határozza meg.

Iskolánkban a következő szakmai munkaközösségek kerülnek kialakításra:

- Alsó tagozatos munkaközösség
- Társadalomtudományi munkaközösség
- Természettudományi munkaközösség
- Angol nyelvi munkaközösség
- Német nyelvi munkaközösség
- Osztályfőnöki munkaközösség
- Sport - egészséges életmód, szabadidős munkaközösség

5.1.3. A szülők szervezetei

Iskolai Szülői Szervezet (ISZSZ)

A Köznevelési Törvény alapján a szülők meghatározott jogaik érvényesítésére és kötelességük teljesítésére szülői szervezetet hozhatnak létre. A szülői szervezet az osztályok szülői munkaközösségeinek elnökeiből ill. delegáltjaiból áll.

A szülői szervezet jogosult eljárni valamennyi szülő képviselőjében, illetve az intézmény egészét érintő ügyekben.

Iskolaszék

A nevelő-oktató munka segítésére jön létre, ahová a szülők, a nevelőtestület és a diákönkormányzat azonos számú képviselőt delegál, és a fenntartó is képviselteti magát. Az iskolaszék érdekegyeztető szerv.

5. 2. Tantárgyi hagyományok

Intézményünk 1990. szeptember 1-jétől működik két tannyelvű általános iskolai programmal, amelyet 1997-ben miniszteri rendelet alapján szerveztünk újjá. Ez a korai két tanítási nyelvű oktatás, amely a két tanítási nyelvű iskolai oktatás célnyelvi előkészítést nem igénylő nyolcadik évfolyamig szervezett formája.

5.3. Rendezvények

A rendezvények iskolánk egész életét átfogják, a személyiségformálás fontos eszköze. A nyilvánosság előtt zajlanak, ezért ezek az iskoláról alkotott jó vélemény, az iskola jó hírnevének letéteményesei. Olyan rendezvényeket tartunk, melyekhez érzelmileg, értelmileg is kötődünk, s élmény szintjén egyaránt megjeleníthetők.

- Kulturális és ünnepi rendezvények
- Tanévnnyitó
- Október 6-án az aradi vértanúkra emlékezünk
- Október 23.
- Március 15.
- Föld Napja
- Ballagás
- Tanévzáró ünnepély

Iskolai szintű szórakoztató rendezvények:

- Gólyabál
- Angol est
- Karácsonyi koncert
- Farsang
- Svábbál
- Szalagavató bál
- Márton napi felvonulás
- Halloween ünnep
- Karácsonyváró szombatok

Iskolai szintű versenyek:

- szaktantárgyi vetélkedők,
- angol drámafesztivál,
- „Homo Sapiens” rendezvény,
- művészeti kiállítások,
- TERKÖR,
- sportversenyek.

Egyéb iskolai rendezvények:

- tanulmányi kirándulások,
- erdei iskolák,
- tantestületi kirándulás,
- sítábor,
- nyelvgyakorlást elősegítő táborok, kirándulások,
- nyári táborok
- néprajzi tábor.

5.4. A településhez kötődő hagyományok

Az általános iskolai és gimnázium - az alapító okiratban meghatározott – feladatainak zavartalan és magas szintű ellátásának érdekében a következő kerületi, illetve budapesti intézményekkel tart fenn rendszeres kapcsolatot:

- VI. kerület óvodái, alap- és középfokú intézményei,
- Nevelési Tanácsadó,
- Pályaválasztási Tanácsadó Intézet,
- Főiskolák, egyetemek,
- FPI,
- OKSZI,
- OKÉV,
- Tóth Aladár Zeneiskola,
- Goethe Institut,
- British Council,
- Terézvárosi Német Kisebbségi Önkormányzat,
- Fővárosi Német Kisebbségi Önkormányzat,
- TERMA,
- TISSZA,
- Liszt Ferenc téri Gyermekkönyvtár.

6. Helyi tanterv

6.1. A választott tantervek forrásai

A Köznevelési Törvény előírásának megfelelően 2001. szeptember 1-től a kerettantervek alapján kell oktatni az 1., az 5. és a 9. évfolyamokon. A három ponton kezdődő, felmenő rendszerű bevezetés eredményeként a 2004/2005-ös tanévben már az összes alapfokú és középfokú iskolás diák a kerettanterven alapuló helyi tantervek szerint tanul.

A NAT műveltségi területeit tantárgyakká alakították és évfolyamonként meghatározták a tantárgyak minimálisan kötelező óraszámait, valamint a kötelezően közös követelményeket.

A kerettantervek kidolgozása során a készítők a korszerű ismeretkörök beemelésére a készség- és képességjellegű követelmények előtérbe állítására, valamint az irreálisan szélesre duzzadt ismeretanyag mennyiségének csökkentésére törekedtek. Kötelező tantervi modulként jelenik meg a kerettantervekben a hon- és népismeret, a tánc és dráma, az egészségtan, a mozgókép- és médiaismeret, az emberismeret és etika, valamint a társadalomismeret.

A kerettanterv bevezetése az 1999. évi törvénymódosítás szerint

Tanév	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
1998/1999	N	R	R	R	R	R	N	R	R	R	R	R
1999/2000	N	N	R	R	R	R	R	N	R	R	R	R
2000/2001	N	N	N	R	R	R	R	R	N	R	R	R
2001/2002	K	N	N	N	K	R	R	R	K	N	R	R
2002/2003	K	K	N	N	K	K	R	R	K	K	N	R
2003/2004	K	K	K	N	K	K	K	R	K	K	K	N
2004/2005	K	K	K	K	K	K	K	K	K	K	K	K

N = NAT

K = kerettanterv

R = régi

KK = korai két tannyelvű

KKE = korai két tannyelvű előkészítő szakasz

A korai két tannyelvű program előkészítő szakaszának kimenő rendszere

2001/2002	KK	1-4. osztály
	KKE	5-8. osztály
2002/2003	KK	1-5. osztály
	KKE	6-8. osztály
2003/2004	KK	1-6. osztály
	KKE	7-8. osztály
2004/2005	KK	1-7. osztály
	KKE	8. osztály
2005/2006	KK	1-8. osztály

A táblázatban jelölt régi (R) oktatási program a módosított 1978-as tanterv alapján működött, míg az N a NAT alapján elfogadott helyi tantervet jelenti.

A melléklet tartalmazza a német és angol nyelv oktatásának makrotantervét 1-8. évfolyamra kidolgozva.

A célnyelvű országok civilizációja témakörhöz az Oktatási Minisztérium elkészítette a célnyelvi kerettantervet a két tanítási nyelvű általános iskolák részére, mely tartalmazza a témalistát a célnyelvi kultúra tanításához. Ennek alapján állítjuk össze a Civilizáció tantárgy német és angol nyelvű tantervét.

Mivel a kerettanterv az egyes tantárgyak tanítására rendelkezésre álló éves időkeret mintegy 80%-át fedi le, a további 20%-ot a kerettantervben szereplő tananyag elmélyítésére, rendszerezésére, a készségek és képességek fejlesztésére fogjuk felhasználni.

A 2001/2002-es tanévtől az 1. osztály szabadon tervezhető 1 óráját a magyar nyelv és irodalom tantárgy óraszámának emelésére használjuk (8 óra/hét).

Az 5. osztály szabadon tervezhető 2 óráját a magyar nyelv és irodalom óraszámának emelésére (5 óra/hét), illetve a célnyelv óráinak eggyel való megemelésére (6 óra/hét) használjuk fel, tekintettel arra, hogy itt még a korai két tannyelvű oktatás előkészítő szakasza folyik.

9. évfolyamon a szabadon tervezhető 1,5 órából 0,5 órát kap a fizika (2 óra/hét) és 1 órát a matematika (4 óra/hét). A tánc és dráma modult a 10. osztályéval összevonjuk egy évre (1 óra/hét), az így felszabaduló 0,5 órával megemeljük a történelem óraszámát (2,5 óra/hét) a 9. osztályban. A nem kötelező tanórai keret 3 óráját angol, illetve német nyelvi óraszámok megnövelésére fordítjuk (6 óra/hét), tekintettel az emeltszintű idegen nyelvi tanítási programunkra.

A kerettanterv adaptálásánál fő szempont volt, hogy megtalálhatók legyenek benne a pedagógiai programunkban megfogalmazott személyiségfejlesztés, képesség kibontakoztatását segítő tevékenység, a tanulók életkori sajátosságait figyelembe vevő elrendezés.

6. 2. Tantárgyi rendszer

Az egyes évfolyamokra, tantárgyakra vonatkozó táblázatokat lásd a mellékletben!

6. 3. Tankönyvek, adaptált kerettantervek

Alsó tagozat

Tantárgyak:	1. osztály	2. osztály	3. osztály	4. osztály
Magyar	Apáczai Kiadó Tanterv	Apáczai Kiadó Tanterv	Apáczai Kiadó Tanterv	Apáczai Kiadó Tanterv
Matematika	Mozaik Kiadó Tanterv	Mozaik Kiadó Tanterv	Mozaik Kiadó Tanterv	Mozaik Kiadó Tanterv

Környezet- Ismeret	Apáczai Kiadó Tanterv	Apáczai Kiadó Tanterv	Mozaik Kiadó Tanterv	Mozaik Kiadó Tanterv
Technika és Életvitel	Apáczai Kiadó Tanterv	Apáczai Kiadó Tanterv	Apáczai Kiadó Tanterv	Apáczai Kiadó Tanterv
Ének	Apáczai Kiadó Tanterv	Apáczai Kiadó Tanterv	Apáczai Kiadó Tanterv	Apáczai Kiadó Tanterv
Rajz és vizuá- lis kultúra	Apáczai Kiadó Tanterv	Apáczai Kiadó Tanterv	Apáczai Kiadó Tanterv	Apáczai Kiadó Tanterv
Testnevelés	Apáczai Kiadó Tanterv	Apáczai Kiadó Tanterv	Apáczai Kiadó Tanterv	Apáczai Kiadó Tanterv

Felső tagozat

Tantárgyak:	5. osztály	6. osztály	7. osztály	8. osztály
Magyar	Nemzeti Tankönyvkiadó Tanterv	Nemzeti Tankönyvkiadó Tanterv	Nemzeti Tankönyvkiadó Tanterv	Nemzeti Tankönyvkiadó Tanterv
Történelem	Nemzeti Tankönyvkiadó Tanterv	Nemzeti Tankönyvkiadó Tanterv	Nemzeti Tankönyvkiadó Tanterv	Nemzeti Tankönyvkiadó Tanterv
Matematika	Cegléd-Hajdú B vált. Mozaik K. Tanterv	Hajdú bővített Mozaik K. Tanterv	Hajdú emelt Szint Mozaik K. Tanterv	Hajdú emelt Szint Mozaik K. Tanterv
Fizika	--	Dr. Halász T. Fizika alapismeretek Mozaik K. Tanterv	Dr. Halász Tibor Fizika 7. Mozaik K. Tanterv	Dr. Halász Tibor Fizika 8. Mozaik K. Tanterv
Földrajz	--	--	Földrajz 7. Nemzeti Tank. Tanterv	Földrajz 8. Nemzeti Tank. Tanterv
Biológia	--	--	Biológia 7. Nemzeti Tank. Tanterv	Biológia 8. Nemzeti Tank. Tanterv
Kémia	--	--	Kémia 7. Nemzeti Tank. Tanterv	Kémia 8. Nemzeti Tank. Tanterv

Természet- Ismeret	Jámbor Gyuláné- Vízvári Albertné-Dr. Halász Tibor: Természetisme ret 5. Mozaik K. Tanterv	Jámbor Gyuláné- Vízvári Albertné-Dr. Halász Tibor: Természetisme ret 6. Mozaik K. Tanterv	--	--
Technika	Technika és Életvitel 5. Apáczai K. Tanterv	Dr. Pitrik József Technika és életvitel A változat Apáczai K. Tanterv	Dr. Pitrik József Technika és életvitel A változat Apáczai K. Tanterv	Dr. Pitrik József Technika és életvitel A változat Apáczai K. Tanterv
Ének	Ének-zene 5.	Ének-zene 6. Pauz W.K. Tanterv	Ének-zene 7. Pauz W.K. Tanterv	Ének-zene8. Pauz W.K. Tanterv
Rajz és vizuális Kultúra	Apáczai Kiadó Tanterv	Apáczai Kiadó Tanterv	Apáczai Kiadó Tanterv	Apáczai Kiadó Tanterv
Testnevelés	Apáczai Kiadó Tanterv	Apáczai Kiadó Tanterv	Apáczai Kiadó Tanterv	Apáczai Kiadó Tanterv
Oszt.főnöki	Pauz- Westermann Tantervcsalád Pauz W.K. Tanterv	Pauz- Westermann Tantervcsalád Pauz W.K. Tanterv	Pauz- Westermann Tantervcsalád Pauz W.K. Tanterv	Pauz- Westermann Tantervcsalád Pauz W.K. Tanterv

7. Az alkalmazott tankönyvek, tanulmányi segédletek kiválasztásának elvei

Az utóbbi évtizedekben egyre bővebb választáka jött létre a különböző szellemiségű, tartalmú és metodikájú tankönyveknek.

Az oktatás folyamatában a pedagógusé a főszerep, a tankönyv csupán eszköz, de érdemes meghallgatni a tanítványok véleményét is. Az általános iskolások tankönyvideáljában az érdekesség a centrális mozzanat, míg a középiskolások a tényszerűséget, tudományos igényességet választják.

A tanulói, tanári vélemények alapján összegezzhetjük a jó tankönyv kritériumait:

- Az igényes, megnyerő tankönyv általában már első megjelenésre megtetszik a használóknak.
- A jó tankönyv megszólítja a tanulót, próbál vele kontaktust teremteni.

- Az egyes leckék legyenek arányosak, jól taglaltak, minél könnyebben rendszerbe foglalhatók.
- A jó tankönyv leglényegesebb jellemzője, hogy érthető legyen.
- Az érthetőség érdekében szemléltessen, magyarázzon.
- A tartalmi megbízhatóság, tévedések és hibák kizárása fontos követelmény.
- A tankönyv legyen viszonylag olcsó, mindenki számára hozzáférhető taneszköz.
- A részletek, szélsőségek általában kerülendők a tankönyvekben.

8. Iskolahasználók részvétele az iskola közéletében

Alapvető értéknek tartjuk a szülőkkel való harmonikus, jó kapcsolat kialakítását, ápolását. Pedagógiai programunkat a szülőkkel, mint iskolahasználókkal egyetértésben tudjuk megvalósítani. Minden évben összeállítunk egy tájékoztató kiadványt az emelt szintű oktatás formáiról, az intézményünkbe való bekerülés feltételrendszeréről, eredményeinkről. Tesszük ezt azért, mert a jó együttműködés alapjának tartjuk az alapos, minden részletre kiterjedő tájékoztatást.

Hogyan segítünk a szülőknek az iskolaválasztásban?

- Az iskola vonzáskörzetében működő óvodákba eljuttatjuk az iskolánkat bemutató kiadványunkat.
- Az 1. osztályt tanító kollégák óvodai szülői értekezleteken oktató-nevelő munkánk sokszínűségéről tájékoztatják a szülőket.
- Nyílt tanítási napra invitálják az érdeklődőket. A nyílt tanítási napon a szülők személyesen megismerhetik azt a pedagógust, akire gyermeküket bíznák, egyben részt vehetnek a két tannyelvű programot bemutató órákon. Az ezt követő szülői értekezleten részletes ismertetést kaphatnak az intézményben folyó munkáról és kérdéseket tehetnek fel azzal kapcsolatban.

8.1. Szülői képviselői fórumok iskolánkban

A Köznevelési Törvény 59-61. § rendelkezik a szülők közösségéről, valamint az iskolaszékről.

Iskolánkban a szülők érdekeinek képviselőjét a szülői szervezet és az iskolaszék látja el.

Szülői értekezletek

Célja: - a közös feladatok, célok megtervezése,
 - problémák megoldása,
 - kapcsolatteremtés iskola-szülő, szülő-szülő között.

Ideje: tanévenként 3 alkalommal szülő munkaidejéhez igazodva, az esti órákban.

Fogadóórák

Célja: a szaktanárokkal való egyéni találkozásokon véleményezze a gyermek tanulmányi munkáját, iskolai viselkedését

Ideje: a szülői értekezletek közötti hónapokban, tárgyhoz első szerdáján.

Nyílt nap - leendő első osztályosok szüleinek, szaktárgyi, illetve idegen nyelvi órákon való részvétel megszervezése.

Célja: megismertetni a szülőkkel az intézményben folyó speciális nyelvi képzés folyamatát, eredményességét.

Hogyan kapcsolódhat be a szülő az iskola közéletébe? - Az iskola működésében a következő szülői szerepek jelennek meg:

- a szülő, mint a szolgáltatás megrendelője,
 - a szülő, mint a tanulói-nevelési folyamat segítője,
 - a szülő, mint az iskolai közélet szereplője.
- *A szülő, mint a szolgáltatás megrendelője, kérheti:*
 - az emelt szintű programban való részvétel lehetőségét,
 - az idegen nyelv megválasztását,
 - az ifjúságvédelem segítségét,
 - a logopédus segítségét,
 - a napközi otthoni ellátást,
 - a tanulószobai ellátást,
 - az étkezési hozzájárulás csökkentését,
 - a nem kötelező, tanórán kívüli foglalkozások szervezését.
 - *A szülő, mint a tanulói nevelési folyamat segítője az alábbi területeken tevékenykedhet:*
 - a Prófécia Alapítvány támogatásában,
 - az iskola eszközparkjának gazdagításában,
 - az iskola esztétikai arculatának alakításában.
 - *A szülő, mint az iskolai közélet szereplője:*
Minden olyan szülői kezdeményezés iránt nyitottak vagyunk, mely az intézményünkben folyó oktatási-nevelési feladatainknak sikerességét támogatja, erősíti, színesíti. Színtere lehet:
 - az osztályfőnöki óra
 - a szülői értekezlet,
 - a szabadidő tevékenység,
 - kulturális területek.
 Kezdeményezője:
 - a szülői szervezet,
 - az osztályfőnök,
 - az iskola vezetése.

8. 2. Tanulói részvétel az iskolai szervezetben

Iskolai Diákönkormányzat

A tanulók, a tanulóközösségek érdekeik képviselőjére diákönkormányzatot hoznak létre. Az osztályközösségek a tanév első napjaiban választják meg az osztálytitkárt, akit delegálnak a diákönkormányzat vezetőségébe.

A diákönkormányzat tevékenysége a tanulókat érintő valamennyi kérdésre kiterjed.
A nevelőtestületi értekezleten és az iskolavezetés értekezletein a diákönkormányzatot segítő tanár képviseli a diákok érdekeit.
A DÖK 5 képviselőt delegál az iskolaszékbe (KT. 60. §.)

Diákközyűlés

Az iskola tanulóinak tájékoztató és tájékozódó fóruma a diákközyűlés, ahol a tanulók diákképviselőt választanak. A közyűlés összehívását a diákönkormányzat vezetője kezdeményezi. A diákok az iskola életét érintő ügyekben kérdéseket tehetnek fel, új megoldási javaslatokat tehetnek.

A diákönkormányzat, a tanulóifjúság és a nevelőtestület közös feladata az iskola hagyományainak ápolása, új hagyományok teremtése.

A diákpanaszok kezelése több fórumon is lehetséges.

Ha egy diák úgy véli, hogy őt sérelem érte, segítségért fordulhat az osztály/csoport diákképviselőjéhez, az iskolai diákönkormányzat elnökéhez, az osztályfőnökhöz /csoportvezetőhöz, a diákmozgalmat segítő tanárhoz, az igazgatóság, a nevelőtestület bármelyik tagjához. Kiskorú tanuló esetén a szülő is élhet panasszal. Az iskolaszékhez is lehet jogorvoslatért fordulni.

A panaszról értesült fél kötelessége a panasz kivizsgálása, és annak eldöntése, hogy a diákot milyen szintű jogsérelem érte. A jogsérelem megszüntetése érdekében intézkednie kell. Egyéb panasz esetén az orvoslásra kísérletet kell tennie.

Írásban benyújtott panasz esetén a választ írásban kell megadni 30 napon belül.

A tanuló az őt tanító pedagógus munkájáról sokféle módon nyilváníthat véleményt.

Ha a véleménynyilvánítása a KT 11. §. 1. pontjának megfelelően történik, semmiféle retorzió nem érheti. A véleménynyilvánítás hivatalos formái az alábbiak:

- bármikor elmondhatja véleményét a diák és a tanár által egyeztetett módon,
- a diákközyűlésen, ha ezt a választott képviselői testület az iskola egészének életét érintő kérdésnek ítéli meg. Adott esetben (képviselő révén) írásos válasz is kérhető,
- szervezett formában történő véleménynyilvánítás keretében (pl.: kérdőíven, melyet a diákönkormányzat hagy jóvá), osztályfőnöki órán.

A hivatalosan elhangzott vagy leírt véleményeket az érintettek körének mérlegelnie kell. Ha a diákok által megfogalmazott egyéni vagy csoportos vélemény – akár pozitív, akár negatív – megerősítést nyer az osztály, tanulócsoport, a DÖK vagy a diákkör részéről, akkor az iskolavezetés azt figyelembe veszi értékeléseiben és későbbi döntései során.

A tanárok munkáját név szerint értékelő, bármilyen közvélemény-kutatás dokumentumai sem az iskolai, sem az iskolán kívüli nyilvánosság keretei között nem publikálhatók. A tanárok munkáját név szerint értékelő bármilyen közvélemény kutatás dokumentumait az érintett tanárok és az iskola igazgatója kaphatja kézhez.

9. A pedagógiai program megvalósításának feltételei

9.1. Tárgyi, infrastrukturális feltételek

Az iskolaépület állapota

Iskolánk felújított épülete a budapesti VI. kerületben a városrész egykori főutcájának, a Király utcának és a Nagymező utcának sarkán, a Pethő Sándor utcában áll.

Az iskola adottságai:

Megnevezés:	Mennyiség:
➤ Osztályterem (tanterem)	23
➤ Csoport terem (1/2 terem)	4
➤ Kémia előadó	1
➤ Technika terem	1
➤ Nyelvi labor	1
➤ Számítástechnika terem (16-16 munkahelyes)	2
➤ Tankonyha	1
➤ Tornacsarnok	1
➤ Tornaterem	1
➤ Könyvtár	1
➤ Aula	1
➤ Tetőkert	1
➤ Melegítőkonyha, ebédlő	1
➤ Logopédiai, orvosi szoba	1 - 1

Szaktantermeink felszereltsége átlagosnak mondható a szemléltető eszközök területén, bútorzata folyamatos karbantartásra és cserére szorul. Az oktatáshoz nélkülözhetetlen eszközök, felszerelések beszerzése (ha szűkös körülmények között is) folyamatosan történik, különös tekintettel a számítástechnikai oktatáshoz szükséges eszközök vételére.

Beszerzendő - a pedagógiai programban foglaltak szempontjából szükséges - eszközök a következők:

könyvtári állomány felfrissítése, audiovizuális eszközök, kazetták, a gyakorlati ismeretek eszközei.

A jobb felszereltség érdekében az iskola a pályázati lehetőségeket maximális mértékben kihasználja.

9.2. Szakmai, személyi feltételek

A program megvalósításához szükséges szakmai felkészültség megléte biztosított.

A nevelői ellátottság intézményünkben jónak mondható, mivel a szakos ellátottság a törvényben előírtnak megfelel.

Főállású pedagógusok száma az általános iskolában: **42 fő + 2 fő idegen nyelvi lektor**

- 3 fő iskolavezetés
- 16 fő tanító

- 20 fő szakos tanár
- 1 fő napközis nevelő
- 0,5 fő gyermek- és ifjúságvédelmi felelős
- 1 fő könyvtáros
- 0,5 fő szabadidő szervező

Tartósan távollévők: 1 fő

A nem pedagógus dolgozók száma összesen: 17 fő

A nevelőtestületünk az új iránt fogékony, igényes, tartalmas minőségi munkára képes, konfliktusokat is vállalni tudó, jó vitakultúrával rendelkező pedagógusközösség.

A nevelők önképzése és továbbképzése folyamatos, tudatos és tervszerű. Felismertük, hogy a megváltozott körülmények között az eljövendő nemzedék nevelésében döntő a pedagógus személyisége, tájékozottsága és nyitottsága.

Az elméleti felkészültséget és a módszertani kultúra fejlesztését jól szolgálja a 7 munkaközösség.

A 26/1997. (VII.10.) MKM rendelet 2. §. (1) meghatározza, hogy a két tannyelvű oktatás egyik feltétele olyan pedagógus foglalkoztatása, akinek a két nyelv az anyanyelve. Így intézményünkben idegen nyelvi lektorok - angol és német - is dolgoznak, akik lektori órákat tartanak elsősorban, ahol a tanulók nyelvi kifejező képességét „csiszolják”. Tantestületünk tagjai közül sokan rendelkeznek megfelelő nyelvi képzettséggel a pedagógus diploma mellett.

Részletezve:

Sztojalov Andrea	tanító-német
Brenner Katalin	tanító-angol
Martikán Beatrix	történelem-német
Samuelsné Balla Leila	történelem-angol
Puskás Enikő	angol-biológia-környezetismeret
Beszterczey Ildikó	angol. Magyar nyelv és irodalom
Edvi Illés Csaba	tanító-angol

9. 3. A továbbképzés-átképzés tervezése

Törvényi háttér: KT 17. §.
KT 19. §. (8) bekezdés
KT 128. §. (3) (8) (9)

A törvény értelmében a pedagógus hét évenként legalább egy alkalommal - jogszabályban meghatározottak szerint - továbbképzésben vesz részt. Megszüntethető - az Mt. 89. §. (3) bekezdése, illetve a Kjt. 30. §-ának (1) bekezdésének d/ pontjára hivatkozással - annak a pedagógusnak a munkaviszonya, illetve közalkalmazotti jogviszonya, aki a továbbképzésben önhibájából nem vett részt, vagy tanulmányait nem fejezte be sikeresen. Nem kell továbbképzésben részt venni annak a pedagógusnak, aki pedagógus-szakvizsgát vagy egyéb jogszabályban meghatározott vizsgát tett, a vizsgák letétele utáni hét évben.

A felkészültség és a nevelési-oktatási eljárások következetesebb alkalmazása érdekében intézményünk kiemelten kezeli a továbbképzésben, átképzésben való részvétel biztosítását.

A továbbképzésben részt vevő pedagógusok az alábbi támogatási formákban részesülhetnek:

A felsorolt költségek maximum 80%-ig támogatja az intézmény az oktatás költségét:

- tandíj,
- tanfolyami díj,
- részvételi díj,
- szállásdíj,
- tankönyv, taneszköz, segédeszköz árát.

A 20 % teljes mértékben fedezi a bérköltségeket (helyettesítés), és azok vonzatait (TB + járulékok)

Az 5 évre szóló továbbképzési program tervezetét a nevelőtestület fogadja el, ugyanúgy, mint az egy évre szóló beiskolázási tervet. A törvény életbe lépését figyelembe véve az 1998. szeptembertől 2003. augusztusáig terjedő időszak átmenetinek volt tekinthető.

A beiskolázásnál annak a pedagógusnak van előnye, akinek a hét évből már kevés idő van hátra, vagy adott okból kötelezték a tanulásra, illetve szakvizsgát kíván tenni.

A két tannyelvű programban szükségesek olyan tanárok, tanítók, akik a célnyelven oktatnak, így az ez irányú továbbképzésre való jelentkezés elsőbbséget élvez iskolánkban.

9. 4. A korai két tannyelvű program óraszám szükséglete, pénzügyi feltétele

Az 1-8. évfolyamon kialakított kötött és szabadon tervezhető tanórai foglalkozások óraszám kezelésének összehasonlítása a célnyelvű, illetve célnyelvi tantárgyak bontott óráinak számával:

Évfolyam:	Kerettanterv által előírt kötött + szabadon tervezhető óraszám:	Órák száma bontással:	Összesen Óraszám/hét:	Eltérés:
1. a	23 + 1 = 24	24 + 8	32	8
1. b	23 + 1 = 24	24 + 8	32	8
2. a	23 + 1 = 24	24 + 8	32	8
2. b	23 + 1 = 24	24 + 8	32	8
3. a	23 + 1 = 24	24 + 8	32	8
3. b	23 + 1 = 24	24 + 8	32	8
4. a	25,5 + 1 = 26,5	26,5 + 8	34,5	8
4. b	25,5 + 1 = 26,5	26,5 + 8	34,5	8
5. a	25 + 1,5 = 26,5	26,5 + 8,5	35	8,5
5. b	25 + 1,5 = 26,5	26,5 + 8	34,5	8
6. a	25,5 + 1 = 26,5	26,5 + 8,5	35	8,5
6. b	25,5 + 1 = 26,5	26,5 + 8	34,5	8
7. a	28 + 1 = 29	29 + 8	37	8
7. b	28 + 1 = 29	29 + 8,5	37,5	8,5
8. a	28 + 1 = 29	29 + 8	37	8
8. b	28 + 1 = <u>29</u>	29 + 8	<u>37</u>	<u>8</u>
	419		548,5	129,5óra/hét

A két tannyelvű kerettanterv és a korai két tannyelvű programot leíró miniszteri rendelet tükrében a fenti táblázat kimutatja a heti óraszám szükségletet az általános iskolában.

10. A pedagógiai program módosításának lehetőségei, érvényessége

A célnyelvű órák kiválasztása függ az iskolában dolgozó pedagógusok szakirányú és nyelvi képezésétől az adott időszakban. A személyi feltételek változása maga után vonja a célnyelven oktatott tantárgyak esetleges tanévenkénti váltását. Természetesen pedagógiai szempontból az bizonyulna hasznosnak, ha több évfolyamon keresztül lehetséges ugyanazon szaktárgy célnyelvű oktatása. E cél elérése érdekében minden év januárjában - a következő tanév tantárgyfelosztásának elkészítése idején - elvégezzük a pedagógiai program felülvizsgálatát és amennyiben szükséges, ennek módosítását, ezzel eleget téve az iskolai önfejlesztés fontos feltételének.

11. TANTÁRGYAK ÉS ÓRASZÁMOK

2007/08 I. félév alsós óraszámainak összesítése									ÖSSZESEN
Osztályok, óraszámok	1.a		1. b		2. a		2. b		
	Idegennyelv: N/N		Idegennyelv: A/A		Idegennyelv: N/N		Idegennyelv: A/A		
	Óraszámok	Bontások	Óraszámok	Bontások	Óraszámok	Bontások	Óraszámok	Bontások	
Összesen:	24	8	24	8	24	8	24	8	128

Tantárgy	3.a		3.b		4. a		4. b		
	Idegennyelv: N/N		Idegennyelv: A/A		Idegennyelv: N/N		Idegennyelv: A/A		
	Óraszámok	Bontások	Óraszámok	Bontások	Óraszámok	Bontások	Óraszámok	Bontások	
Összesen:	24	8	24	8	26,5	8	26,5	8	133

Alsótagozat óraszámja bontással: 261 óra

261

2007/08 I. félév óraszámjai									ÖSSZESEN
Tantárgy	1.a		1. b		2. a		2. b		
	Idegennyelv: N/N		Idegennyelv: A/A		Idegennyelv: N/N		Idegennyelv: A/A		
	Óraszámok	Bontások	Óraszámok	Bontások	Óraszámok	Bontások	Óraszámok	Bontások	
Magyar	8		8		8		8		
Matematika	4		4		4		4		
Angol			5	5			5	5	
Német	5	5			5	5			
Környezetismeret	1		1		1		1		
Ének-zene	1	1	1	1	1	1	1	1	
Rajz	1,5	1	1,5	1	1,5	1	1,5	1	
Technika és életvitel	1	1	1	1	1	1	1	1	
Testnevelés	2,5		2,5		2,5		2,5		
Osztályfőnöki	(eszmei)		(eszmei)		(eszmei)		(eszmei)		
Összesen:	24	8	24	8	24	8	24	8	128

2007/08 I. félév óraszámjai									ÖSSZESEN
Tantárgy	3.a		3.b		4. a		4. b		
	Idegennyelv: N/N		Idegennyelv: A/A		Idegennyelv: N/N		Idegennyelv: A/A		
	Óraszámok	Bontások	Óraszámok	Bontások	Óraszámok	Bontások	Óraszámok	Bontások	
Magyar	7,5		7,5		7,5		7,5		
Matematika	3,5		3,5		4		4		
Angol			5	5			5	5	
Német	5	5			5	5			
Környezetismeret	1,5	1	1,5		2		2		
Ének-zene	1	1	1	1	1,5	1	1,5	1	
Rajz	1	1	1	1	1,5	1	1,5	1	
Technika és életvitel	1		1	1	1	1	1	1	
Testnevelés	2,5		2,5		3		3		
Osztályfőnöki	1		1		1		1		
Összesen:	24	8	24	8	26,5	8	26,5	8	133

2007/08 I. félév óraszámái

Osztály/Tantárgy	5.a	5.évf. tantárgyak németül	5.b	5.évf. tantárgyak angolul
	N/N		A/A	
Magyar nyelv és irodalom	4		4	
Történelem és állampolgári ismeretek	2		2	
Angol	♣		4	
Német	4		♣	
Matematika	4		4	
Informatika	♣		♣	
Természetismeret	2		2	
Fizika	♣		♣	
Biológia és egészségtan	♣		♣	
Kémia	♣		♣	
Földrajz	♣		♣	
Ének-zene		1	1	
Rajz		1,5	1,5	
Technika és életvitel	1			1
Testnevelés és sport	2,5		2	0,5
Osztályfőnöki	1		1	
Tánc és dráma(modul)	0,5			0,5
Hon-és népismeret(modul)	0,5		0,5	
Informatika (modul)	0,5		0,5	
Ember és társ.ism.etika (science)	♣		♣	
Mozgókép és médiaismeret (modul)	♣		♣	
Egészségtan (modul)	♣		♣	
Történelem angolul	♣			1
Történelem németül		1	♣	
Civilizáció/Kultúrg.		1		1
Összesen:	22	4,5	22,5	4
Órabontások:		8,5		8
Órabontásokkal összesen:		35		34,5

Az angol és a német nyelvi lektor a tanítás utáni időben tartja a foglalkozásait.

Osztály/Tantárgy	6.a	6.évf. tantárgyak németül	6.b	6.évf. tantárgyak angolul
	N/N		A/A	
Magyar nyelv és irodalom	4		4	
Történelem és állampolgári ismeretek	2		2	
Angol	♣		4	
Német	4		♣	
Matematika	3		3	
Informatika	1		1	
Természetismeret	2		2	0,5 science
Fizika				
Biológia és egészségtan	♣		♣	
Kémia	♣		♣	
Földrajz	♣		♣	
Ének-zene		1	1	
Rajz		1,5	1	
Technika és életvitel	1			1
Testnevelés és sport	2,5		2,5	
Osztályfőnöki	0,5		0,5	
Tánc és dráma(modul)	0,5			0,5
Hon-és népismeret(modul)	0,5		0,5	
Informatika (modul)	♣		♣	
Ember és társ.ism.etika (science)	♣		♣	
Mozgókép és médiaismeret (modul)	♣		♣	
Egészségtan: családi életre nevelés (modul)	0,5		0,5	
Történelem angolul	♣			1
Történelem németül		1	♣	
Civilizáció/Kultúrg.		1		1
Fizika (modul)	0,5		0,5	
Összesen:	22	4,5	22,5	4
Órabontások:		8,5		8
Órabontásokkal összesen:		35		34,5

2007/08 I. félév óraszámái

Osztály/Tantárgy	7.a	7.évf. tantárgyak	7.b	7.évf. tantárgyak
------------------	-----	-------------------	-----	-------------------

	N/N	németül	A/A	angolul
Magyar nyelv és irodalom	4		4	
Történelem és állampolgári ismeretek	2		2	
Angol	♣		4	
Német	4		♣	
Matematika	3		3	
Informatika	1		1	
Természetismeret	♣		♣	
Fizika	1,5		1,5	
Biológia és egészségtan	1,5		1,5	
Kémia	2		2	
Földrajz	2		2	
Ének-zene		1	1	
Rajz		1	1	
Technika és életvitel	0,5		0,5	
Testnevelés és sport	2			2
Osztályfőnöki	0,5		0,5	
Tánc és dráma(modul)	♣		♣	
Hon-és népismeret(modul)	♣		♣	
Informatika (modul)	♣		♣	
Ember és társ.ism.etika (science)	0,5			0,5
Mozgókép és médiaismeret (modul)	♣		♣	
Egészségtan: családi életre nevelés (modul)	0,5		0,5	
Történelem angolul		♣		1
Történelem németül		1		♣
Civilizáció/Kultúrg.		1		1
Összesen:	25	4	24,5	4,5
Órabontások:		8		8,5
Órabontásokkal összesen:		37		37,5

2007/08 I. félév óraszámjai

Osztály/Tantárgy	8.a	8.évf. tantárgyak németül	8.b	8.évf. tantárgyak angolul
	N/N		A/A	

Magyar nyelv és irodalom	4		4	
Történelem és állampolgári ismeretek	2		2	
Angol	♣		4	
Német	4		♣	
Matematika	3		3	
Informatika	1		1	
Természetismeret	♣		♣	
Fizika	2		2	
Biológia és egészségtan	2		2	
Kémia	1,5		1,5	
Földrajz	1,5		1,5	
Ének-zene		1	1	
Rajz		1	1	
Technika és életvitel	1			1
Testnevelés és sport	2		1	1
Osztályfőnöki	0,5		0,5	
Tánc és dráma(modul)	♣		♣	
Hon-és népismeret(modul)	♣		♣	
Informatika (modul)	♣		♣	
Ember és társ.ism.etika (science)	♣		♣	
Mozgókép és médiaismeret (modul)	0,5		0,5	
Egészségtan (modul)	♣		♣	
Történelem angolul	♣			1
Történelem németül		1	♣	
Civilizáció/Kultúrg.		1		1
Összesen:	25	4	25	4
Órabontások:		8		8
Órabontásokkal összesen:		37		37

2007/08 I. félév óraszámjai									ÖSSZESEN
Osztályok, óraszámok	5.a	5.évf. tantárgyak németül	5.b	5.évf. tantárgyak angolul	6.a	6.évf. tantárgyak németül	6.b	6.évf. tantárgyak angolul	
	N/N		A/A		N/N		A/A		
Összesen:	22	4,5 (+4 német)	22,5	4 (+4 angol)	22	4,5 (+4 német)	22,5	4 (+4 angol)	139
Órabontások:		8,5		8		8,5		8	
Órabontásokkal összesen:		35		34,5		35		34,5	

Osztályok, óraszámok	7.a	7.évf. tantárgyak németül	7.b	7.évf. tantárgyak angolul	8.a	8.évf. tantárgyak németül	8.b	8.évf. tantárgyak angolul	
	N/N		A/A		N/N		A/A		
Összesen:	25	4 (+4 német)	24,5	4,5 (+4 angol)	25	4 (+4 német)	25	4 (+4 angol)	148,5
Órabontások:		8		8,5		8		8	
Órabontásokkal összesen:		37		37,5		37		37	

Felső tagozat óraszámja:	287,5 óra					287,5
Alsó tagozat óraszámja:	261 óra	Napközi alsós:		180 óra		
Angol lektor		Napközi 5. oszt.:		15 óra		
Német lektor		Tanulószoza 6.7.8. oszt.:		15 óra		
Összesen:	548,5 óra	Összesen:		210 óra		

	Alsó tagozat	∑1-4.	Felső tagozat	∑5-8.	A+F
--	---------------------	--------------	----------------------	--------------	------------

	1.	2.	3.	4.	A	5.	6.	7.	8.	F	
Kötelező óratervi órák Kt. 52.§ (3)	40*	40	40	45	165	45	45	50	50	190	355
Nem kötelező tanórai foglalkozások Kt. 52.§ (7)	4	4	4	4,5	16,5	11,25	11,25	15	15	42,5	69
Két tannyelvű rendelet 24/2003. (VIII. 19.) OM - KT	8	8	8	8	32	8	8	8	8	32	64
Csoportbontások 26/1997.(VII. 10.) MKM rendelet 2.§ (2) - CSB	16	16	16	16	64	16,5	16,5	16,5	16	65,5	129,5
Differenciált foglalkozások Kt. 52.§ (11) – 12%											42,6
Eszmei órák (of., mkv.) – 5%											17,75
Önkormányzati 10% - ÖK											35,5
Napközi foglalkozások	180**					15	15				210
További alapfeladatok	ügyelet										5
	ebédeltetés										5
Órakedvezmények: KAT elnök (3 óra/hét), KAT tagok (2 óra/hét/fő), szakszervezetek (2+2)											11
Összesen:											944,35

* Valamennyi óraszám egy évfolyamon **két osztályra** értendő, **óra/hét** viszonylatban! ** számítás: 4,5 óra x 5 nap x 8 csoport

Létszám számítása:

- alsó tagozat A + ÖK 1/3 : 22 , 165+11 : 22 = **8 fő**
 - felső tagozat F + KT + CSB + ÖK 2/3 : 22, 190+64+129,5+23,4 : 22 = **17,5 fő**
 - napközi NK : 23, 210 : 23 = **9 fő**
 - angol és német nyelvi lektorok = **2 fő**
 - könyvtáros = **1 fő**
 - gyermekvédelmi felelős = **0,5 fő**
 - szabadidő szervező = **1 fő**
 - igazgató = **1 fő**
 - igazgatóhelyettesek = **2 fő**
- összesen: = **42 fő**